

אתתוקים

טאונים ותוכן של הילדים אוהבים

בהר בחקותי תטפ"ו

מצוקה לגליון כספר 647

מצוקה למגזין
'טועמיה'

פנים מאידות 8 ירושלים

טל' 02-500-4569

So25004569@Gmail.com

שפיד
דפוס
מהיר
ומתקדם

מעל
15,000 קוראים

כורך מלוד הייל בסעות את השיניים התוחכות
שלו בורה ונתכס באמצעות בדיקת DNA

ובכן רבותי, נמצא הדבר המיותר בעולם:
מעברי חצייה בבני ברק

שווייץ: דגים חייבים חברה
במדינה יש חוק מפתיע שמחייב
להחזיק לפחות שני דגים באקווריום,
כי דגים נחשבים ליצורים חברתיים
שזקוקים לחברת בני מינם. להחזיק דג
יחיד נחשב להתעללות ברווחתם

השימוש בסנטר:
5% עוזר לך בלעיסה.
95% עוזר לך לקפל
סדינים ומגבות.

גם אם תוציא בעבודה
כריך עם מרגרינה וזית
תמיד יבוא מישהו ויגיד
אתה יודע לחיות אתה

רק שיהיה לכם ברור, אף קש מעולם לא שבר שום גב של
אף גמל.
מתהלך בינינו מישהו שממציא פתגמים להנאתו, והעולם
שותק.

דבר העורך

כסכולא סאחיק...

סיפר הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן
שליט"א: פעם פגשתי אחד מאנשי ירושלים
כשכולו אומר שמחה וצהלה, שאלתי אותו
לשמחה מה זו עושה? פתח הלה פיו בחכמה
ואמר, כתוב בתהלים 'שמחו השמים ותגל
הארץ', הרי שלמעלה ממני שרויים בשמחה,
וכיוצא בדבר גם למטה ממני, ומה לי להתהלך
באמצע כאבל בין חתנים?..

כשנרים את הראש ונביט סביב, נגלה שכל
הבריאה שרה ומתמלאת אור. גם לנו יש את
הכוח לבחור לראות את החסד שבכל יום,
ולהתהלך בשמחה פנימית המקרינה לסובבים.

בהערכה רבה נר טאטא

הרגע המעליב הזה כשיושבים בחוץ כמה אנשים, וכל
הזבובים באים רק אליך

אני- מאמי בעוד יומיים
אסטרואידי יתגש בכדור הארץ!!
אשתי- וואי טוב שאמרת לי!! אני
אכניס את הכביסה

שווה קריאה

ע"י סאחיק ואצנות...

אותי אדון לוי, עבד לפרנסתו מבוקר ועד ערב, כולם התפעלו מחריצותו ועוד יותר ממסירותו הבלתי נלאית לשבעת צאצאיו, כולם בנים.
בשבתות היה פוסע לבית הכנסת כשהוא מוקף בילדיו וחיוך של קורת רוח על פניו. לפני כמה שנים הבחנתי בו מתנהל לאיטו
עם מקל ליד בית הכנסת, אדון לוי לא זיהה אותי, אך כשהזכרתי לו מי אני, אורו עיניו. כששאלתי על שבעת ילדיו נפלו פניו. במרירות של
אדם שאיבד את כל עולמו הוא תיאר איך סייע לבניו בלימודיהם באוניברסיטה ואיך הוציא את כל כספו על הדירות שקנו בעת שהתחתנו.
"אז יש לך הרבה נחת", קטעתי אותו. "איזה נחת", הוא המשיך, "היום הילדים שלי מהנדסים, רואי חשבון ודוקטורים, אבל מי רואה אותם? אני
יושב לי בבית לבדי. פעם הייתי מתקשר אליהם לפני כניסת השבת, אחד היה אומר שהוא בצפון, השני בדרום, השלישי אשתו חולה והרביעי
צועק לי שאני נשמע מקוטע וטורק לי. ככה גם כל השאר".
הסיפור שלו נגע לליבי, "בוא איתי ותראה איך שהכל מסתדר" אמרתי לו ולקחתי אותו לחנות העתיקות של אברהם מדיסקר ברחוב דורות
ראשונים. אדון מדיסקר מוכר גלויות היסטוריות כתבי יד וגם קושאנים טורקיים ומנדטוריים. קניתי לו שבעה קושאנים שעבר זמנם והסברתי:
"תן לבנים שלך להבין שיש לך בעלות על אדמות ששוות הרבה כסף, אתה אדם פיקח, תדע כבר איך לקדם את זה". אדון לוי קלט אותי מיד
וחייך, וכשנפרדנו הוא הושיט לי סוכריית במבליק. כעבור שבועיים, בן הזקונים הגיע לכמה דקות כדי לבדוק אם הוא עוד חי, והבחין
במסמכים. כששאל את אביו מה זה, אדון לוי הניח מיד את ידו על הקושאנים, הטמין אותם בכיס הז'קט ואמר ביבש: "אלה קושאנים של
אדמות". הבן ניסה ללחוץ על אביו שיסביר את עצמו ואדון לוי אמר שהוא ממחר לכספת שלו בבנק. מאז אותו היום החיים של אדון לוי
השתנו. פתאום כל הבנים מבקרים אותו עם הכלות והנכדים, לוקחים אותו למסעדות ורבים על הזכות לארח אותו בליל הסדר. מידי פעם
הם מתעניינים איפה נמצאות הקרקעות שבבעלותו, אבל הוא תמיד עונה: "כשלא אהיה, כל אחד יקבל את המגיע לו". כשאדון לוי נפטר,
והבנים קמו מהשבעה, הם פתחו את הכספת ומצאו בה שבעה קושאנים שלכל אחד מהם מוצמדת סוכריית במבליק, ומכתב: "מאד
שימחתם את ליבי באחרית ימי, לכו עם הניירות לחנותו של אברהם מדיסקר ברחוב דורות ראשונים ותקבלו את המגיע לכם".

אנחנו לא באמת צריכים שטחים ואדמות כדי לתת יחס, אבל עידוד והתחזקות כן. בחג הזה נתאחד עם הורינו ומשפחתנו, נהיה אנו הגורם
המלכד, וממנו ילמדו כולם שבסופו של יום כולנו חוזרים לבית... למשפחתנו...

משפחת דרשן

אבא ואמא
רנה - 13
ידידה - 11
בצלאל - 9.5
חיליק - 8
שימי ומימי - 6
ליקי - כמעט שנתיים

זרקור לפרשה

למ' המשפחת דרשן

בהר בחקותי

שכר הקיטנה

"אם בחקתי תלכו... ונתתי גשמיכם בעתם... ונתתי שלום בארץ..." (ויקרא כ"ו)

כבר מזמן זה הפך לחלק בלתי נפרד מסדר היום. שעות אחר הצהריים של מימי מנצלות לטובת קיטנה רבת תכנים ופעילויות לאחוזתה הקטנה. זו לא 'העסקה' או 'שקט תעשייתי', זו קיטנה ממסדת לכל דבר וענין! ולמי שרוצה לשמע, מגלה מימי, שאת חלום חייה להיות גננת - היא מתחילה לממש כבר מעכשו!

משחק ויצירה, הצגות ושירה, הפעלה וספור, גזירה וכיו... כל יום בשעות אחר הצהריים מבלות השתים בצוותא. לעתים מצטרף יואלי שלוסברג בן השנתיים של השכנים, ואז, כשמוכף מספר החניכים, החגיגה משלמת.

"אני חייבת עוד ציוד..." נאנחת מימי מעשה מבגר באזני אמא. בדיוק היום דווקא הסייעת לגננת שהיא ערכה הזמנה של ציוד. המלה הזו מצאה מאד חן בעיני בת השש. גם היא עושה קיטנות, וגם לה חסרים איאלו חמרים בסיסיים... "איזה ציוד נחוץ לך?" מתענינת אמא משעשעת.

"כל מיני מדבקות ודפים צבעוניים וגיליונות מזוהבים ומספרים, כי יש רק זוג אחד, וצבעים חדשים ולורדים וגואש ומנקה מקטרות וכדורי קלקר וקרפונים ו... מימי נעצרת לנזם, "עוד מיליון דברים! את רוצה להכין רשימה?"

"בשמחה", מבליעה אמא חיוך. "לא מבטיחה לקנות הכל, אבל חלק מהחמרים בהחלט. מה הכי חשוב לך?"

ועכשו הן שתיקה בהכל-מכל-כל, מעמיסות על העגלה חמרים לקיטנה המדפלת. מימי, מסחררת מרב שפע, רוצה לרוקן את כל המדפים. כל רגע היא מבחינה במוצר נוסף שיכול לשדרג את רמת הקיטנה שלה; דבקי גיר צבעוניים, לורדים זרחניים, קלקרים לשמירה על היצירות, בבות אצבע לתאטרון, קשים, מקלות ארטיק ומה לא?

לאחר משא ומתן, מעמידה אמא גבול של מחיר, וכה, בצער רב, נפרדת מימי

מ'חמרים מהממים, מסתפקת ב'מועט', ועומדת ליד אמא בתור לקפה.

"אבל אמא, מה את קונה לי?" שואלת פתאום בת השש. "לך???" אמא מתבלבלת. "למי קנינו עד כה, אם לא לך?" "לא", מימי מנענעת ראש בחזקה, "כל זה בכלל לא בשבילי. זה לקיטנה. אבל מה את קונה לי, מה אני מקבלת על זה שאני מעסיקה לך את ליקי כל יום?"

"בעקרון היא צודקת", קובע אבא בבית, כשהוא שומע בשעשוע קל על הקניה ועל הדרשה. "ויש לה אפילו אסמכתא מפרשת השבוע שלנו. הרי גם לנו מבטחים שני סוגי שכר..."

בתחלת פרשת בחקותי, מבטיח לנו ה' שכר על כך שנגוף בחקותיו ונשמר את מצוותיו: גשמים בעתם, שבע כלכלי, שלווה ושלום ועוד ועוד. ומתעוררת כאן תמיכה גדולה: האם תכנו ששכרו של המצוות מתמצה בגבולות העולם הזה? הן מקבלנו שהעולם הזה הוא עולם המעשה, והעולם הבא הוא עולם הגמול. מדוע לא מזכיר כאן כלום על השכר המבטח בעולם העליון? מדוע כל ההבטחות שבפרשת בחקותי מתמקדות אך ורק בתחום החמרי?

תורה מכה, הן חז"ל למדו אותנו כי: 'שכר מצוה בהאי עלמא ליכא' - כלומר, אין שכר מצוות בעולם הזה! - כיצד אם כן מבטח לנו שכר כאן בעולם הזה?"

"מתוך שלל התשובות לשאלה זו", אומר אבא, "המפרסמת ביותר היא תשובתו של הרמב"ם. לדבריו, כל ההבטחות שמבטיחה התורה כאן בפרשה, אינן נחשבות בכלל במסגרת של שכר וגמול. כל ההבטחות החמריות שבפרשה, הן בסוף הכל 'ציוד' - אמצעים שיקלו עלינו להמשיך לשמר תורה ומצוות מתוך שלווה והרחבה, ללא הפרעות של קשיים כלכליים או מלקמות. אבל השכר האמיתי? עליו לא מדבר כאן. הוא שמור לנו בשלמות לעולם הבא!"

אולי נרצה לה
למ' אנונימי
השנה? לה, לה, לה!
לא ליקיטנה!

כאלה להיין להיין שכר
לך להוציאה, בסבבה
כל הלאשפחה רבני
אשקו להיין...

חזק חזק ונתחזק!

סיפור וחידוש // ע' בר כוכבא

מקורות: להבין ולהשכיל | הרב משה ריס | עמ' 218

ואלה תולדות

רבי משה יהושע הגר זצ"ל

האדמו"ר מויז'ניץ

ראש ישיבת ויז'ניץ וכו' בית ישראל ו'דמשק אליעזר'
בעל ספרי 'ישועות משה'
נולד ב"ג בסיון תרע"ו, נפטר בכ' באדר תשע"ב

בלי חשבונות

"אפשר להכנס", אמר הגבאי, ור' אברהם נכנס אל הקדש פנימה.

"רבי", הוא אמר, ונכר הנה על קולו שהוא מתרגש מהמעמד. וכי קלה היא בעיניכם, להכנס אל הרבי, תלמיד חכם עצום ורבה של קהלת ויז'ניץ המפארת? "רבי, בכל השנה בקושי אנו מביאים לחם לפי הטף, וכעת אנחנו עומדים לפני נשואי בתנו, וההוצאות כבדות. שמעתי על גביר אחד שגזר לאברכים לפני נשואי הילדים. האם תוכלו להמליץ לפני עלי, שיסכים לתמוך בנו בתרומה נאה?"

המשוב "ק שיעמד מאחורי הרבי, שמע את שם הגביר ופניו הביעו מורת רוח. אולם הרבי בקש ממנו להרים פעת טלפון לאותו גביר, ולומר לו שהוא ממליץ על היהודי הזה לתרומה.

"אולי לא עכשו נתקשר אליו?" נסה המשוב "ק להתחמק. הרבי בודאי זוכר שבדיוק בנמים האלו הם שוקדים על הקמת קרו מיוחדת. מארגנים סכום גדול של כסף שיהיה

משקע בבנק, והישיבה תקבל בכל חדש מן הרווחים. הגביר המדבר הסכים לתת סכום עתק בשביל הקרו הזו של ישיבת ויז'ניץ, על אף שהוא קלל אינו חסיד ויז'ניץ. כעת נותר רק להגיע עמו להחלטה הסופית, מה בדיוק יהיה הסכום העצום שהוא יתרום.

ועכשו, פתאום יתקשר המשוב "ק וידבר אתו על סכום כסף לחתנת בת אחת...

מי יודע אם העסוק בענין ה'שולי' הזה, לא יוריד לגביר את ההתלהבות מן ההשקעה החשובה בקרו?

אך האדמו"ר צנה בתקף: "אז דו וועסט נישט רופן, וועל איך אליין רופן" (אם אתה לא תתקשר אליו, אתקשר אני בעצמי).

האם הרים הגביר את התרומה העצומה לקרו הישיבה, בנוסף לתרומה הפרטית לחתנתה של הפלה העניה? נקנה שכן. אבל הרבי לא התמקד בכך באותו רגע. כי כשצריך לעזר ליהודי, אין עושים חשבונות.

הרבי לא היה עושה חשבונות, לא כשצריך לעזר ליהודי, ואף לא כאשר צריך למנוע אי נעימות מיהודי, ואפלו אי נעימות קלה ביותר. הנה למשל, אחרי אחד הטישים, עבר הקהל לפני הרבי וקבל ברכת שלום. הדחק הנה גדול מאד, וכתוצאה מהדחופות, נתקעה ידו של אחד הנוכחים בכוס מלאה שהיתה על השלחן, וזו נשפכה למול מקומו של הרבי. הגבאים רצו לסדר את הענין מיד, לספג את המשקה

שנשפך ולהניח מפה חדשה, אולם הרבי הניח את שתי ידיו על המפה המלכלכת. בטבעו היה אדם נקי במיוחד, ובכל זאת פסה את המפה בידי כדי שלא יראו את הכתם, ואף השעין את גופו על המקום הרטב ואמר "איז גארנישט געשעהן" (לא קרה כלום). וכל העומדים בתור המשיכו לעבר לפניו כאלו לא ארע דבר.

רק אחרי זמן מה, כשהאדם ששפך כבר לא היה באזור, הניח הרבי לגבאים להחליף מפה. הפל בשביל שלא יבחין האיש מה קרה בגללו, ולא יצטער על שגרום למהומה!

מעשה דומה התרחש כשהרבי היה בשוויץ לצורך בריאותו, ובכלל שבת קדש נתן 'שירים' לאחד מיהודי המקום. בטעות משך היהודי את היד מקדם מדי, והפערפיל שהושיט לו הרבי - נפל על ברפי הרבי. הרבי לא עשה שום תנועה שתראה כי המאכל נפל עליו, כדי שהיהודי לא יבוש. רק נתן לו מיד שירים חדשים, והמשיך בחלקה כאלו לא קרה דבר. רק אחרי שהיהודי הלך משם, קם האדמו"ר להחליף בגדיו.

רבי משה יהושע הגר

האכפתיות שלו לכל אדם, היתה מפלאה. פעם הגיעה קבוצת ילדי חידור אל הרבי - ששה עשר ילדים, כלם אווזים בתעודות הצטיינות. הרבי נטל מהילד הראשון את תעודתו, קרא אותה בהטעמה ואמר בהנאה: "אזוי, אזוי".

הילד הבא הגיע לפני הרבי, הרב נטל גם את תעודתו שלו, קרא אותה ונהנה מחדש. כאלו לא קרא לפני רגע נסח זעה. וכך, כמה מדהים, המשיכו הדברים אצל כל אחד מששה-עשר הילדים. בכל תעודה הרבי ממש נהנה מחדש. שכן, כמה אשם הילד הששה עשר, שתעודתו נכתבה באותה לשון בדיוק?

כאשר בימות החורף היה שב מהטיש ועם רב סביבו - הפל היו עדין פחת הרשם המרומם, שקועים בדברי התורה שנגאמרו בטיש, ממשיכים בשירי ערגה וכסופין - ואלו הרבי אווז היה בידיהם של מלניו, והיה בודק תחת שרוול ה'קפטן' שלהם, אם הם לבושים גם בסוודר כדי שלא יתקררו... אם היה חש שלא התעטפו כראוי, היה נועץ מבט ושוואל: "לא קר לך?"

ואף אם מרחוק ראה הרבי כי בחור פלשהו אינו לבוש בבגדים חמים מספיק, היה מעורר - "חשוב שתלבש סוודר, שחלילה לא תתקררו!"

כך, לא חס על כבודו, היה יורד מההר אל העם ודואג לכל אחד - לכל צרכיו, להרגשתו הטובה ואפלו, אפלו לסוודר...

סיפורים נפלאים לילדים

בַּהַר בַּחֲקוֹתַי

שאינו רוצה להפריע.

העשיר שאל בתמיחה: "למה זכיתי שֶהָרֵב יבוא אלי?"

הרב החל להסביר לו לאט ובעדינות על מצבו של אותו עני שאין לו עצים לחמום ואין לו במה להחיות את נפשו.

בשלב מסוים, העשיר כבר לא היה מסגל לעמד בדלת הפתוחה מרב הקר שחדר פנימה, ופנה לרב ואמר: "אני חייב להכניס פנימה, איני מסגל לעמד עוד בקר הזה!"

נענה הרב ואמר לו: "עכשו אתה מבין? אתה אינך מסגל לעמד דקות אחדות בקר, אך העני הזה מרגיש כך לאורך כל החרף! האם הוא מסגל?" העשיר הבין מיד את הרמז, ופתח את ידו ולבו ונתן תרומה הגונה וביד רחבה.

"וכי תאמרו מה נאכל" (כה, כ)

החפץ חיים זצ"ל היה אומר, בני אדם רואים נסים, חווים נסים ונהנים מהם, אך לעתים הם בוחרים להתעלם מהם ואף לתמה בחרדה: "מה יהיה?" זוהי פגיעה ישירה במדת הבטחון. הוא הסביר זאת על פי הכפל בפסוק: "ברוך הגבר אשר יבטח בה' והיה ה' מבטחו", באמצעות משל נוקב: אפר אחד עמל קשות בשדהו, ולאחר הקציר מלא שק תבואה כבד וסל ירקות כדי למכרם בעיר.

המשא היה כבד מנשא, והזעה נגרה ממנו בדרך הארצה.

לפתע עברה לידו עגלה, האפר פנה לעגלון ובקש להניח את שק התבואה הכבד על העגלה כדי להקל על עצמו.

העגלון הסכים, והאפר הניח את השק, אך המשיך ללכת לצד העגלה כשהוא נושא על

"ושבתה הארץ שבת לה" (כה, ב)

מעשה בגאון רבי יוסף שלמה כהנמן זצ"ל, מיסד וראש ישיבת פונוביץ', שבקר בשנת השמטה בקבוץ "חפץ חיים" השומר על השמטה בהלכתה.

מרב התרגשות ומתוך חבת מצוה עמקה, גחן הרב על האדמה, נשק לה ולחש בשמחה: "גוט שבת! גוט שבת!" (שבת שלום! שבת שלום!).

"וכי תאמרו מה נאכל..." (כה, כ)

נתן לבאר טעם עמק למצות השמטה, הקדוש ברוך הוא צנה על האדם להתנהג שנה אחת בעני ולהפקיר את כל רכושו, כדי שהעשיר ירגיש בנפשו את טעמו של העני.

הרי העשיר, רק שנה אחת הפקיר את שדהו ומיד הוא נתקף דאגה ושואל: "מה נאכל?" מכאן עליו ללמד ולהבין את מצבו של העני, שזוהי שאלתו הקבועה בכל יום ויום: מה נאכל? ומתוך כך ידע לרחם עליו באמת.

מספר על הגאון מלאדז' (ועל עוד צדיקים) שיצא פעם לאסוף כספים עבור עני הגווע ברעב ובקר.

היה זה יום חרף קר מאוד, והרב הגיע אל ביתו של אחד מעשירי העיר.

כשפתחו לו את הדלת, בקשו ממנו להכניס פנימה אל הבית המחמם, אך הרב סרב ואמר: "איני צריך, אמתין כאן בחוץ".

בעל הבית, שראה את הרב עומד בקר המקפיא, יצא אליו ושוב הפציר בו: "כבוד הרב, אנא הכניס אל ביתי!" אך הרב עמד בסרובו בטענה

לעי"נ הרה"צ

ר' פנחס בן ר' בנימין בינוש רוזנבוים זצוק"ל

כ"ו בניסן תשע"ז

וקצרה לנטילת ידים לסעודה. למרות זאת, הרב לא הסכים לטל את ידיו במטה, אלא קם במאמץ ונגש לטל את ידיו כדרכו.

התפלא הנכד ושאל: מדוע כל כך להחמיר? הרי המים כבר כאן ליד המטה?

הסביר לו הרב בפקחותו: "אם אטל את ידי עכשו כשהבאת לי את המים, אתה עלול להביא לי אותם גם בפעם הבאה, ובכך ארגיל את עצמי להעזר באחרים. לא כן כשתראה שטרחתך היתה ללא תועלת - אז תבין שבכוחי לעשות זאת לבד ולא תטריח את עצמך שוב".

(וזאת ליהודה)

"ואת שבתותי תשמרו" (כו, ב)

המשנה במסכת שבת (דף כט:): מונה את הטעמים שבגללם אדם מכבה את הנר בשבת וכותבת: "כחס על הנר, כחס על הפתילה, כחס על השמן".

הגאון מוילנא עומד על דקדוק לשוני מענין: מדוע כתבה המשנה "כחס" באות כ' ולא "החס" באות ה'?

הוא מסביר שהמכבה את הנר טועה בדמיונו, נדמה לו שהוא חוסך כסף, נדמה לו שבחלול השבת הוא ירויח דבר מה, אך האמת היא שבחשבון שמים יתברר לו שכל מחשבותיו היו דמיון בעלמא ולא חסך מאומה, לכן השתמשה המשנה ב"כף הדמיון".

הדבר דומה לאדם שהלך ברחוב בשבת קדש והבחין בשטר כסף גדול של מטבע זר.

הוא לא עמד בנסיון, הרים את השטר וחלל שבת. לאחר השבת, כשפנה לחלפן הכספים, התברר לו שמדבר בשטר מזויף.

אדם זה מצטער בעת כפלים: הוא אבד את עולמו הבא בחלול השבת, ולא הרויח דבר בעולם הזה. והנמשל הוא, שגם אם נדמה לאדם שהשטר אינו מזויף, במציאות הוא יפסיד בדרכים אחרות את כל מה שהשיג על ידי חלול שבת.

תורתו מגן לנו, היא מאירת עינינו,

הוא ימליץ טוב עלינו, אמן ואמן

כתפו את סל הירקות הקטן.

תמה העגלון ושאל: "פלא עליך! אם הסכמתי שתוביל על עגלתי את השק הכבד, כלום יעלה על הדעת שאקפיד על סל הירקות הקל? הרי העגלה נושאת את הכל!"

והנמשל: פעמים רבות אנו פוגשים אנשים המתאמצים מעבר לכוהם ומשקיעים "השתדלות" מגזמת ומיתרת כדי להשיג רוח מידי.

אם נשאל אותם, "האם אתם מתכוונים לעמל כך בפרך כל חייכם?" יענו: "חלילה, כך נתמוטט".

וכשנשאל: "אם כן, כיצד תתפרנסו בעתיד?" הם ישיבו מיד בבטחון: "אנו בוטחים בבורא שיעזר לנו".

זוהי התשובה המפלאה, אך המעשים סותרים אותה. אם האדם בוטח בבורא שיכלכל אותו בעשרות השנים הבאות, מדוע הוא חושב שקצרה ידו של הקדוש ברוך הוא מלפרנסו ברגע זה ממש? קל לו לאדם לבטח בעתיד הערטילאי, אך קשה לו לבטח בהוה הממשי.

על כך אומר הכתוב: "השלק על ה' יהבך" - הרי בלאו הכי אתה מניח את "השק הכבד" של העתיד על עגלתו של הבורא, אם כן דע ש"הוא יכלכלך" גם עכשו.

וזהו פרוש הפסוק: "ברוך הגבר אשר יבטח בה" לעתיד, "והיזהר מבטחו" גם בהוה הממשי.

"והחזקת בו" (כה, לה)

אל תניחהו שירד ויפל ויהיה קשה להקימו, אלא חזקהו משעת מטת היד. למה זה דומה? למשא שעל החמור, עודו על החמור אחד תופס בו ומעמידו, נפל לארץ חמשה אין מעמידין אותו. (רש"י)

למדנו ששיא העזרה לזולת הוא לסייע לו לעמד על רגליו בכוחות עצמו ולא להפך אותו לתלוי בחסדי אחרים.

מרגלא בפומיה של הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל: "כל דבר שאני מסגל לעשות בכוחות עצמי, לא אבקש בשום פנים מאף אחד שיעשה במקומי!" מעשה שארע בעת זקנותו: אחד מנכדיו רצה להקל על סבו, והביא עד למטתו נטלה עם מים

נר ליואל' לילדים

לעיני יואל בן ברוך. לייג בעומר תשפ"ו.
לתרומות הנצחות והקדשות ולקבלת העלון בדוא"ל יש לפנות ל - nerleyoel@gmail.com

החוט האדם של המדורה

באותו רגע יצא ר' פיביש קלינגשטיקל ממחסן העגלות. איש קטן, מכבד, עם משקפים גדולות כל כך, שאם היית מניח אותן על שלך, היית צריך לשלם עליהן ארנונה.

"רבי!" הוא קרא. "מה זה? מי שולח לי קרשים לתוך המחסן?"

"הקרשים האלה כמעט פגעו בעגלות של התאומים לבית גרינבוים," אמר.

שתיקה ירדה.

עגלות של תאומים, רבותי, אינן ענן של מה בכך. כל עגלה היא ממון הזולת, וכך ממון הזולת הוא עולם מלא. בפרט אם מדובר בעגלת תאומים, שיש בה גם שקית במבנה פתוחה, מוצץ אחד בלי בעלים, ושלושה פרוגי ביגלה.

***

"מי הביא את העגלה?" שאלתי.

כל הילדים הסתכלו על כל הילדים. זה סימן מבהך שאף אחד לא יודע, או שכלם יודעים, או ששניהם יחד - תלוי באיזה צד של הסוגיא אתה עומד.

לבסוף הרים יוסי פיקלשטיין יד.

"אני רק דחפתי קצת."

"קצת?" שאלתי.

"קצת של התחלה. אחר כך היא המשכיכה מעצמה."

"אה," אמרתי. "גרמא בעגלה."

"רבי, זה חיב או פטור?" שאל בערל מיד, כי בערל הוא תלמיד חכם אמתי. כל דבר בעולם שלו הוא או 'חיב' או 'פטור'. אם היה נופל לו סנדוויץ', הוא היה חוקר קדם כל אם הגבינה היא 'מזיק' או 'נזק'.

המדורה של כתה ו' התחילה לברח.

כן. אל תסתכל עלי כך. מדורה רגילה אינה בורחת, מפני שאין לה רגלים. אבל כאן לא מדובר באש עצמה, אלא בערמת הקרשים המפוארת, אשר בני כתתי בנו בשם: "המדורה המרפזית של רחוב בעלי-התוספות".

ובכן, אותה ערמה דהרה פתאום על גבי עגלה ישנה, במורד הרחוב, ישר לכיוון מחסן העגלות של ר' פיביש קלינגשטיקל.

"רבי!" צוח בערל בנדר, שנקרא כך מפני שכל דבר אצלו התחיל במלים: "בלי נדר, אני רק רגע-"

"רבי! המדורה עושה 'ויברח'!"

אני עמדתי שם, עם כובע מעט עקום, כוס תה ביד ימין, וסדור קטן בכיס שמאל, וחשבתני לעצמי: רבובו של עולם! ממתי קרשים 'דרכם לילך ולהזיק'!

העגלה חרקה. הקרשים קפצו. פחית חלודה אחת התגלגלה אחריהם.

ואז - פלא.

העגלה נעצרה.

היא נעצרה בגלל חוט אדם זקן, מתוח בין שני עמודים.

הילדים רצו סביב העגלה. פישל נשף כאלו הוא קומקום של שבת שגשאר על האש מששת ימי בראשית.

"מי קשר את החוט?" שאל מוטל.

"אולי זה ערוב," הציע בערל.

"ערוב?" אמרתי. "ערוב כזה נמוך? בזה אפשר לטלטל רק נמלים. והוא גם בכלל לא פשר."

***

"גוטן נאכט, " אָמַר בַּמְבֹטָא פֿבֿד, אָף עַל פֿי שְׁהִיָּה אַמְצַע אַחַר הַצֶּהָרִים.

"גוטן נאכט?" לחש פֿינשֶׁל. "עוֹד לֹא הִדְלַקְנוּ!"
"שֶׁקֶט!!" לחשתי.

אַדוֹן שְׁפִרְיץ־בְּרוּמְבֶּרְגֶר פֿתַח אֶת הַפֿנֶקֶס.

"מְדוּרָה פֿאַן - לֹא אָפֿשֶׁר."

"לְמָה?" שְׁאַל הַיִּלְדִים יַחַד.

"קִרוב גֶּדֶר. קִרוב מַחְסוֹ. קִרוב עֵץ. קִרוב חַיִּים."

"מָה זֶה 'קִרוב חַיִּים'?" שְׁאַל מְנַדִּי.

"שְׁיֵשׁ אַנְשִׁים חַיִּים בְּסִבִּיבָה, " הִסְבֵּרְתִי.

הַפֿקֶח הַצְּבִיעַ עַל הַחוּט הָאָדָם.

"מִי הִזִּיז זֶה?"

הַיִּלְדִים נִבְהָלוּ.

"אִיזָה זֶה?" שְׁאַל יוֹסִי.

"זֶה!" אָמַר הַפֿקֶח. "חוּט שֶׁל סִימוֹן. אֲנִי שְׁמַתִּי.

מְרַחֵק בְּטִיחוֹת."

"אַתָּה?" שְׁאַלְתִּי.

"אַנִּי!" אָמַר בְּגֵאוּהוּ. "אַנִּי לֹא רַק פֿקֶח. אֲנִי גַם בּוֹ

אַדָּם עִם סִבֵּתָא. סִבֵּתָא שְׁלִי אִמְרָה: אִם יִלְדִים

עוֹשִׂים שְׁמַחָה, תֵּן לָהֶם לַעֲשׂוֹת. אַבְל אֵל תִּתֵּן

לַשְׁמַחָה לְאַבְל שְׁכֵנִים."

"אַבְל לְמָה חוּט אָדוֹם?" שְׁאַל פֿינשֶׁל.

הַפֿקֶח נֶעֱץ בּוֹ מִבֶּטֶט. "כִּדֵּי לְרֵאוֹת."

"לְמָה לֹא כְּחֵל?"

"כִּי כְּחֵל הֵלֶךְ לִי לְאַבּוֹד."

זֶה הָיָה נִמוּק מִבְּהִק. אִין עֲלִיו קֶשִׁיא.

***

אַבְל אַז הִתְגַּלְתָּה תַעֲלוּמָה.

חֲצִי מֵהַקֶּרְשִׁים נֶעֱלְמוּ!

הַיִּלְדִים עֲמָדוּ מוֹל הָעֵרְמָה הַקֶּטְנָה שְׁנוֹתְרָה

כְּאַבְלִים. מוֹטֵל הַחֲזִיק קֶרֶשׁ קֶצֶר בִּידוֹ, כְּאַלוֹ הוּא

אַתְרוֹג אַחֲרֵי סִבּוֹת.

"קוֹדֶם נַחְזִיר אֶת הָעֵגְלָה לְמַעֲלָה, " אָמַרְתִּי. "אַחַר
כִּךְ נַעֲשֶׂה 'שִׁיעוֹר כָּלְלִי' בַּעֲגֵלָה שְׁיִרְדָּה מֵאַלְיָה."

הַעֲלִינוּ אֶת הָעֵגְלָה בַּחֲזָרָה. זֶה לָקַח אַרְבַּע זְקוֹת,
שְׁמוֹנֶה אֲנָחוֹת, וְשֵׁנִי וּבּוֹחִים אִם דְּחִיפָה מִצַּד יְמִין
נִקְרָאת "סִיזֵעַ" אוֹ "הִתְעַרְבוּת בְּלִתי חוֹקִית".

***

כְּשֶׁהִגַּעְנוּ לְמַגְרֵשׁ הַרִיק שְׁלִיד בֵּית הַכְּנֶסֶת "אַהֵל
יִשְׁשֻׁכָּר", רָאִיתִי אֶת הַמְדוּרָה הַמְתַּכְנֶנֶת.

אִוִּי!

הִיא עֲמָדָה קִרוב מְדֵי לְגֶדֶר שֶׁל מִשְׁפַּחַת
בְּלוּמְנִטוֹפֿף.

"קִרוב מְדֵי!" אָמַרְתִּי.

"אַבְל רִבִּי, " אָמַר מְנַדִּי, "זֶה רַק גֶּדֶר."

"רַק גֶּדֶר?" הִרְמַתִּי גִּבְהָה. "גֶּדֶר הִיא לֹא 'רַק'. גֶּדֶר הִיא
מְמוֹן. וְאִם הִיא שֶׁל יְהוּדֵי אַחֵר, הִיא מְמוֹן הַזּוֹלָת. וְאִם
הִיא מְמוֹן הַזּוֹלָת, צָרִיף לְשַׁמֵּר עָלֶיהָ מִכָּל מִשְׁמֵר!"

"אַבְל בֵּל"ג בְּעוֹמֵר שְׁמַחִים!?" אָמַר פֿינשֶׁל.

"יְדוּקָא מִפְּנֵי שְׁשְׁמַחִים, " אָמַרְתִּי, "נִזְהָרִים יוֹתֵר."

כְּאִן עֲצַרְתִּי רִגַע. כִּדֵּי לְהַכְנִיס נְקוּדָה חֲשׂוּבָה. אָמַרְתִּי

לָהֶם: "יֵשׁ סִפֵּר חֲשׂוּב שֶׁנִּקְרָא 'חוּט שְׁכֵנִי' - פֿסְקִים

מִמֶּרֶן הַגְּאוּן רִבִּי נְסִים קֶרְלִיץ זצ"ל. כְּתוּב שֶׁם בְּעֵינַי

ל"ג בְּעוֹמֵר, שְׁעַל הָעוֹשִׂים מְדוּרוֹת מוֹטֵל לְהַרְחִיקוֹן

בְּאַפֿן כְּזֶה שְׁלֹא יוּכְלוּ לְהִזִּיק אֶפִּילוֹ אִם לֹא יִשְׁמְרוּ

עָלֶיהוּ. שִׁימוּ לִב: אֶפִּילוֹ אִם לֹא יִשְׁמְרוּ! לֹא מִסְפִּיק

לוֹמַר: 'אַנִּי אֲשַׁמֵּר, אֲנִי אֶעֱמַד, אֲנִי גַבּוֹר. צָרִיף

שֶׁהַמְקוֹם מִצַּד עֲצָמוּ יְהִי כְּזֶה שְׁאִינוֹ מְזִיק!"

"כְּלוֹמֵר, " אָמַר בְּעֵרֵל, "הַחַיִּיב הוּא לֹא רַק בְּגִבְרָא,

אַלָּא גַם בְּחִפְצָא שֶׁל הַמְקוֹם."

***

שְׁמַעְנוּ שַׁעוֹל.

שַׁעוֹל שֶׁל אָדָם חֲשׂוּב שְׁרוּצָה שְׁכַבְלֵם יִשְׁמַעוּ שֶׁהוּא

נִכְבָּס, אַבְל אִינוֹ רוּצָה לְהֵרָאוֹת כְּמִי שְׁרוּצָה שְׁכַבְלֵם

יִשְׁמַעוּ.

הָיָה זֶה אַדוֹן שְׁפִרְיץ־בְּרוּמְבֶּרְגֶר, פֿקֶח הָעִירְיָה. כּוֹבַע

כְּחֵל, פֿנֶקֶס שְׁחֹר, עֵט אַרְף, וְהַלִּיכָה שֶׁל אָדָם שְׁכַל

חַיִּיו הֵם סֶדֶר וּפְקוּחִים.

"גנבו לנו את המדורה, לחש."

"מי גנב מדורה?" שאל פיטל.

"מי שלבו אבן, אמר מנדי."

"או מי שלבו קרש, הוסיף בערל."

"רבותי, אמרתי, לא מאשימים בלי ראיה. בבבא קמא למדנו. שאדם מועד לעולם, הלשון — גם היא מועדת לעולם אם לא שומרים עליה."

התחלנו לחקר.

על הקרשים שנשארו היו סימנים. אהד עם כתם ירק. אהד עם מסמר עקם. אהד עם אותיות דהויית: "ב.ל."

"ב.ל, אמר בערל. בר יוחאי ל"ג בעמר."

"או בלומנטופף, אמרתי."

הילדים הסתכלו עלי.

***

משפחת בלומנטופף גרה ליד המגרש. בחצר שלהם עמדו כל השנה קרשים מסדרים של סכה, ארון יסון שמחכה לתקווה, ושלחן מתקפל שעליו נכתב בטוש: "לא לקחת. גם אם זה נראה הפקר. תודה."

"רבי... אמר יוסי, וקולו נעשה קטן כמו גפרור. אנחנו לקחנו רק מה שהיה ליד הפח."

"ליד הפח, חזרתי. הנה כלל גדול בתורה: ליד הפח אינו תמיד הפקר. ליד הפח הוא ליד הפח. הפקר צריך דעת בעלים! לא דעת ילדים עם מצב רוח של ל"ג בעמר."

מנדי בלע רק.

"אז מי לקח את החצי שנעלם?"

באותו רגע הופיע ילד קטן, אולי בן שבע, עם פאות קופצות ועינים גדולות. בידו החזיק קרש אהד, ועל גבו גרר שקית מלאה מסמרים חלודים.

זה היה שלוימי בלומנטופף.

"אני, הוא אמר."

"אתה גנבת? שאל פיטל."

שלוימי הזדקף. "לא גנבתי. החזרתי!"

הוא הוציא מכיסו פתק מקומט. על הפתק היה כתוב בכתב ילדותי:

"קרשים של אבא. מי שלקח שיחזיר. מדורה זה מצוה? גדל זה לא!"

שקט.

"מי כתב את הפתקא? שאלתי."

"אני, אמר שלוימי. אבא אמר לי לא לריב. אז כתבתי פתקא. אחר כך ראיתי שלקחו, אז החזרתי. אבל לא הצלחתי הכל. הקרשים כבדים."

מנדי הביט בקרקע.

"רבי, אז כל המדורה שלנו פסולה?"

"מדורה אינה לולב אין בה דינים של כשרות ופסול, אמרתי. אבל שמחה הבאה מתוך פגיעה בממון הזולת — יש בה ריח לא טוב."

הלכנו בלנו למשפחת בלומנטופף.

מר בלומנטופף עמד בחצר, מחזיק מברג, ומתבונן בארון היסון שלו. הוא היה אדם שקט, מן האנשים שכאשר הם אומרים "נו", אתה שומע בו שלושה שיחות מוסר.

"מר בלומנטופף, אמר מנדי, לקחנו בטעות."

"בטעות? שאל."

"כן."

"ומה עושים עם טעות?"

יוסי אמר: "מחזירים."

בערל אמר: "מבקשים מחילה."

פיטל אמר: "ואולי גם מביאים עוגיות?"

מר בלומנטופף הביט בו. "עוגיות לא יזיקו."

***

הילדים החזירו את הקרשים. אחר כך הלכו לבקש קרשים בהתר. זלמן מהמכלת נתן שתי תבות שבורות ואמר: "רק את השבורות. החדשות הן לחלב." הגנן נתן ענפים יבשים שכבר היו מיעדים לפנאי. רבי פיביש נתן קרש אהד.

המדורה החדשה הייתה קטנה יותר.

יפה יותר.

כשרה יותר.

רחוקה מהגדר, רחוקה מהמחסן, רחוקה מהעגלות,
רחוקה מכל ממון הזולת. אדון שפריץ-ברומברגר
מדד את המרחק עם סרט מדידה, כחכם, ואמר:

"זה כבר מדורה עם חנוף."

***

בערב, כשהאש דלקה במקום הבטוח, והילדים שרו
"בר יוחאי" בקול שמסגל להעיר גם עץ יבש
מתרדמתו, ראיתי את מנדי עומד בצד. הוא הביט
במדורה הקטנה ולא דבר.

נגשתי אליו.

"מה קרה?"

"רבי," אמר, "חשבתי שהעקר בל"ג בעומר זה
שתהיה מדורה גדולה."

"ועכשיו?"

"עכשיו נראה לי שהעקר שהיא לא תהיה על חשבון
מישהו אחר."

"יפה!" אמרתי. "הבנת חקירה גדולה."

"איזו חקירה?"

"האם שמחה היא התפרצות, או בנן. אם היא
התפרצות — היא שורפת מה שמסביב. אם היא
בנן — היא מאירה. רשב"י לא צריך מאתנו עשן
שמזיק לשכן. הוא צריך לבבות שמאירים בלי לגזל."

מנדי חייך קצת.

"רבי, אז החוט האדם... זה באמת מזכיר 'חוט
שני'?"

"אה!" אמרתי.

"הפקח שם חוט לסימון. הספר 'חוט שני' לימד
אותנו את ההלכה. ושלוימי בלומנטופף — הוא היה
החוט השלישי. הוא קשר בין המדורה לבין האמת."

"אבל חוט שלישי זה כבר חוט משולש," אמר
בערל, שהצטרף משום מקום. ילדים באלה
מופיעים ברגע שיש סברא.

"נכון!" אמרתי. "והחוט המשולש לא במהרה
ינתק."

***

בסוף הערב, לפני שהתפזרו, בקשתי מכל ילד לומר
דבר אחד שקיבל עליו לשנה הבאה.

יוסי אמר: "לא דוחפים עגלה בלי לבדק."

בערל אמר: "ליד הפח אינו הפקר."

פישל אמר: "עוגיות מועילות לשלום."

מנדי אמר בשקט: "שמחה לא שורפת ממון של
אחרים."

"ילדים," אמרתי, "היום למדנו 'סוגיה'. קרש, חוט,
עגלה, גדר, פרח, ילד קטן ופתק מקמט — כלם היו
שורות של למוד בספר של החיים. והפשט פשוט:
אדם יכול להיות עסוק בשמחה גדולה, ואף על פי כן
לשים לב לקרש קטן של חברו! מי ששומר על ממון
הזולת, השמחה שלו אינה קטנה. היא נעשית
גדולה יותר, כי היא נקיה!"

שבת טיש

ספורים ואגדות • פנינים ופרפראות • מדות והליכות

מתוך הספר "שבת טיש"
כרך שישי בסדרה בע"ה

פנינים

את פסח קצוירף (כה, ה) - סופי תבואת ת"ח, שהוא השם המקדש התי"ף המסביל לפירוקה כידוע, שיוצא משופי תבואת "זוחת את ידו", והוא בגימטריא "צני תני מזוני רזיחו". כי השומר שמשוה בהלכותה, זוכה לפירוקה בתרומה, כמו שנאמר בפרשה "וצוית את ברכת". וכן מרמז פסוק "אב"ו שלמ"ה יהיה לך", אכן שלמה בגימטריא תת"ף, כי הנושא ונתנו באמנה ומדותיו שקולות זוכה לפירוקה. (פני יוסף)

הפסוק מספר תב"ח מ'פראשית' הוא הפסוק "ואקחה פתיליכם", לרמז לשם תת"ף שהוא שם הפירוקה, וכן בספר שמות מתחלתו ועד פרשת הקן יש תב"ח פסוקים, ובספר במדבר יש תב"ח פסוקים מתחלה ועד הפסוק "שני העם ולקטו וגו'" שנאמר בן ולא הצטרפו בני ישראל לטרוח במדבר אלא קבלו את מונס מן השמים, ובספר דברים תב"ח פסוקים מתחלתו עד הפסוק "כי לא יהיה בך אביון, כי ברח יבדך ה'". וגם בספר תהלים תב"ח פסוקים מתחלתו עד הפסוק "מה רב טובך אשר צפנת ליראדך". ויש תת"ף תבות בתורה מפראשית ועד "והנה טוב מאד", וכן למפרע מסוף התורה יש תת"ף תבות עד "תמיד ואוירך לאיש חסידך". והכל מרמז להפליא על הפירוקה שהקב"ה משפיע על יראיו בחסד כמו ירדת הקן ללא טרוח מצדם. (משמע של אבהם)

וקראתם דרוו בארץ (כה, י) - דרוו בגימטריא 410 כמנין קדוש, שאין לאדם דרוו וחפש אלא בדרך התורה הקדושה ולא בפריית על חילוקי, וכן כמנין צאות' לרמז לשנת יובל נטריקון וקבא לבו בדרב"ה, שאז מותר להתלכש בגאות לעבודת ה'. (הקם הגדול)

ואכלתם לחמכם לשבע (כה, יט) - לשבע נטריקון שכן בראי עלמא ליפא, שכל מטרת הלחם והגמימות בעולם לא נועדו אלא בשביל קיום התורה והמצוות, ואינם שכן לאדם אלא משמשים פאמציני לבדו לסיעו בעבודת ה', ושכן המצות שמור לעולם הבא. (פני יוסף)

והארץ לא תמכר לעמית (כה, כב) - אין לאדם למכר עצמו לארצות ונשמותיו, כי לי הארץ - והאדם בא לעולם לעבד את ה'. (דברי ישעאל)

אכלה תתנו לארץ (כה, כד) - השרש גא"ל מופיע עד כאן בתורה 3 פעמים בלבד, ובפרשת בהר 19 פעמים ובפרשת בחוקות 12 פעמים, יחד כמנין גא"ל והוא מחלק לשתיים "גא"ל" - ובכל התורה מופיע השרש 45 פעמים כמנין גא"ל. (הפלאות מתורתך)

פרשת בהר יש נ"ו פסוקים, לרמז להבין הפרשה - שמשה שתקלה בשנה הז', ותיובל בשנה הז'. (גת ראובן)

נ"ו פסוקים אותיות ז"ו, להורות שלא יעלה על דעת האדם כי עליוי שמטע תמטע פרנסתו, אלא מבטח לו שהקב"ה י"ו ומפרנס אותו בשפע, "וצוית את ברכתי לכם". (הקדו שלמה)

אני ה', אם בחקותי תלכו (כו, ב-ג) - פרשת בהר מסתיימת בתבות "אני ה'", וסמוך לזה נאמר "אם בחקותי תלכו", ללמד אומית אני ה', בשם וצדק וישראל של הקב"ה? פאשר בחקותי תלכו ואת מצוותי תשמרו. (הדומע מפאנו)

אם בחקותי תלכו (כו, ג) - במסכת יומא מובא, "כיון שיצאו רב שנותיו של אדם ולא חטא, שוב אינו חוטא", והרי ימי שנותיו בהם שבעים שנה ואם מבחורות שמונים שנה, הרי שוב שנותיו הוא מ"א שנה, בגימטריא א"ם, כלומר "א"ם בחקותי תלכו" - הוא הלכתם מ"א שנה בחקות ה' בלא חטא, אזי יזאת מצוותי תשמרו ועשיתם אותם", כלומר בטהו אני שלא תחטאו עוד. (שפת אמת, פרוו)

ידדפו מכס המשה מאה (כו, ה) - מהו החשבון דוקא המשה כנגד מאה? מפני שבמסכת חלוין מובא, שבני נח קבלו עליהם 30 מצוות, ואם נח למאה נברים יש זכות של 3,000 מצוות, אבל לכל בני ישראל יש תרי"ג מצוות ועוד שבע מצוות בדרבנן כמנין פתי"ו, לפי זה לחמשה מישראל יש זכות של 3,100 מצוות, שכן 620 כפול 5 שנה 3,100, נמצא שלחמשה מישראל יש 100 מצוות עודפות על מאה נברים, שהרי ל"ג מישראל 3,100 מצוות, ולי"ג נברים רק 3,000, וביובתו ידדפו מכס המשה - מאה... (רבי יחיאל מאיר מאוסטרוואצא)

ספורים בפרשה

ורגע ושוקד על תלמודו, ואלו הוא מטלטל בדרבנים כדי להרויח את מונו, ביום אכלו חרב וקרח בלילה. "דיבי" אמר הסופר באנחה, "לכם בודאי יהיה עולם הבא, ומקום של כבוד בגן עדן. אך מה יהא עמי? האם לפחות עולם הבא יהיה לי, אם עולם הזה אין לי?" נענה הרבי ואמר: "לנו לומדי התורה יהיה עולם הבא מקל וחומר. שהרי מה עולם הזה שאין אנו טורחים עליו - יש לנו; עולם הבא שאנו טורחים עליו, על אחר כמה וכמה שיהיה לנו. אבל לכם של חריה עולם הבא גם כן מקל וחומר זה. ומה עולם הזה שאתם עמלים ויגיעים עליו, סופכם שאין לכם עולם הזה; בודאי שעולם הבא, שעליו אין אתם יגיעים כלל, בודאי שלא יהיה לכם..."

שני אחים גאונים היו בירושלים, רבי דבימאר קרויזר בעל "הרהמלך" ורבי זנדל קרויזר בעל "אורי התפארה". ידועים היו בהתמדתם ושקידתם בתורה, עד שאמם היתה משתבחת בהם "בשעה קם זה נופל", שכן הראשון היה מתמיד עד אשון לילה, והשני כבר היה משפם אז לקום לתלמודו... וכדרך של בני ירושלים, שהיו צנועים בתורתם ולשוו שנונה בפיהם, היו האחים הגאונים מקנטרים זה את זה בדיחותא. עד שפעם אמר ר' ברל לאחיו: "אין אדם יכול להסתכל באורי התפארה" (על משקל דברי הגמרא בחלוין על הקיסר שבקש מרבי יהושע בן לוי לראות את הקב"ה, ואמר לו להביט בחמה בתקופת תמוז, ואמר "לא מצניא", ונשא קליו וחומר בפניו כי בודאי לא יוכל להביט בפני שכינה)... השיב לו רבי זנדל על-אחר: "ועליו נאמר במגילת אסתר, מקום אשר דברי המלך יודו ומגיע - אבל גדול ליהודים..."

ידדפו מכס המשה מאה ומאה מכס רבבה ידדפו (כו, ח) - רש"י מביא מהמדרש שהחשבון אינו מכון, אלא "אינו דומה מעטין העושים את התורה, למרבין העושים את התורה". ומכאן למד החפץ חיים על חשיבות התפלה בצבור, כי "בשכא לבית המדרש להתפלל בצבור, מתעלה כל מצוה ומצוה בקדשה יתרה מאד, מה שאין כן בשתפלה ביחוד".

ספר פעם רבי שלום מסטרופקוב, כי אביו רבי יחזקאל שרגא משינובו אמר, כי בתפלת שמונה עשרה של תפלת ערבית ביום חול, יכול האדם לפעול לעצמו פליטוב. ורגיל יהיה לומר, שתתפלה הפשוטה ביותר שתתפלל אדם בצבור, יפה היא וגדולה מהתפלה הגלבת ביותר שתתפלל האדם ביחוד; התפלה הפשוטה ביותר בזמנה, גדולה לאין שעור מהתפלה העלאת ביותר שלא בזמנה; האדם הכי נכבד, פחות הוא בשעה שהוא מטלטל בדרבנים מהיהודי הנחות ביותר משהוא נמצא בביתו; ואין לו לאדם להיות להוט אחר התפלה לפני התבה, כי יותר טוב לו לעמוד לפני קונו ולהתבודד לפניו בתפלתו בתמימות.

והקמתי את בריית אתכם (כו, ט) - רבי ישראל מרוזין היה מחדר במצות ברית מילה, ורבים מסדיריו היו מכבדים אותו לשמש כסנדק בברית לבנם. בדרו היה צדיק נודע ששמש כמזהל ומאמן, וגם אותו היו רבים מזמינים למול את בנם. פעם התבטא המזהל בפני הרבי מרוזין, כי משניחם הוא המזהל חביב יותר בפני הקב"ה, שכן עליו נאמר בתורה "המול ימולי, ולא נצטוונו על הפנדקאות. נענה הרבי ואמר: "הבה ונבדק, בסיום ברית המילה נותר אני הסנדק עם לך יהודי בחיך, ואתה המזהל נותר עומד עם הערלה בידך..."

אליהו מאתו ינשך ותרביח (כו, יו) - האמרי חיים' מוויזניץ סלד מאד מנטילת הלואות גרבות, אף פאשר הדבר נעשה בהתר עסקא. ורגיל היה לומר בצחות, כי הסבה למה לא יקומו המלוים ברבות בתחית המתים, שהרי כל חיותם היא מן שהימים והלילות נוקפים ומתחלפים, ובכל יום הם משתקרים מהרבות על כספם. אבל לעתיד לבוא פאשר לילה פיוס יאיר, ויהיה אור הלבנה פאור החמה, הרי לא יהיו לילות ועמילא לא יגדל כספם אלא צערם, וכדי שלא יצטערו לא יקום אותם הקב"ה לתחייה... ועוד אמר, כי הרי אמרו חז"ל בכתובת שלעתידי לבוא עתידה הארץ להוציא גלוסקאות וכלי מלחמה, ויהיו כל מזונותיו וצרכיו של האדם מופנים לו. ממילא לא יצטרכו לבקש הלואות, ולמלוים ברית לא יהיה כמה להתעסק, ולכן לא יקומו בתחית המתים... כקצו תשי"ז, נכנסו אליו כמה ממתפללי השטיבל של חסידי וויזניץ בירושלים, וספרו לו כי הצע להם לרכש מגרש להקים עליו בית-הנסת רחבי-ידים, אלא שחסר להם כסום נפר. אמר להם הרבי: "אמש הגיע אלי יהודי פון דער היים, מחסידי וויזניץ עוד בשנים שלפני השואה, והתאונו לפני בני ידו מנכסיו. הלה היה בעבר נגיד ובעל חסד, והיה מלוח לרבים הלואות נכבדות בלי לטל פרוטה אחת גרבות. הנסחתי לתת לו חמש מאות לירות, ואף שהוא כסום נכבד, וגם חשוב בעיני מאד שתרכשו את המגרש לבית-הנסת בירושלים, אבל יהודי שהיה מלוח לאחתים בלי רבית, ועמד בנשיו הגדול הזה, יש לו זכות קדמה על פני המגרש, ויש לסייע לו כדי להעמידו שוב על רגליו".

לא תעשו לכם אילים (כו, יא) - כמה מראשי המשפלים הגיעו פעם לרבי חיים מבריסק, וטענה בפניהם, "איזה נזק יכול להגרם מן שישלבו בסדרי הישיבות למודים כלליים, כמו היסטוריה וגאוגרפיה וכדומה? מה כבר יכול להתרחש אם התלמידים ישלבו מעט בתורות העולם ובחכמות כלליות?" ורבי חיים השיב במשלי: "שנה אחת היתה בצרת קשה, והמוזן היה מעט ביותר. לא היתה ברירה, והרפנים התירו ואלתה שנה לאכל קטניות בפסח, אף שגני אשכנז נהגו מימי קדם אסור בדרך. והנה רואה אשה אחת את שכנתה, כשהיא מבשלת אטריות בפסח. נבהלה זו ופתחה בזעקות שבר: "התבן! חמץ בפסח? החלה השכנה להצטדק ויהי התירו השנה לאכל קטניות! אלא שזו משיבה נגדה: "קטניות התירו, אבל לא תהם גמור. ורמזנו לצלול! פני השמים אל הרב, ואף הוא נהם וקרא: 'התרנו קטניות, אבל לא אטריות! הגיבה האשה הבשלת' נג, אבל איזה טעם יש למאכל אפונה בלי אטריות?... וכך גם כאן", סים רבי חיים. "איזה טעם יש להשפלה ללא אפיקורסות?..."

אם בחקותי תלכו (כו, יג) - שתהיו עמלים בתורה (רש"י) כליל חרפי קר, הגיע יהודי סוחר אל העיר זלוטשוב, לאחר שנקלע בדרבו לסערה קשה. בקשי רב הצליח הפוס לבוסם בשלג ובקר הגדול ולהפנס אל העיר, והסוחר תר בעיניו אחר גדל של אור, כדי למצא בית פתוח למנוחה. והנה ראה בבקתה אחת נענץ של אור, ועד מהרה התדפק על דלת הבית. היה זה ביתו של המזיג הנודע אל יחיאל מיכל מזלוטשוב, שישב בדרך המסק היטב, נקרא גדולה פתוחה לפניו עם כוס חמין מהבילה. הצדיק הנעים מיד את הסוחר שבמעט קפא מקר, הנעים את שהיתו עד שיהוו של הלה שבה אליו. הצדיק שב אל הגמרא, והסוחר הביט בו ורגשי קנאה החלו לצוץ בלבו על הרבי הישב במנוחה

והחזקת בו

מגדולי דורו היה רבי דוד טעבל רובין ממינסק, בעל הנחלת דוד, מתלמידי המבוקשים של רבי חיים מוולוז'ין. במשך השנים פנה רבי דוד טעבל קרב בערים ואמהות ישראל, ושמו התפרסם עלישם העיר מינסק שהייתה עיר מלאה חכמים וסופרים, והיה ביכלתה לכלכלו בכבוד. מספר, כי בתקופת רבנותו בסטריז'ץ (בהגוי הליטאי: סטריז), ארע שהגיע לעירה עשיר מפלג ממינסק לרגל עסקיו, ואחד מפועליו תבעו לדין-תורה אצל רבי דוד טעבל. לאחר שהרב בדיק היטב את הענין, יצא כי העשיר פטור מדיני אדם אך חייב דיני שמים, וכששמע זאת העשיר קם ובקש לצאת. עצרו הרב ואמר לו: "איני מניחך לילך, עד שתצא ידי שמים!" נסה העשיר להתנחם וטען כי אין בופים לצאת ידי שמים, אך רבי דוד טעבל עמד על שלו: "כאשר הנתבע עשיר והתובע עני, אני בופה!" ולא עזבו עד שפרע את חובו במלואו. לאחר תקופה הציעו לרבי דוד טעבל להגיש את מעמדו לרבנות מינסק, אך הוא הסס בדרך, מפני שידע שאותו עשיר שיצא חייב בדינו הנו בעל השפעה גדולה, וחשש שמא יעמד לו למכשול. למעשה החליט הרב להגיש בכל זאת את מעמדו, וכאשר הגיע אותו עשיר לאספת הפרנסים כדי לבחור את המעמד המתאים, קם האיש וספר את מה שארע עמו, ואמר: "אין אדם ראוי יותר לכהן קרב בעירונו. מאשר רבי דוד טעבל שדן דין אמת!" ומיד חתם ראשון על פתב המנוי, והכריז: "זהו רב אמת!"

שלישם ושתיים שנה רציפות כהן רבי דוד טעבל בעירה סטריז'ץ. עיר מגוריה של רעינתו, ועל אף שהייתה עירה קטנה ודלה, התפרסם שמו כגאון הדור, ומקורב ומרזוק פנו אליו בשאלות הלכתיות סבוכות, ותלמידים מבחירים נהרו אליו לקבל תורה מפיו. העירה היתה בה קטנה ודלה, עד שלא היה ביד יהודיה להחזיק את רבה בכבוד, והוא חי בה בדחוקה גדולה, עד שלפעמים לא היה בידו לקנות כפר לחם ולהוצאות השבת.

שני סוחרים עשירים שהיו שתפים ביניהם בעסקי עצים, העריצו מאד את רבי דוד טעבל, ובכל פעם שהיו ביניהם חלוקי דעות, היו מגיעים אליו אף שגורו בעיר אחרת, והיו פועלים על-פי עצתו כשהם משלמים לו דמי-פסק' ביד רחבה, ותמיכה זו של הסוחרים מפעם לפעם, היתה לעזר לרבי דוד טעבל במצוקתו הכספית. פעם הגיעו שני הסוחרים בדרךם כדי לקבל פסקי-דין בפסקוד שנוצר ביניהם בעניני המסחר, ולאחר שהרב ישב על המדוכה והציע את הפסק, פנה ואמר להם: "דאו נא, בדרך כלל איני מבקש מאומה מעבר לדמי-הפסק שאתם נוהגים לתת לי. אולם עתה אני עומד לפני חתנת בתי ואין בידי לשלם את נדוניתה, ואני מבקש עתה לזכות אתכם במצות הכנסת-כלה". הביטו הסוחרים זה על זה, והחלו להצטדק: "אנחנו מעבירים את כל דמי המעשרות והצדקה באמצעות רב העיר שלנו, עליו מוטלת החובה לראג לכל בני הקהלה, ואין בכחנו לתת יותר".

נענה רבי דוד טעבל, והחל לספר לסוחרים ספור:

"פעם נפטר עשיר אחד בדמי ימיו, והותיר אחריו ירשה גדולה. מלבד הירשה הכספית, השאיר אחריו זוג תפלין יקרות, שנכתבו על ידי סופר ירא-שמים מרבים, מדקדק נפלא בהלכות וכתבו יפה כפנינים ומהדר עד מאד. הסופר גם היה מקבל גדול, וכתבו בקדשה וטהרה ובכל היחודים והפגנות. מלבד הירשה הרבה, הונו והנכסים והקרקעות, היו התפלין פשעלצמן שוות הון עתק. באו הבנים לחלק בירשה, והחל ביניהם וכוזח על שוי התפלין, עד שקל אחד בקש לזכות בהן ולותר בגינן על חלק מן הירשה. העלו האחים במחירן של התפלין ולא השתנו. אמרו מה לנו לרבי? נמכר אותן בסכום עצום ונחלק בינינו את תמורתן. הסכימו בלם, אך בינתים השאירו את התפלין ברשותם. היה להם אה קטן שעמד להגיע אז למצות, ובמקום לקנות לו תפלין, החליטו שביניהם יניח אחיהם היתום את התפלין היקרות והמיקסות.

התחיל הנער להניח את התפלין, והו נשאריו כבר ברשותו. גדל הנער והיה לאיש ונעשה לסוחר גדול, והקפיד תמיד להניח אה ורק את התפלין היקרות הללו שנפלו לו מירשת אביו. לכל מסעותיו בעניני מסחרו היה נוטלן עמו ושמר עליהן מקל משמר. פעם, בעצומו של חרף, הצרף האיש לסובב בכמה פפרים לרגל מסחרו. הוא התאכסן בפנדק דרכים ונסע אל הכפרים סביב. בכונתו היה לסמי את עסקיו מבעוד יום ולשוב אל הפנדק ללינת לילה, אבל בינתים התחוללה סופת שלגים נוראה, והוא הכרח להשאיר בכפר, בביתו של הגוי עמו סחר. לן שם, קם בבקר, ובקש תפלין להניחם. אה היכן ימצאו שם תפלין? הפנה אותו הגוי לביתו של היהודי היחיד בכפר. הגיע לביתו של היהודי, ואמר לו שהוא מבקש להניח את התפלין שלו. נתן לו היהודי זוג תפלין ישנות נשנות, עתיקות ודהיות, אשר מי יודע מי כתבו. בלית בררה הניחו, וחשב בלבו שמדי פאשר ישוב אל הפנדק יניח את התפלין שלו. אבל הוא נמשך בעסקיו כל אותו יום, ולא שב אל הפנדק אלא באישון ליל. היתה זו הפעם היחידה בה לא הניח את תפלין המהדרות, וכל ימיו נקפו לבו בדרך זה.

בינתים נקפו השנים ועברו, והאיש נפקד בפקדין כל האדם. ככלות ימיו ושנותיו, נקרא להתיב בפני בית דין של מעלה, לתן דין והשבון על כל מפעליו. ספריו נפתחו, מעשיו נסקרו, והכריז בשמים שהוא "קרקפתא דלא מנח תפלין!" הברר, כי אותן תפלין שהניח כל חייו בחזקת מהדרות וקדושות, היו למעשה פסולות! וכי קלה היא בעיניך, הלא הגמרא בראש השנה אומרת שקל יורדי גיהנם עולים, חוץ מפושעי ישראל בגופו, דהינו "קרקפתא דלא מנח תפלין", שהגיהנם פלה והם אינם כליו נבעת היהודי ונחרד. עד שהופיע מלאך וזעק 'הרפו ממנו! הלא פעם אחת בהיותו בכפר הניח תפלין כשרות, ואם כן אין הוא 'קרקפתא דלא מנח תפלין!' התברר, כי דוקא אותה פעם בודדת שהוא לא החשיבה, היא שהצילה אותו מגור-דין הגורא!

סיס רבי דוד טעבל את ספורו, ואמר לסוחרים: "הן אמת שאתם נותנים כל ימיכם כספים למטרות קבועות, ואתם סמוכים ובטוחים שאלו הן מטרות צודקות ונחוצות. אה מי יודע - יתמכר שדוקא נתינתכם זו, שתתנו עתה להשאית בתי, היא שתציל אתכם יותר מקל אותן נתינות..."

ואמרו ואיש כי לא יהיה-לו גאל (כה, כו) - על-דרך אומנם ז"ל אין איש אלא הקדוש-ברוך-הוא, כדתיב ה' איש מלחמה, כפלא יהיה-לו גואל כי אין איש שם עלי-ב, אין מנהל ואין מוזיק גד אמה ישראלית להשיבה אל-אביה, אל תאמר כי חס-ישראל אבדה תקנה, אלא והשיגה ידו ומצא בדי גאלתו, אמרו ז"ל כי היסורין והגלות הם תקון האמה להשיבה, והוא מה שרמז והשיגה ידו על-דרך אומרו יד-ה' היתה גם שהיא מרת הגבורה החובטת באמה בגלות המר, ובאמצעות זה ישיג למצא בדי גאלת הבית:

ואמרו והשב וגו' (שם, כז) - הנה לצד שהמכר הוא בעונותינו, כאמרו הן בעונותיכם נמכרתם והעון הוא חוב עליה-אדם, בשעת קריעת השטר צרף לעשות חשבון החוב שעליו ולפרע הנשאר, והוא אמרו והשב את-שני ממכרו - השנים שנשאר הבית מכור ויתנפה לפי שעור השנים מעונות ישראל, והערף ושיב, על-דרך אומנם ז"ל במשפטי התשובה ותקוניה תשובת המשקל, אם אדם נהנה מהעון יצא עמו קשעור מה שנהנה מהמטא ונזה יפרע חובו, וכמו כן עשה איו העולם כשיקרב זמן הגאולה, והוא מאמנם ז"ל שיהיו חבלי משיח, ונזה ישוב לאחזתו - פרוש חוזר אל הקדוש-ברוך-הוא, גם על-ישראל על-דרך אומרו ושב ה' את-שבועתך ואמרו ז"ל ישוב לא נאמר אלא ושב וגו':

ואמרו ואם לא-מצאה ידו די השיב (שם, כח) - פרוש, אם ידאה האדון כי אין פה קעם לסבל חבלים עוד, ורבו חובותיהם למעלה ראש ואפס בהם פה הסבל ויהי ממכרו עד שנת היובל שהוא זמן המגבל לגאולה בעתה, ואז יוצא ביובל ושב לאחזתו, כי קץ הגלות ישנו אפלו יהיו ישראל רשעים גמורים חס-ישראל:

דברי הימים

אחד המסמכים ההיסטוריים המרתקים, הינו ספר היצירות שכתבה מרת גליקלה מהמלך באחת התקופות המסעירות בקורות ימי ישראל, בשנות פרעות ת"ח ות"ט ובתקופת משיח השקר שבתי צבי. מרת גליקלה היתה אשה חשוכה ומשפחה מכובדת, ומתכה באישי מעריכי (דיאלקט של שפת האידיש שנקראה גם ברמנית-יהודית, והיא שונה מהתכה האידישאי שנובר במורח-איופחה) את זכרונות ימי חייה עסק מספר מוסר וצוואה לצאצאיה, אך הזכרונות כולו פרסם רב בעתה עקב חשיבותם לחינוך חיי היהודים בתקופת שבת צבי, ותיעד חיי היום-יום של היהודים בארופה תחת פרעות ומלחמות, תלאת וקשיים, שיוס מעיריית השתאות אל מול האמונה האיתנה של יהודי התקופה, וכל כלי יוצר עליהם לא יצלה. בזכרונותיה מספרת מרת גליקלה על האמונה במשיח השקר שבתי צבי שאחוז בהמוני העם, אשר ביקשו להיאחז בכל תקווה קלושה והאמינו כי הישועה קרובה לבוא. תחילה היא מספרת על ההתעררות הרוחנית הגדולה שהחלה אז מתוך תקווה "שאתה האל החמון תרחם על עמי ישראל העלוב ותגאל אותנו... כל עבדיך ובניך בכל ארץ אשר עשו תשובה תפלה וצדקה, וכל נכסתי ישראל ישבה שנית תתיים וטולש על המשבר", ומה רבה היתה השמחה בענתקבלו הכתיבה על דבר שבתי צבי - אין לומר יותר מכלים קיבלו הספרדים מכתבים, ובכל פעם היו הולכים עם המכתבים לבתי כנסתי שלהם והיו קוראים אותם גם הם. האסכונים בחורים וקנים היו הולכים שמה אל בתי הכנסת הפרוטוגים. בחבורים הפרוטוגים היו תמיד מתלבשים בבגדי חנוכה עליהם פסי תכלת משי - זה היה מסמל לבשו של שבתי צבי, וכי נצא כלם בתופים ובמחולות בבתי הכנסתי ובתומחה, כמו בשמחת בית-השואבה וקראו את האגרות". היא מספרת על יהודים רבים שמכרו את בתיהם וכל קניינם בתקווה בכל יום לנאולה, ואפלו חמיה שהתגורר אז בהמלך, עקר את דירתו ועבר לגור בהילסדייה בתקווה לנסוע הממבורג לארץ-הקודש עם הגלות המשיחית. והיא מסיימת את דבריה על האכזבה הגדולה בסופה של התקווה במשיח השקר, שילדה רוח ומפחיתפס.

בפנסק בית-הכנסת הספרדי הגדול שבמבורג, נשמר תיעוד של החלטת ועד הקהילה בשנת ת"ל לקבוע את יום א' בטבת כיום שב אומוים הלל גדול ונחמתי בו כמו ביום חג שמחת תורה, וזאת בעקבות השמועות האישונות שהגיעו על 'המשיח' שבתי צבי וביאי נתן תועיה. בהמשך הפנסק מסופר על החלטות נוספות של הקהילה בעניני משיח השקר, כמו למשל החלטתה שלא להכניס לויכוחים עם הנוצריים אודות המשיח, וחשש של פרעות מצדם כלפי הקהילה בארץ-הודית, ובהתחל כל מכתב בעניניו של שבתי צבי, יש למוסר מיד ל'עממה' - פרנס הקהילה, והוא יחליט אם לפרסמו אם לאו. כב"ל באר החלטת לשגר משלחת אל שבתי צבי כדי לתת לו שבח והודיה, וכב"ל באר החלטת להכתיב על מכירה פומבית של בתי הקהילה על מנת 'להתכונן לדרך בה נקווה ללכת בקרוב בערות השם'. בסופה של אותה שנה באולת תכ"ב, התאסלם שבתי צבי, ובבת-אחת הפמחור רוב התאמינים בו והבינו כי הלכו אח אהבל והתוהו. "אי לנו כי חטאנו, כי לא ידענו לראות בעיני מה שמעמנו בתי שבטחנו בדמינו, נשארו דלים וריקים" - כתבה גליקלה, לא סורה באמתה. "אלו היינו צדיקים באמת ובלב שלם, בטוחה אני שהביה"ה היה מרחם עלינו, ובכל אותה על הרחמן ומה שבטחנתנו בודאי תקיים לעת קום, אם גם יתמחה בעונותינו, ולזה אנו מייחלים ומתפללים אליך".

על שנת תכ"ו שבה הגיע הקץ לדמיון משיח השקר, נתנו סימנים רבים, ובהם על-שם הפסוק בישעיה (א, ה): "על מה תכ"ו עוד תוסיפו סרה, כל-יראש לחלי וכל-לבב דו", וכפי שכתב הנסע רבי גדליה מס"א, ומצר על ביטול אמירת תיקון הצות, בעשית של "סיליים" חדשים מקורב באו לעורר צרעת נשנת משנת תכ"ו, ואומרים שכבר משנת תכ"ו ואילך אין גלות לשיבה ואין צרד לקונו על גלות, ועליהם נאמר על מה תכ"ו עוד תוסיפו סרה".

רבי נחום מטש'רונבל היה עמוד הצדקה בימיו, עד שבנו רבי מרדכי אָמר עליו, 'למעלה בעולם העליון, נחשב אבי הקדוש בין בעלי הצדקות'. אל ביתו היו מגיעים נצרכים רבים שמצאו אצלו און קשבת, והוא טרח למענם והעניק להם את כל צרכם, כאשר לעצמו הסתפק בקב חרובין. פעם הגיע אליו הלך שנגד בדרכים, וספר לו, כי הוא מקבץ כספים לנשואי בתו שהגיעה לפרקה, ואין בידו להשיאה. השתדל הצדיק למען האיש, והעניק לו סכום נכבד של חמשים אדמים ואף מסר לו את מעיל המשי שלו. האיש היה מכור לטפה הפרה, וכאשר ראה בידו סכום זה נכבד, לא שלט בעצמו ומיד פנה אל בית המזוזה, שם שתה יין עד שכרורחשושים. באי ביתו של הצדיק ראו את האיש מתגולל בשכרותו, ומיד נטלו ממנו את שארית מעותיו ואת בגד המשי של הצדיק, ונכנסו אל רבי נחום כדי להראות לו פיצד הולכיכהו שלל, ואותו עני אינו אלא שכור ונוכל. התרעם הצדיק עליהם ואמר בכאב: "שמעתי פרוז בעולמות העליונים, כי נחום מטש'רונבל אחז במדות של הקפה", הטוב ומטיב לרעים ולטובים, ואתם מקבשים לגול ממני מדה טובה זו? מהרה להחזיר לאיש את המעות ואת הגד שקבל ממני", וכו' עשו.

מהדגים, והיו ביניהם שהתרעמו על התקלה שארעה. והנה רואה החתן כי אביו הפוסק הנודע רבי שלמה זלמן אוירבך, פונה אל המטבח ומסוחח עם בעל האולם. התברר, כי ביון שרבי שלמה זלמן התחייב לשלם פמקבל את מחצית הוצאות החתונה, בקש למען מראש לך טרניה מצד מחתנו, ולכן אצריך אל בעל האולם, הודיע לו, כי הוא נוטל על עצמו כל תשלום שדרש בעד הסעדה, אף אם יצטרך לשלם גם את חלקו של מחתנו; ואין צריך לומר שלא העלה על דעתו לתבע צפויים על הצער ועגמת הנפש. תגובתו של המנהל הפתיעה את רבי שלמה זלמן, שכן הלה פרץ בצחוק, ואמר: "דע לה, שלפני רגע אהד הגיע אלי מחתנך, רב העיר רבי אשר זאב ורנר, ובכיו בקשה דומה. הוא מוכן לשלם את כל הוצאות הסעדה, לרבות חלקו של המחתן..."

רבי גרציון אבא שאול הזמן פעם לשמש כמזחל בבירת מילה ששערכה ליד הכתל המערבי. המתפללים שהיו במקום התודו סביב בשעת הבירה, וביניהם היה גם אדם שסירוח ובעל-בשר, שדחה ללא נימוס את הסובבים ונדחק פנימה בלי להתחשב למהומה שהוא מחולל סביבו. הרב עצמו נדחה והטלטל אנה ואנה בעטיו של אותו פרנש, אולם הוא נותר בסבלנותו ושתיקותו, ולא הגיב כאומה על התנהגותו הנפסה של האיש. אלא שההטרדות לא פסקו, וכאשר עמד רבי גרציון לברך על הבוס, שוב דחה הלה את סובביו, עד שהיו שבפוס נשפך על בגדיו של הרב, רבי גרציון לא התרעם ולא פסם, אלא נער את בגדו וסמן למלא שוב את הגביע ביו, והמשיך בעריכת הבירה כאלו לא ארע דבר. בנסיעתו מהכחל, הביע אחד הנוסעים את התפעלותו משליטתו העצמית של רבי גרציון, וקמו באזניו: "למדנו רבנו, פיצד לא קעם הרב על האיש, ואפלו לא נוד בו?" ורבי גרציון השיב בענוה: "אלף כמזהו, ולא אקעם!"

ולכהמתד ולחיה אשר בארצך (ה.כ.ו.)
תבת ולכהמתד מטעמות בוקו קטן, לרמו שבשמשכה הכל הפקר לעניים ולבעלי החיים, וזהו זקן קטן ולחוקי ולחוק את הקטן והול שיהיה להם מה לאכל מן ההפקר. (פני יוסף)

ואיש תנו אש את-עמיתו (ה.כ.ז.)
התבות עיר חומה בעיני טעמי מהפך קרמא, לרמו לדברי הגמרא במסכת בבא בתרא, אם היה בעלי-תשובה לא יאמר לו זכר מעשיך הראשונים, כלומר להפך ולשבח את מה שיהיה עמו מקור ולא להזכיר לו עוונות הראשונים. (מפוזי יוסף)

ואכלתם יסון נשון (ה.כ.ח.)
לרמו על מעלת החזרה שנתן הלאמו, כמו שדרש חז"ל "אם שמוע תשמע, אם שמוע בקיין תשמע בתרש", ומפורש רש"י שמתוך החזרה על היסון תתחכם להקיין היטב את החוש, ואת ברמנת המושב בקשת שכלל שימשו את המיטר לאחור, כך יגדל מרחק החץ שיעשה למרחוק, וכך כל החומר על למורו יותר יתחכם מכאן ואילך. אבל כבר אמרו חז"ל שקשה ללמד דבר ישן מתרש, ורמו לה השעים שחרא תבנות יסון, לרורות על המור והקטי שיש בחזרה על למור היסון. (מורח ארבע)

רבי יואב יהושע וינגרטן רבה של קינצק ובעל "חלקת יואב", אהב את תלמידיו בכניו, וסלחנותו כלפיהם היתה למופת. במשך שנים העלה את חדושי בתורה, מערכות ופולפולים מלאים מזן אלו, תשובות ופסקי הלכה. והנה יום אחד הגיע לידו חבור שהדפיס אחד מתלמידיו, מצאי ביתו הניתקים, ולתדהמתו הוא מוצא בו דפים שלמים מחדושיו. נזר הרב, כי בשעתו הראה לאותו תלמיד את חדושיו, והלה העתיק כנראה ממנו, קנה אותם במשיכה והוציאם תחת שמו. נדדעו רבי יואב יהושע ממעשה הנבלה, וכי אין יראת השם בלבו ונגבנ אלח הוא המתהדר בנצונות לא-לו? אולם עד מהרה התחלפו בו גישות האקשם ברגשי רחמים, והחל לדונו לכדי-זכות. לאחר ששקל בדעתו מה לעשות כדי שלא לביש את אותו מחבר, החליט לגנו את כל עמלו הרב, את כל התבנים הרבים ששילחם עמל כל ימיו ונגבנו בידו תלמידו, ורק התבנים ששומרו תחת ידו ולא הגיעו לידי התלמיד, הוציא לאור בספרו הגדול "חלקת יואב". ואם לא די בצעדו הכביר שעשה הרב, כך ששקעיר על מדותיו והבליג על המעשה הנפסע, הגדיל לעשות כאשר לאחר תקופה הגיע אותו תלמיד, וכלי בנשיה עשה עצמו כאלו בא לשחות מימיו בצמא ובקש לקבל את התשובה האחרונה שערך הרב בעניניו שנין. לא סרב רבי יואב ונכבד לבקשתו, והגיש לו את התשובה בענוה, וכאשר יצא מלפניו רחש בשפתיו: "דבון העולמים! אנה אל תביאני ליד נסיון לביש יהודי!" אלא שמן השמים תבעו את עלבוננו של גאון הדור, ואותו תלמיד שבק חיים ברמי ימיו, והנה רבי יואב יהושע מצטער צער רב ומיטר עצמו שפא נגף בעטיה של תרעמת שהיתה בלבו עליו, והרי "גם ענוש לצדיק לא טוב".

מַדְגָּשׁ

רבנו אברהם אבן עזרא הפליג פעם בספינה בים, יחד עם חמשה עשר ממלמדיו. יחד עפם היו גם חמשה עשר ערלים. ביחד שלשים איש, והנה פרצה סערה גדולה בים והאניה חשבה להשבר. באין בריה החליט רבי החולב י"ש להשליך תמיה חצי מטועי הספינה כדי לתקן מעלה, ולשפיע זאת אבן עזרא הוציא להפיל גורלות מי יטל אל הים ומי יתר בתים הצערת היתה פו: לרעמי את שלשים הנוסעים בשינה אחת, ולספר מהראשון ועד התשיעי ואותו להטיל תמיה, ושבו חזר להטיל הנוסעים המבטלים הספינה להצעה. גלי ליעת פי היתה זו הברכה אונות של החכם הנודע, שכן הוא העמיד את תלמידיו שיטה מיוחדת, והצליח למלט את כל חמשה עשר תלמידיו לחיים, ואילו חמשה עשר בערלים הוטלו אל הים, לאחר ששלם יצאו בפספס תשיע למנון.

פיצד עלה בידו של אבן עזרא הרבה וכן הוא העמיד את האנשים בשיטה פו: תחלה העמיד ארבעה תלמידים, ואחרים חמשה ערלים, אחרים שני תלמידים ועל אחד, שלשה תלמידים ועל אחד, ושוב תלמיד אחד ושני ערלים, שני תלמידים ועל אחד, שני תלמידים אחד ושני ערלים, ולבסוף שני תלמידים ועל אחד. בכל פעם שפסרו והגיעו עד התשיעי, היה זה אחד הערלים שפספיה והוא חולב אל הספינה כסרם. היה ספק בידו לתהננו... ולבסוף התגלה כי טו' הנוסעים שהוטלו אל הים, היו גלם ערלים וכל תלמיד אבן עזרא נצלו.

לשיטת המנון של אבן עזרא מצאו רמז נפלא המתמצת את הספור פלו: "בני גורל בנשיה: אמר גאון אחד אל בני בריהו, גוים אשר בינינו בים אישילם", האמת היא שנותן קרובות את סדר עמידת האנשים פגורל... ורמו נוסף: "זוהי מקרה פא אל בגול אדמת ארנון פכה בפייה גדולה אמר בני בני אבשלום".

מי חותי יאר? בספרו "חוט השני" (תשובה צו), עוסק בחפשיים סבוכים ומביא גם שיעור נפלא זה, וכמת כי באקראיתו של אבן עזרא אקשר לחשב כל מנון בקרובות, גם אם היו מי כ"כ שפעם יטו נפולים, והקליטו להשליך י"י אנשים למשל.

בתחנתו של רבי אברהם-דב אוירבך, רבה של טבריה, ששערכה בתנאים של הימים ההם בשלהי שנת תשט"ז, היו הדגים את המנה העמקית של הסעדה, אולם כשהובאו הדגים, נדח מהם ריח צחנה שבפשו כי הדגים אינם טריים ואינם ראויים לאכילה. מוכן כי הפועדים משכו את ידיהם

מרגלא בפומה דרבי מנחם מאמינינו:
"למה נוהגים לערף סעדת מצוה לגמרה שלי-תורה בעת סיום מסכת?
מפני שמבקשים אנו לברך את הלאמו, האם למד מהתורה שלמה, פיצד צריך גריתורה לאכל, בבחינת למוד לשם מעשה..."

הפצ'ת
ועד הפצת תורה

ספרי 'שבת טיש' ו'מידות טיש'
בחנויות הספרים המובחרות
לכמויות במחיר מיוחד: 02-5806777
 5806777@GMAIL.COM

נאה דורש

פנינים ממיטב המגידים בהוצאת "יפה נוף"

לא יתלה בטחונו בסוס

אל תקח מאתו נשך ותרבית ויראת מאלקיה (כה, לו)

חז"ל אומרים שהמלוכה ברבית כאלו כפר בקב"ה וביציאת מצרים. המצרים בטחו בכסף שזרם אליהם מכל העולם, אך בסופו של דבר אבדו את כלו. כמו כן, המלוכה ברבית בוטח בכספו, ובכך הוא כופר בקב"ה, אף סופו יהיה שייאבד את כל כספו.

עגלון אחד נגש לאדמו"ר רבי דוד מטולנא, ושפך לפניו את לבו: "אני עובד קשה משעת בקר מקדמת ועד שעת לילה מאחרת. מסיע אנשים, סוחב משאות, מתגלגל בדרךים. לעתים אנשים מעירים אותי אפלו באמצע הלילה. אני בקשי חי. אני מבקש שהרבי יתן לי ברכה שאתעשר, ולא אצטרף לעבד כל כך קשה".

"אם אתה רוצה להתעשר", השיב לו האדמו"ר, "תן לי מאתים רובל לצדקה ואתפלל עליך".

"מאתים רובל?" הודעק העגלון. "מנין אקח סכום כזה גבוה?"

"תתייעץ עם אשתך", השיב האדמו"ר. "העגלון שב לביתו וספר לאשתו על השיחה שהיתה לו עם האדמו"ר. "מה את מיעצת לי לעשות?" שאל. "מהיכן אשיג סכום כזה?"

"יש לך סוס בריא ורחוק משווה מאתים רובל", הציעה אשתו. "תמכר אותו, ותתן לאדמו"ר את הכסף לצדקה".

"וממה נתפרנס?" הקשה.

"תחליט לבד. אם אתה מאמין לרבי'ה - תמכר, ואם לאו - אל תמכר". העגלון מכר את הסוס ונתן את הכסף לצדקה. במעט הכסף שנותר בידו התחיל להתעסק בכל מיני בונעס קטנים, וברוך ה' ראה בהם ברכה מרבה, ולאט לאט התעשר עשר רב.

שאלו את רבי דוד מטולנא, איך קרה המופת הזה?

נענה ואמר: "העגלון הזה היה רגיל לבוא אלי מדי פעם. בכל פעם בקש ממני ברכה שהסוס שלו ישאר חזק, שאנשים יזמינו אותו לנסיעות, שיהיה לו כח לעשות הרבה נסיעות, וכיוצא בזה. נוכחתי לראות שהאיש הזה בוטח בסוס שלו. אמרת: כל עוד הוא בוטח בסוס שלו - הסוס שלו ישאיר אותו למשה... רק כשיבטח בקב"ה - הקב"ה ישפיע עליו את כל הברכות. לכן לקחתי לו את הסוס, ולא נותר לו אלא לבטח בקב"ה, ואז הכל נהיה אחרת..."

המשיך רבי דוד ואמר: "לכל יהודי יש את 'הסוס' שלו, שעליו הוא סומך. רק אם יתחזק באמונה ובטחון בקב"ה, יעזב את הסוס הזה ולא יתלה עליו יתבו, יזכה לסייעתא דשמיא, ולשפע ברכה וישועה.

(רבי גואל אלקריף שליט"א - נאה דורש)

אם בחקתי תלכו (כז, ו)

באר רש"י: "שתהיו עמלים בתורה".

המפרשים סוללים כמה דרכים לבאר היטב היכן משמע בלשון 'בחקתי תלכו', עמלות בתורה, כפי שמפרש בחז"ל.

רבי חיים מוולוז'ין זצ"ל מלמדנו משל נפלא ונמשלו בצדו, ממש מוראדיג:

יהודי שהיה לו בית מלא ילדים, לא היה לו ממה לחיות. בעירו התגורר עשיר מפלג, מיליונר, ששמע על מצוקתו והחליט להחיותו, אבל היה מענין להועיל לו בדרך כבוד.

מה עשה?

קרא לו ואמר: "ר' איד, שמעתי כי אין לך פרנסה. יש לי עבודה בשבילך, ופרנסה ברוח".

הגיב היהודי: "שמע, אם תתן לי עבודה פיזית קשה, כמו לסחב שקי מלט על כתפי, אינני מסגל לכך".

- "לא, לא, לא, לא, פעילות קלה, עבודה טובה".

- "מה העבודה?"

- "לספר מטבעות, אתה יודע?"

- "כן".

- "יש לי הרבה מטבעות כסף, ועליך לספר אותם" [בימים ההם לא היו מכונות שקילה וספירה של מטבעות].

הוא צחק ואמר: "ביום אחד אסיים את כל הספירה, ומה יהיה הלאה?"

"מה אתה מדבר", אמר העשיר, "יום? חדשים? שנים? לא תסיים לספר, כי תמיד מתחלף הכסף ומגיע כסף חדש, ויש לי בבנק הון עתק ותחלופה של מיליונים".

"וכמה השכר?" התעניין היהודי.

"על כל שעת עבודה תקבל מאה שקל, טבין ותקילין", השיב העשיר.

- טוב, אם כך הם פני הדברים אקח את העבודה, מתי עלי לבוא ולהיכן?

- מחר בבקר תבוא למשרד שלי, והעבודה תהיה מוכנה. יש לי עבורך עבודה לחדשים ולשנים.

הוא הגיע כמובן לפני הזמן, נכנס והמתין במקום. המיליונר נכנס והחכה בידו: "אתה רואה? כאן יש שקים מלאים במטבעות כסף. יש לי עוד כהנה שקים רבים במקומות אחרים, אבל כאן היום הנחתי לך את מה שצריך לספר כעת. גם הוספתי לך שקיות עם שטרות. תרוקן על השלחן כל שק, תספר עשרים אלף, תסגר ותרשם על כל חבילה. בשק השני תעשה חבילות של חמשים אלף - תספר ותרשם. תניח אותם מובדדים אחד על השני".

הוא שומע, ממש מחיה נפשות, כזו עבודה וכזה שכר. מביא לעצמו כמה שקים ומתחיל לספר. סופר חבילות של חמשים אלף ושם בצד. עובד שעתים, שלש וארבע.

בינתיים מגיע בעל הבית שנית, ואומר לו: "באמת, דברנו על הכל, אבל דבר אחד שכחתי לומר לך, פרט חשוב: מה שאתה מצליח לספר, נהיה שלך!..."

הוא לא מאמין למשמע אזניו!

"אתה יכול לחזור שנית על מה שאמרתי?"

- "אין צורך, שמעת טוב, מה שאתה סופר - שלך!..."

הוא שמע כאלו דבורים, התחיל לעבד במרץ. סופר עוד פעקאלע ועוד אחת, ועוד.

פתאום נשמע צלצול המבשר על הפסקה של חצי שעה, לאכל.

'וכי אעשה הפסקה בזמן שאני יכול לספר?' חשב לעצמו היהודי, 'מי צריך הפסקה, לא צריך לאכל, לא צריך כלום!'

עבד שעות על גבי שעות, עד שהרגיש שהראש שלו מתבלבל. הרי יש בקורת על כל דבר, ואם יתפסו טעויות, גמרנו. החליט כי הוא רק מסים את החבילה האחרונה.

והנה מגיע המיליונר שוב ושואל אותו: "זו החבילה האחרונה שאתה עושה?"

"כן, אשר הלה.

"טוב", אמר העשיר, "כאשר תסיים תכנס למשרדי לעשות חשבון".

הוא נכנס למשרד, ובעל הבית אומר: "השעה עכשו אחת-

עָשָׂה בְּלִילָה. הַתְּחִלָּה בְּעָרָה בְּשִׁמּוֹנָה בְּבֶקֶר, בֹּא נִחְשָׁב אֶת מִסְפַּר הַשְּׁעוֹת כְּדִי לִשְׁלֹם לָךְ - 'בְּיוֹמוֹ תִּתֵּן שְׂכָרוֹ'... הֲלֵה הַתְּבַלְבֵּל, מֵה נִכְנַס פֶּה מִסְפַּר שְׁעוֹת. הַתְּחִיל לִגְמָגֵם: "סְלִיחָה..."

אָמַר לוֹ בַּעַל הַבַּיִת: "מֵה אַתָּה נִבְהַל, נִתְחִיל לְבַדֵּק וְנַעֲשֶׂה חֶשְׁבוֹן שְׁעוֹת מְדֻקָּה."

הוא הַתְּבַשֵּׁשׁ לְדַבֵּר, וּבְכָל אִפֹּן הַחַל לְמַלְמֵל מִשְׁהוּ.

בַּעַל הַבַּיִת אָמַר: "תִּסְבְּרִי מֵה אַתָּה רוֹצֶה."

פָּתַח הַיהוּדִי וְאָמַר: "הֲלֵא בַּתְּחִלָּה אִמְרָתְךָ לִי כִּי כָּל מֵה שְׂאֲנִי סוֹפֵר יִהְיֶה שְׁלִי, אִם כֵּן מֵה נִפְקָא מִיָּנָה כַּמָּה שְׁעוֹת עֲבַדְתִּי, זֶה שְׁלִי וְשְׁלוֹם עַל יִשְׂרָאֵל..."

עָנָה בַּעַל הַבַּיִת: "נִכּוֹן, מֵה שְׂאֲתָה סוֹפֵר שְׁלָךְ, אֲבָל מֵה חֲשַׁבְתְּ לָךְ, כִּי אַתָּה עוֹבֵד בְּחַנּוּם? אֲנִי מְשַׁלֵּם עַל כָּל שְׁעָה, אֲצַלִּי לֹא עוֹבְדִים בְּחַנּוּם!.. שְׂאֵל רַבִּי חַיִּים מוּלוּז'וֹוִין: הָאֵם פְּעַם שְׁמַעְנָנוּ עַל כְּזָה בִּיזְנָעֵס? לֹא הִיָּה וְלֹא יִהְיֶה!"

אֲבָל רַבּוֹתֵי, אֹמֵר רַבִּי חַיִּים מוּלוּז'וֹוִין, כְּזָה עֵסֶק יֵשׁ לָנוּ כָּל הַחַיִּים - "לְעֵסֶק בְּדַבְרֵי תוֹרָה."

מִצַּד אַחַד, כָּל מֵה שְׂאֲדָם לּוֹמֵד נִהְיֶה שְׁלוֹ - "וּבַתּוֹרָתוֹ יִהְיֶה יוֹמָם וְלַיְלָה". אַחֲרֵי שֶׁהוּא יִגַּע בָּהּ הִיא נִהְפָּקֶת לְהִיּוֹת שְׁלוֹ - "תּוֹרָה דִּילִיָּה", שְׂכָר מְבַהֵל! הַתּוֹרָה נִבְרָאָה קִדְּם לְעוֹלָם, וְהִיא גְדוּלָּה יוֹתֵר מִהָעוֹלָם פִּי שְׁלִשֶׁת אֲלָפִים, וְאֲנִי מְצַלִּיחַ לְקַנּוֹת חֵלֶק מִמֶּנָּה. מְלַבֵּד זֹאת, עַל כָּל מְלָה שֶׁל תְּלַמּוּד תּוֹרָה מְשַׁלְּמִים, עַל כָּל רַגַע, חוּץ מִהַרְנוּחַ עֲצָמוֹ. זֶה עֵסֶק הַתּוֹרָה!

אִין כָּאן מְלִיצוֹת אוֹ גִּזְמָאוֹת, אֵלּוֹ הַדְּבָרִים שְׂזוֹכִים עִם עֵסֶק הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה.

אֲבָל מֵה לַעֲשׂוֹת שְׂכָכֵל שֶׁהַרְנוּחִים גְּדוּלִים - גַּם יֵצֵר הַרַע גְּדוּל יוֹתֵר. עוֹבֵד קֶשֶׁה לְבַטֵּל, לְהַפְרִיעַ, לּוֹמֵר לְאָדָם: אִי אֶפְשֶׁר, לֹא שִׁיף, צְרִיכִים כָּךְ וְכָךְ, לְפַרְנֵס אֶת הַיְלָדִים וְכוּ'.

מַתּוּרָה לֹא מִפְּסִידִים

הַסְּטִיפְלֵר זַ"צ" לְאָמַר פְּעַם לְפָלוּנִי שְׂרָצָה לְעוֹבֵד אֶת הַכּוֹלָל: "שְׁמַע, אִם תִּשָּׁב בְּכּוֹלֵל אֲנִי לֹא מְבַטֵּיחַ לָךְ שֶׁתִּהְיֶה עֲשִׂיר, אֲבָל זֶה כֵּן אֲנִי מְבַטֵּיחַ לָךְ - כִּי כָּל מֵה שְׂאֲתָה יָכוֹל לְהַשִּׁיג בְּמָקוֹם אַחֵר, לֹא תִפְסִיד עַל יְדֵי שְׂאֲתָה יוֹשֵׁב בְּכּוֹלָל. הַפְּסִיד מִהַתּוֹרָה לֹא יִהְיֶה לָךְ!"

סִפֵּר לִי יְהוּדִי יִשְׁשֵׁי, חֲסִיד גּוֹר, כִּי בַחוּץ לְאָרֶץ הַיּוֹדֵים בְּאִים לְרַבִּי מַגּוּר בְּמוֹעֲדִים צְבוּר גְּדוּל מֵאֵד, וּבִימֵים הֵהֵם הִנְסִיעוֹת לֹא כְמוֹ הַיּוֹם, אֲלָא אֲרָכּוּ כַּמָּה יָמִים, נְסִיעָה מִפְּרָקֶת.

הִיָּה יְהוּדִי פְלוּנִי שְׁנָסַע וְנָסַע, וְגַם כֶּסֶף לֹא הִיָּה לוֹ לְנִסְעַ בְּצוּרָה נוֹחָה, עַד שֶׁהִגִּיעַ לְרַבִּי מַגּוּר לְיוֹם טוֹב. הִיָּה צְבוּר עֲנָק, וּבְדַרְךָ כָּלֵל חֲצִי מִהַצְּבוּר לֹא הָיוּ מְצַלִּיחִים לְרִאֲוֹת אֶת הַרַבִּי. מֵה עָשָׂה הַרַבִּי? עָלָה לְמַרְפֶּסֶת לְאֲחַל "גּוֹט יוֹם טוֹב" לְכָלֵם, לְכָל הַפְּחוֹת שִׁירָאוֹ אוֹתוֹ.

בְּאֲחַד הַיָּמִים טוֹבִים, כְּאֲשֶׁר פְּעַם אַחַת כָּבֵר הַצְּלִיחַ לְהַכְנִס לְרַבִּי לִיחִידוֹת, אָמַר אוֹתוֹ יְהוּדִי לְרַבִּי: "כָּל כָּךְ הַרְבֵּה הוֹצֵאוֹת וְשִׁרְחוֹת הָיוּ לִי, וּבִקְשִׁי רִאֲיִתִי אֶת הַרַבִּי, לְהַגִּיד 'שְׁלוֹם' וְזֶה הַכָּל..."

הַגִּיב הָאֲדָמוֹר: "מִמֶּנִּי עוֹד אֵף אַחַד לֹא הִפְסִיד!"

נָו, וּמִהַקְּבֵ"ה מִפְּסִידִים!;

אֵלּוֹ הַדְּבָרִים שְׂאֲמַר הַסְּטִיפְלֵר לְאוֹתוֹ אַבְרָהָ - אֲיִנְנִי מְבַטֵּיחַ לָךְ שֶׁתִּהְיֶה עֲשִׂיר, אֲבָל כָּל מֵה שְׂאֲתָה יָכוֹל לְהַרְוִיחַ - לֹא תִפְסִיד מִהַקְּבֵ"ה. מוֹרְאִיגוֹ! תְּשׁוּבָה זֶה יֵשׁ לְדַעְתָּה וּלְשִׁנְתָּה. כִּי הִיא בְּבַחֲנֵת - דַּע מֵה שֶׁתִּשָּׁב לְצַר הַרַע.

לֹא הִפְסִיד מִהַקְּפָדָה עַל זְמַן תְּפִלָּה

בִּישִׁיבַת קַמְנִיץ שְׁמַשׁ כְּמִשְׁגִּיחַ רַבִּי מִשֶּׁה אַהֲרֹן שְׁשֶׁרֶן זַ"צ"ל. פְּעַם הוּא נָסַע לְאֲמֵרִיקָה לְאֲסוֹף כֶּסֶף לְיִשְׁבִּיבָה. בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן בְּבֶקֶר גָּלָה כִּי בְּבִית הַמְּדַרְשׁ הַמְּרָכִיזִי הַגְּדוּל לִיד הָאֲכַסְנִיָּה מִתְּפַלְלִים שְׁחֲרִית וּקְרִיאַת שְׁמַע לֹא בְּזַמַּן שֶׁל הַ"מְּגוֹ אַבְרָהָם". הוּא רָצָה לְהַתְּפַלֵּל בְּזַמַּן "מְּגוֹ אַבְרָהָם". הֲלָךְ אִפּוֹא לְהַתְּפַלֵּל בְּמָקוֹם אַחֵר.

בְּדִיוֹק בְּאוֹתוֹ יוֹם הִגִּיעַ לְבֵית הַכְּנִסֶּת הַמְּרָכִיזִי עֲשִׂיר מְצַרְפֶּת. אַחֲרֵי הַתְּפִלָּה נָתַן לְכָל הַמְּשַׁלְּחִים שֶׁהָיוּ בְּמָקוֹם מֵאָה פְּרָנֵק.

כָּל מִי שְׂרָק נִגְשׁ אֵלָיו - קִבֵּל.

בְּאֲמַצַּע הַיּוֹם, פָּגַשׁ אַחַד הַמְּשַׁלְּחִים אֶת רַבִּי מִשֶּׁה אַהֲרֹן שְׁשֶׁרֶן, וְאָמַר לוֹ: "מִדּוּעַ הֲלִכְתָּ לְחַפֵּשׁ מִנְּךָ אַחֵר, אִם הִיָּת נִשְׂאָר אַתָּנָו, הִיָּת מְקַבֵּל מֵאָה פְּרָנֵק..."

עָנָה רַבִּי מִשֶּׁה אַהֲרֹן: "אֲנִי מֵאֲמִין בְּאֲמוּנָה שְׁלָמָה שְׁמַחַמַת שְׁהֲלַכְתִּי לְחַפֵּשׁ מִנְּךָ שֶׁל זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע, לֹא יִהְיֶה לִי הַפְּסִידִים."

אָמַר לוֹ הָאִישׁ: "רַבִּי מִשֶּׁה אַהֲרֹן, עִם כָּל הַכְּבוֹד לְבַשְׁחוֹן שְׁלָךְ, אֲבָל סוֹף כָּל סוֹף לִי יֵשׁ מֵאָה פְּרָנֵק, וְלָךְ אִין." דְּבּוֹרִים מְבַהִילִים.

סִפֵּר רַבִּי מִשֶּׁה אַהֲרֹן: מִיָּד פְּנִינִי לְרַבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם בְּבִקְשָׁה, שִׁירָאָה לְיְהוּדֵי הַזֶּה שְׁמַמְצָה לֹא מִפְּסִידִים.

הִגִּיעָה שְׁעַת מִנְחָה וּמַעֲרִיב, וּרַבִּי מִשֶּׁה אַהֲרֹן הֲלָךְ לְבֵית כְּנִסֶּת הַהוּא, הַמְּרָכִיזִי. נִגַּשׁ אֵלָיו אוֹתוֹ מְשַׁלַּח, וְהַצְּבִיעַ לוֹ: "תִּרְאָה, הוּא נִמְצָא פֶה שְׁנִית, הָעֲשִׂיר מְצַרְפֶּת."

כִּיּוֹן שִׁישׁ עוֹד זְמַן לְמִנְחָה, נִגַּשׁ אֵלָיו וְאָמַר "בְּאֲתִי בְּשִׁבִיל יְשִׁיבַת קַמְנִיץ".

הוֹצִיא מֵאָה פְּרָנֵק וְנָתַן לוֹ.

הָעֲשִׂיר נִשְׂאָר לְהַמְתִּין לְשַׁעוֹר שֶׁהִיָּה בֵּין מִנְחָה לְמַעֲרִיב. רַבִּי מִשֶּׁה אַהֲרֹן, כְּאוֹרַח, כְּבֵד לּוֹמֵר אֶת שַׁעוֹר הַמְּשַׁנִּיּוֹת. מִיָּד אַחֲרֵי הַשַּׁעוֹר נִגַּשׁ הָעֲשִׂיר לְגַבְּאֵי וְהַתְּעַנִּין: "הָאֵם אַתָּה מְכִיר אֶת מַגִּיד הַשַּׁעוֹר?"

"לֹא, אֲיִנְנִי מְכִיר אוֹתוֹ אִישִׁית, אֲבָל הוּא נִרְאָה כֵּן אֲדָם יִשְׂרָאֵלִי."

בְּסִיּוּם הַשַּׁעוֹר נִגַּשׁ אֵלָיו הָעֲשִׂיר וְאָמַר: "אֲנִי שׁוֹמֵעַ שְׂאֲתָה כֵּן אֲדָם יִשְׂרָאֵלִי, אִם כֵּן תִּתֵּן עוֹד שְׁלֵשׁ מֵאוֹת פְּרָנֵק."

ר' מִשֶּׁה אַהֲרֹן הִיָּה מְאָרִיף בַּתְּפִלָּה. אַחֲרֵי מַעֲרִיב, הַמְתִּין לוֹ הָעֲשִׂיר, וְאָמַר לוֹ: "תִּשְׁמַע, אָמַרְוּ לִי כִּי אַתָּה כֵּן אֲדָם יִשְׂרָאֵלִי. בְּאֲתִי מְצַרְפֶּת, הִיָּה לִי כָךְ וְכָךְ כֶּסֶף שִׁיעַדְתִּי לְחֵלֶק כָּאן, וְנִשְׂאָרוֹ לִי אֲלָף פְּרָנֵק שְׁלֹא חֲלַקְתִּי עִדּוֹן, אִם כֵּן תִּתֵּן אַתָּה אֶת הָאֲלָף פְּרָנֵק בְּשִׁבִיל יְשִׁיבַת קַמְנִיץ."

הַמְּשַׁלַּח שֶׁהַתְּרִיס בְּבֶקֶר, רָאָה אֶת הַמַּחְזָה וְהַתְּפַעַל. נִגַּשׁ אֵל רַבִּי אַהֲרֹן וְאָמַר: "אִם הִיָּת בָּא אַתָּנָו בְּבֶקֶר, הוּא לֹא הִיָּה שׁוֹאֵל עֲלֶיךָ דְּבָר. הִיָּת מְקַבֵּל מֵאָה פְּרָנֵק וְשְׁלוֹם עַל יִשְׂרָאֵל. אֵף כִּיּוֹן שְׁלֹא הִיָּת בְּבֶקֶר, בְּעָרֵב כְּבֵר הִיָּת מוּלוֹ כְּבֵן יְחִיד, הוּא שֵׁם עֲלֶיךָ עֵין כִּי צַד אַתָּה מְלַמֵּד מְשַׁנִּיּוֹת, הַתְּעַנִּין וְשְׂאֵל, וּמְכַף קַבְּלַת סָף הַכָּל אֲלָף אַרְבַּע מֵאוֹת פְּרָנֵק. כָּל זֶה בְּזִכּוֹת הַהַקְּפָדָה עַל זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל הַמְּגוֹ אַבְרָהָם."

זֶה מַעֲשֶׂה אַחַד מִמִּילִיוֹן, שְׁמַתּוּרָה וּמְקִיּוּם מְצוּוֹת לֹא מִפְּסִידִים. נִאֲמָן הוּא בַּעַל מְלֵאכְתָּה לְשִׁלֵּם לָךְ שְׂכָר פְּעֻלָּתְךָ.

(רַבִּי רַאבוֹן קַרְלִנְשְׁטֵיין זַ"צ"ל - יַחֲוִי רַאבוֹן)

כָּל הָעוֹסֵק בְּפַרְשַׁת יִסּוּרִים

וְיִסְפְּתִי לְיִסְרָה אַתְּכֶם (כו, יח)

כָּתַב הַ"מִּשְׁנָה בְּרוּרָה" (סִימּוֹן מח סק"א) בְּטַעַם אֲמִירַת סֵדֶר הַקְּרִבָּנוֹת בַּתְּפִלָּה: "וְהִיא בְּמָקוֹם הַקְּרִיבָת קְרִיבּוֹ, שִׁכּוֹן קִבְּלוֹ תוֹ", שְׁבִזְמַן שְׂאִין בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שְׁמִים, וְאִין יָכוֹלִים לְהַקְרִיב קְרִיבָנוֹת, מִי שְׁעוֹסֵק בְּהֵן וּבְפִרְשִׁיּוֹתֵיהֶן - מַעֲלָה עָלָיו הַכְּתוּב כְּאֵלּוֹ הַקְּרִיבּוֹם."

וְכָךְ מוּבָא בְּגִמְרָא (מִנְּחוֹת קי ע"א): "אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מֵאִי דְכָתִיב: 'זֹאת תּוֹרַת הַחֲטָאוֹת וְזֹאת תּוֹרַת הָאֲשָׁם?' כָּל הָעוֹסֵק בְּתוֹרַת חֲטָאוֹת כְּאֵלּוֹ הַקְּרִיב חֲטָאוֹת, וְכָל הָעוֹסֵק בְּתוֹרַת אֲשָׁם כְּאֵלּוֹ הַקְּרִיב אֲשָׁם."

וְכֵן מְצִינּוּ בְּסִדְר י"ג מְדוֹת שֶׁל רַחֲמִים, שֶׁהַקְּבֵ"ה לְמַד אֶת מִשֶּׁה, וּמִשֶּׁה חֲשַׁשׁ מֵה יִקְרָה כְּשִׁבִית הַמִּקְדָּשׁ לֹא יִהְיֶה כֹּהֵן, וְהַקְּבֵ"ה הַשִּׁיב לוֹ: "כָּל זְמַן שִׁישְׂרָאֵל חוֹטְאִים - יַעֲשׂוּ לְפָנַי כְּסִדְר הַזֶּה וְאֲנִי מוֹחֵל לָהֶם". עַל יְדֵי הָעֵיוֹן, הַלְמוּד וְאֲמִירַת י"ג הַמְּדוֹת, יִתְכַפֵּר לְעַם יִשְׂרָאֵל.

הַרְבֵּה הַצְּדִיק רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ מְבַעֲלָא פִּרְשׁ פְּרוּשׁ נִפְלָא עַל הַפְּסוּק (תְּהִלִּים צד, יב) "אֲשִׁירִי הַגְּבֵר אֲשֶׁר תִּסְרְנוּ יָהּ וּמַתּוֹרַתְךָ תִּלְמַדְנוּ": אִם חֲלִילָה נִגְוֵר עַל הָאָדָם שְׁעִלְיוֹ לְקַבֵּל יִסּוּרִים - מֵאֲשֶׁר הוּא הָאָדָם שֶׁהִיִּסּוּרִים שְׁנִגְוֵרוּ עָלָיו לֹא בְּאִים עָלָיו בְּפַעַל, אֲלָא "מַתּוֹרַתְךָ תִּלְמַדְנוּ", שֶׁהוּא "יִצָא יְדֵי חוּבָה" בְּמֵה שִׁילְמַד אֶת הַתּוֹכְחוֹת הַכְּתוּבוֹת בְּפְּסוּקִים שְׁבַתּוּרָה.

כְּשֵׁם שֶׁהָעוֹסֵק בְּתוֹרַת חֲטָאוֹת כְּאֵלּוֹ הַקְּרִיב חֲטָאוֹת - כָּךְ הָעוֹסֵק בְּפַרְשַׁת הַתּוֹכְחוֹת, כְּאֵלּוֹ קִבֵּל אֶת הַתּוֹכְחוֹת בְּפַעַל וְנִפְטֵר מִעֲנַשׁ נוֹסֵף

(רַבִּי אַהֲרֹן טוֹיִסִּיג שְׁלִיט"א - נֵאֵה דוֹרֵשׁ)

סיפורי צדיקים

גליון 734
שנה י"ד תשפ"ו

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

כנראה שמעיין זה נובע מגן עדן
 באחד ממסעותיו של אלכסנדר מוקדון הוא הגיע ליד מעיין ממנו הריח ריח מיוחד במינו. "כנראה שמעיין זה נובע מגן עדן" קרא אלכסנדר ומיהר ללכת לאורכו של המעיין עד שהגיע לפתחו של גן עדן, הרים אלכסנדר בקולו וקרא: "פתחו לי, פתחו לי" אך בת קול השיבה לו: "זה השער לה' צדיקים יבואו בו" - רק צדיקים יכולים להיכנס בפתח הגן עדן. לא ויתר אלכסנדר ואמר: "אני מלך ואדם חשוב, אנא תנו לי דבר-מה". ומגן העדן יצאה גולגולת אדם. לקח אלכסנדר את הגולגולת ושם אותה על כף המאזניים. על הכף השניה הוא הניח כסף וזהב, ועדיין הגולגולת הייתה כבדה מהם. שאל את החכמים: "מהי גולגולת זו?" השיבו לו: "זו גולגולת של אדם, שתמיד מתאוה עוד ועוד ולעולם לא באה על סיפוקה", אמר להם אלכסנדר: "זאת מנין לכם?" לקחו החכמים את הגולגולת וכיסו אותה במעט עפר ומיד הכריעו הכסף והזהב את הגולגולת. שכן ביום הפטירה, כאשר קוברים את האדם, שוב אין הוא מוסיף להתאוות לתענוגות העולם הזה.

(על פי מסכת תמיד ל"ב)

פרשת השבוע

בר, והיו צריכים לשאול "מה נאכל בשנה השמינית הן לא נורע ולא נאסף את תבואתנו בשנה השביעית". אלא מכאן שהעניים, בכל יום ויום ובכל שעה ושעה הם מתרגלים לביטחון, ומסגלים לעצמם מידה טובה זו. ואילו עשירים שאינם נוקקים לביטחון אלא אחת לשבע שנים, קשה להם להתרגל במידת הביטחון, ובעודם שבעים כבר בשנה השביעית, הם דואגים למחסוריהם שואלים ודורשים "מה נאכל" סיים הנצי"ב אף אתה חזק ואמץ בביטחונך בה' ולו הישועה.

וכי תאמרו מה נאכל וגו' (כ"ה ב')
 הרה"ק רבי אברהם דוב מאברייטש זיע"א עלה לצפת והתיישב בה לפני קרוב למאתיים שנה, כיון שזכה לשבת בארץ הקודש, קיבל על עצמו לא לאכול כי אם מפירות ארץ ישראל. מעשה והייתה שנת בצורת והיו בני צפת משתמשים בקמח שהובא מחוץ לארץ, אבל רבי אברהם דוב סירב להביא לתוך פיו מתנובת ארץ העמים, ואמר כשמוזכרת בתורה קושיית "מה נאכל בשנה השביעית" מדוע הפסוק אינו משיב בפשטות תיבואו תבואה מחוץ לארץ? משמע איפוא כי לא זו הדרך.

ולא תונו איש את עמיתו ויראת מאלהיך (כ"ה י"ז)
 מסופר על הרה"ק רבי שמחה בונם מפשיסחא זיע"א ששאל את אנשי שלומו: חסיד מהו? וענה: חסיד הוא לפי הרמב"ם מי שעושה ונוהג בכל לפנים משורת הדין. ומה שנאמר "ולא תונו איש את עמיתו", החסיד אפילו את עצמו הוא אינו מרמה.

וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית (כ"ה ב')
 מעשה בהרה"ק ה"נצי"ב מוואלאזין זיע"א שבא לפניו גביר אחד אשר השקיע כל הונו ואונו בהשטת רפסודות עצים על גבי נהר דנייפר, וביקשו שיתפלל בעדו שעסקו זה יוכתר בהצלחה, שאלמלא כן יורד חלילה לדלי דלות. אמר לו הנצי"ב בטח בה' ויעזורך, ענה הלה: אומנם יודע אנכי כי ביטחון עצה נכונה וטובה היא, אבל מה אעשה ולכי מלא חרדה והיסוס. אמר לו הנציב "וכי תאמרו מה נאכל" קושיא גדולה וניצחת היא שבתורה, ונוהגת בכל מקום ובכל זמן ועידן. מכל מקום יש לתמוה למה ישאלו קושיא זו דווקא לגבי השנה השביעית, הלא בשנה השישית זרעו וקצרו ומלאו אסמיהם

זמני השבת

זמני יציאת השבת
 ירושלים: 8:05 ת"א 8:07 ר"ת: 8:39

בהר-בחקותי

זמני כניסת השבת
 ירושלים: 6:48 ת"א: 7:04

מעכשיו אתה רופא ושמך יהיה דוקטור אברהם

לפני שנים רבות חי בבגדד סוחר ירקות יהודי עני ששמו אברהם, לאברהם היתה חנות קטנטנה בשוק העמוס בבגדד בה מכר ירקות שגידל בגינתו, כולם הכירו את אברהם הירקן ואהבו אותו מאוד. לא היה עוד סוחר בשוק עם שם טוב כמוהו, הוא השתדל למכור את סחורתו במחירים השווים לכל נפש, הוא שקל את הירקות במידה ובמשקל. אע"פ שלאברהם לא היתה פרנסה בשפע, הוא תמיד היה מרוצה וידידותי אל כל האנשים, התנהג ביראת שמים והשתדל למצוא חן בעיני אלוקים ואדם. אברהם הכיר את כל לקוחותיו היהודים וערבים כאחד, ונהוג היה להתעניין ולשאול לשלום ילדיהם ונכדיהם, תמיד היתה בפיו מילת עידוד טובה לכל אחד, והאנשים העריכו אותו והחזירו לו טובה בשל כך, כאשר היתה אשתו מתלוננת לפעמים על הצמצום בו הם נאלצים לחיות, היה אברהם משיב לה ברכות: האם את רוצה שאגרום לקנאה בעיני הבריות, ברוך השם הרי יש לנו מה לאכול ויש לנו גג מעל לראשנו ונחת מילדינו, אל נא נתלונן. אברהם אמנם הסתפק במועט ושמח בגורלו, אך המלאכים בשמים שנוצרו כתוצאה ממעשיו הטובים, המליצו טוב בעדו ותבעו מבית דין של מעלה לתת לו קצת מהשכר המגיע לו על קיום המצוות. בית הדין קיבל את ההמלצה והוחלט שאברהם יזכה בברכת העושר בחייו, אפילו השטן לא יכול היה להגיד משהו בגנותו של אברהם, להיפך, השטן הערמומי חשב בליבו הבה נראה כיצד יתנהג אברהם האם יעמוד בצדקתו כאשר יתעשר? מניסיונו ידע השטן כי קל לו יותר להסתדר עם עשירים מאשר עם עניים מרודים.

בלילה ההוא נדדה שנתו של הכליף הגדול השליט של הממלכה, הוא עלה לגג ארמונו שם היתה גינה יפה מלאה בפרחים וצמחים שונים המפיצים ריח משכר, הכליף התיישב בכורסה והביט בכוכבים, לידו ישב האסטרוולוג האישי שלו, כפי שהיה נהוג האסטרוולוג היה מביט בכוכבים ובמזלות ואומר לכליף את עתידו האישי, אסטרוולוג זה היה שונא ישראל ותמיד היה משתדל לחפש איזה אות או סימן שיוכל לפרשו שעל הכליף לגזור גזירות קשות נגד היהודים שבארצו, הוא התאמץ למצוא הוכחה לכך שהכליף חייב לגרש את כל היהודים, אולם עד כה לא הצליח במשימתו המרושעת.

עתה כשעמדו שניהם על גג הארמון והביטו בכוכבים, הבחינו לפתע בכוכב שזרח בקצה השמים ולאחר מכן נפל למטה וכבה, הכליף נחרד למראה ודרש מהאסטרוולוג הסבר מיידית על התופעה, הלה לא איבד רגע כדי לבצע את זממו, אדוני המלך אמר, האם ראית שלכוכב שנפל היו שש קצוות הרי זה הכוכב היהודי המגן דוד, לא שמתי לב לכך השיב הכליף, אולם מה פירושו של דבר לדעתך, פירושו של דבר כי כוכבם של היהודים במדינתך דעך ולכן עליך להוציא מיד צו מלכותי הקובע כי על כל היהודים מנער ועד זקן לעזוב את המדינה תיכף ומיד, ולא לשוב אליה יותר, הסביר האסטרוולוג. אבל האזרחים היהודיים נאמנים לי, משלמים מייסים ומביאים ברכה לארץ, כיצד אוכל לגרשם סתם כך ללא כל סיבה? שאל הכליף. אדוני הכליף, דע לך כי הכוכבים בשמים אינם משקרים, נשקפת סכנה גדולה לך ולממלכתך אם לא תעשה מה שצויו עליך מן השמים, כל הצלחתך בעתיד תלויה בדבר זה. אולם אני שמעתי כי היהודים נמצאים מחוץ לשליטת הכוכבים והמזלות, אין מול לישראל נאמר עליהם, כי האלוקים בעצמו משגיח על בני אברהם, ואינו מוסר את גורלם לכוכבים ומזלות, אם כן אולי זה לא היה הכוכב שלהם אמר הכליף הנרגש, "הכליף החכם והנבון צודק כתמיד" אמר האסטרוולוג הערמומי, אולם תרשה לי לומר כי דבר זה לפיו אין ליהודים מול משלהם זה רק אם הם מתנהגים בחיי היום יום על פי תורה ומצוות, אזי הם עומדים מעל לכוכבים והמזלות ונמצאים תחת השגחתו הישירה של

הבורא, אולם אם לא, אז הבורא גם הוא מסב את פניו מהם ואז אינם שונים במזלם מכל שאר העמים. אם כך הוא הדבר השיב הכליף, עליך להוכיח לי כעת שני דברים, ראשית שהיהודים אינם שומרים את מצוות התורה, שנית שמולם בגד בהם, אם תוכיח לי את שניהם אוציא מיד צו לגירוש היהודים, באיזו הוכחות תסתפק אדוני הכליף? שאל האסטרוולוג בזהירות, אתה החכם ביותר בכל מלכותי השיב לו הכליף, ואני סומך עליך בענין זה. האסטרוולוג שקע בהרהורים ולאחר מכן אמר: הבה נמצא יהודי עני מרוד וירא שמים, הכליף יקרא לו ויטיל עליו לעסוק במקצוע שאין לו כישורים לגביו, אם ישחק לו המזל והוא יצליח בכך ואף יתעשר, ויחד עם זאת יישאר ירא שמים ושומר מצוות כמקודם, סימן הוא כי אין הצדק עימי במקרה כזה אני מתחייב בנפשי. כך יעשה אמר הכליף, ונתן בכך את הסכמתו להצעתו המקורית של האסטרוולוג.

למחרת בבוקר יצא הכליף מהארמון בלוויית יועצו האסטרוולוג, כששניהם מחופשים בבגדים פשוטים, הם יצאו לרחובות בגדד ועד מהרה הגיעו לשוק, שם פנו אל אנשים שונים ושאלו מי כאן החנווני העני ביותר, התשובה היתה פה אחד: "אברהם הירקן", לשאלה נוספת ששאלו מי הוא ההגון והירא שמים ביותר בקרב החנוונים? היתה התשובה וזה "אברהם הירקן", בשובם לארמון שלח הכליף לקרוא לאברהם הירקן היהודי, הלה הופיע בפני השליט כשהוא רועד מפחד, מה שמך? שאל הכליף, שמי אברהם, השיב, מה משלוח ידך? סוחר בירקות, השיב אברהם, אולם כאשר הכליף המשיך ושאל אם הוא רוצה להיות רופא, לא השיב, כי חשב כי לוועגים לו והכליף חומד לצון על חשבוננו, הכליף אמר כי כוונותיו רציניות ביותר ואמר לו: מעכשיו אתה רופא ושמך יהיה "דוקטור אברהם". לשואו ביקש אברהם רחמים וטען כי הדבר היחיד שהוא מבין בו קצת זה ירקות למיניהם וסוגיהם. הכליף עמד בשלו ואמר כי דבריו הם פקודה שאין עליה עוררין, הוא ציווה על אברהם לעבוד חודש כרופא ולאחר מכן לחזור ולדווח לו על מעשיו במקצועו.

אברהם בא לביתו אבל וחפוי ראש, הוא היה חיוור כסיד ועצוב, אשתו הביטה בו והיתה בטוחה שהוא חולה וקוק לטיפול רפואי, אברהם סיפר לה על הדו שיח המוזר שהיה לו עם הכליף, אם כך הוא הדבר הרי שאין מה לעשות, אמרה, אם הכליף רוצה שתהיה רופא עליך להיות רופא, הוא יכול להרשות לעצמו לצחוק ממך, הוא מינה אותו לתפקיד רופא ואין לך ברירה אלא לקבל את הדין. אברהם שמע בקול אשתו מכר את החנות הקטנה, לוזה קצת כסף קנה לעצמו בגדים חדשים, ושכר דירה נאה באחד הרבעים המהודרים של בגדד, הוא תלה שלט על הדלת "אברהם הרופא" וישב והמתין לפציינטים, וראה איזה פלא, מיד החלו לבוא אנשים שונים, וכל אחד מתלונן על מיחוש זה או אחר, רוב החולים היו סוחרים עשירים שהתלוננו על כאבי ראש כאבי בטן, נדודי שינה וכו' אברהם האזין לכולם בתשומת לב, לאחר מהם אמר כי הוא דואג יותר מדי וכתוצאה מכך הרגשתו הרעה, לכן עליו לשים מבטחו בה' ולא לאכול את עצמו, לשני אמר כי הוא אוכל יותר מדי וכי עליו לאכול במשך שבוע ימים רק ירקות ופירות, לחולה אחר נתן תרופה שהכין בעצמו בקבוק קטן ובו סירופ שהכין ממיץ ירקות ופירות, ופלא גרר פלא לתרופותיו ועצותיו של אברהם היתה השפעה לא רגילה, הרופא החדש נתפרסם ברחבי העיר בגדד ואנשים סיפרו נפלאות על כוחו לרפא חולים, ולא פחות מזה על גישתו האנושית לחולים, הוא לא לקח מחירים גבוהים, כל אחד שילם כפי יכולתו ואילו עניים קיבלו אצלו טיפול רפואי חינם. מובן מאליו כי לאברהם היתה פרנסה בשפע, חולים עשירים שהיו אסירי תודה על טיפולו שילמו לו ביד רחבה ושלחו לביתו מתנות יקרות ערך, אולם ההצלחה הבלתי צפויה לא סחררה את ראשו, הוא לא שכח את לקוחותיו העניים שהיו קונים ממנו ירקות, ומפעם לפעם שלח להם ירקות, הוא גם נתן הרבה צדקה בסתר ונשאר יהודי צנוע עניו וירא שמים כפי שהיה.

משל ונמשל

כנראה שבכל זאת אני כן כומר

משל לשר מכובד אחד שנסע בכרכרה כשבדרך ראה שיכור ישן בשלולית של בוגץ על אם הדרך. רעיון שובב עלה במוחו והוא החליט להשתעשע עם השיכור: הוא ציווה על משרתיו לקחת את השיכור לביתו המפואר, לרחוץ ולהלביש אותו ולאחר-מכן להשכיב אותו במיטה מפוארת כשליד המיטה יונחו בגדי כומר. "כאשר יתפכח השיכור משכרותו, גשו אליו ודברו עמו בהכנעה כאילו היה כומר רם-נעלה" הורה להם השר.

המשרתים שמחו לשתף פעולה עם התרגיל. הם ציפו בקוצר עיניים לרגע בו השיכור יירגע ויפקח את עיניו. כשהדבר קרה הם מיהרו לגשת אליו. "אבינו הכומר, האם נוכל להגיש לך משהו לשתות?" "אדוננו הכומר, האם תרצה לטעום משהו?" "כומר נכבד, כיצד נוכל לעזור לך?" השיכור שכבר התפכח מיינו בהם בחוסר הבנה. האם הוא כומר? חשב לעצמו. הוא לא זכר כי הוא היה אי-פעם כומר! מצד שני, כולם קוראים לו כומר, ואפילו ליד מיטתו מונחים בגדי כמורה. אולי הוא לקה באמנוזיה והוא אכן כומר? החליט השיכור לעשות בדיקה פשוטה. הוא יבקש מהמשרתים להביא לו את ספרי הלימוד של הכמרים. אם הוא יקרא בספרים ויבין מה שכתוב בהם, כנראה שהוא אכן כומר; אם הוא לא יצליח ללמוד מתוך הספר, כנראה שהוא לא כומר והאנשים האלה רק משטים בו. לבקשתו הביאו לו המשרתים את הספרים. הוא פתח את הספר הראשון, השני והשלישי ולא הבין מאום. הוא כבר עמד להסיק מכך שהוא אכן לא כומר, כשלתע חלפה במוחו מחשבה משונה: אולי כל הכמרים לא יודעים קרוא וכתוב, כמוהו? אולי כולם רק מעמידים פנים שהם קוראים מתוך הספרים עבי הכרס, כשלמעשה הם לא מבינים מה כתוב בהם? "כנראה שבכל זאת אני כן כומר" - חשב השיכור לעצמו.

הנמשל: אנשים רבים נוטים לראות את העולם דרך משקפיהם הצרות. הם בטוחים כי אם יש חסרון מסוים באישיותם, הם נוטים לטעון כי העולם כולו טובל מאותה חסרון בדיוק, וכי אין עליהם לעשות כלום בנידון.

(בשם הרה"ק רבי שמחה בונים מפרשיסחא זיע"א)

כך חלף לו החודש הראשון ואברהם הלך לארמון הכליף כדי למסור לו דין וחשבון על עבודתו הרפואיות, בבואו לשער הארמון לא נתנו לו השומרים להיכנס באומנם כי הכליף חולה ואיש אינו יכול לראותו, אם כך אמר אברהם וודאי אתם חייבים לתת לי להיכנס אני הרי "אברהם הרופא", בעזרת ה' אשתדל לרפא את אדונינו המלך, מסתבר שגם שומרי הארמון שמעו על הרופא החדש המפורסם ומיד הכניסו אותו פנימה, בבואו לחדר של הכליף מצא אברהם את המושל שרוע על המיטה ואוחז את צווארו בידו ומתפתל מכאבים, הסתבר כי הכליף בלע עצם של דג אולם העצם נתקעה בגרונו מבלי יכולת לבלוע או להקיא אותה, הוא הרגיש כאבים אינמיים וכל מאמצי הרופאים להוציא את העצם רק הרעו את המצב, הכליף גירש את הרופאים בחרפה באומרו כי אין הוא זקוק לעזרה מסוג זה וכי הוא יוכל למות בשקט מבלי שיבלבלו לו את המוח.

אדוני המלך אמר אברהם בנימוס אני אברהם הרופא באתי כדי... יותר לא היה יכול להמשיך, הכליף ששמע את שמו של אברהם הרופא פרץ בצחוק פרוע צחק וצחק עד שהשתעל והחל להקיא, יחד עם הכל הוא ירק גם את העצם שהיתה תקועה בגרונו, בן רגע נשתנה מצב רוחו של הכליף מן הקצה אל הקצה והרגיש טוב יותר וכאביו נעלמו כלא היו, הוא קפץ מהמיטה כשחיוך של אושר נסוך על פניו וחיבק את אברהם בשתי ידיו, אתה הצלת את חיי כיצד אוכל לגמול לך על כך אברהם יקירי, שאל הכליף המאושר את אברהם המופתע שניסה להתנצל באומרו שהוא לא עשה מאומה, ומי שבאמת הציל את חיי הכליף זה ה' יתברך שהוא רופא כל בשר ומפליא לעשות הוא זה ששלח רפואה לאדוני המלך אמר אברהם, אולם הוא הרי שלח את הרפואה על ידך ובאמצעותך אמר הכליף המאושר, וכיוון שכך הרי מעתה ואילך תהיה רופאי האישי. אולם יש לנו עדיין ענין קטן לגמור עם היועץ המיוחד שלי, הלא הוא האסטרוולוג שיעץ לי את העצה הטובה בקשר לאחיק היהודים.

מיד שלח הכליף לקרוא לחוזה בכוכבים ואמר לו אתה ידידי התחייבת בנפשך ואבדת את ראשך בשל הרעה שיעצת על היהודים, אם אתה באמת חוזה בכוכבים הרי שהיית חייב לחזות התפתחות זו במהלך הכוכבים, אולם לי נדמה שאותו כוכב שנפל היה הכוכב האישי שלך. החוזה בכוכבים הפיל את עצמו לרגלי הכליף וביקש רחמים על נפשו, אולם הכליף אמר שהוא מפקיד את גורלו בידי אברהם הרופא, אדוני המלך אמר אברהם, במקצועי החדש כרופא ראיתי כבר הרבה אנשים חולים, אולם חולה שכזה במחלה אנושה כמו האסטרוולוג שלנו עדיין לא ראיתי, אולם נדמה לי כי גם הוא נרפה מעט ממחלתו האינמינה השנאה העיוורת לעם היהודי, אני ממליץ שתהא נשמתו לשלל. הכליף מינה את אברהם הרופא במקום האסטרוולוג ליועצו והאסטרוולוג הנבון הודה לאברהם הרופא.

צ'ין אדם לחברו

ואהבת לרעך כמוך

מסופר: פעם שאל הרה"ק רבי שלמה'קה מזוויהעל זיע"א (יומא הדילולא כ"ו אייר) את משמשו החשוב הרה"צ ר' אלי רוט וצ"ל, תאמר נא לי, מה הפשט בדברי רבי עקיבא (ירושלמי נדרים ט' ד') "זה כלל גדול בתורה ואהבת לרעך כמוך" אם הוא מוזכר "כלל גדול", כנראה שיש גם "כלל קטן", ומהו איפה ה"כלל הקטן", הוי אומר "מאי דלך סאני לחברך לא תעביד", שאף הוא נכלל בכללו של רבי עקיבא. ר' אלי החריש, והמתין להמשך מוצא פיו של רבו הקדוש. המשיך ר' שלמה'קה ואמר: ביאורן של דברים כך הוא. לדוגמא, כשתשמע שסוחר אתרוגים נודע הרוויח אלף דולר במסחר האתרוגים, אזי ה"כלל הקטן" דורש שעינך לא תהיה צרה ברווחיו, כי "כל מה דעלך סאני לחברך לא תעביד", ואילו ה"כלל הגדול" הוא שלא רק שלא תכאב על רווחיו אלא אף תשמח בהם ותרגיש כאילו שלך המה "ואהבת לרעך כמוך" כמו שאתה אוהב את עצמך בפשיטות זה ה"כלל הגדול". ור' אלי סיים "יכולתי להעיד על רבי כי רכש גם את ה"כלל הגדול".

נפל למשכב מחשש שנפגעו ממנו אחד מראשי הישיבות בא אל הרה"ק רבי משה פיינשטיין זיע"א כדי לדון עמו בענין מסויים, תוך שהוא מובל פנימה נאמר לאורח כי ר' משה נמצא במיטתו מפאת

מחלה, ומאוחר יותר סיפר ר' משה לאורחו על סיבת מחלתו, נאלצתי לומר משהו שגרם עגמת נפש ליהודי אחד, אמר בכאב, למרות הערכתו הגדולה כלפי ר' משה כאיש אמת קשה היה למבקר להאמין בכך, עד שר' משה הסביר את עצמו בשמשו כבורר קבע את עמדתו, אך הצד המפסיד לא היה מוכן לקבל את הדין בהמשיכו להגן בעקשנות על עמדתו, לבסוף נאלץ ר' משה להעיר: חייב אתה להבין שכאשר יש לאדם נגיעה אישית בענין קשה לו לראות דברים באופן אובייקטיבי. לאחר מכן חשש ר' משה שהאדם נפגע מהערתו זו וכתוצאה מחשש זה נגרמה לר' משה עגמת נפש כה רבה עד שנפל למשכב.

חסד עם בני משפחתו

סיפר הרה"ק ר' שלום שבדרון זיע"א: בתקופה שלאחר נישואיו אירע פעם שאחד מילדיו חלה ולקח אותו לרופא ובדרך לרופא נפגש עם הרה"ק רי"א שר זיע"א ראש ישיבת סלבודקה ב"ב, וראש הישיבה שאלהו להיכן הוא הולך? והוא ענה לו שהוא לוקח את הילד לרופא, ראש הישיבה חזר ושאל אם כן לאן אתה הולך? ושוב חזר על אותה תשובה, וכך חזר ושאל כמה פעמים, עד שלבסוף אמר לו ראש הישיבה בטון של תוכחה, אתה צריך לומר שהנך הולך לעשות מצות גמילות חסד עם הילד, וכי מפני שהוא ילד שלך אין בו מצות גמילות חסדים?

תילולא דצדקיא

שבת קודש כ"ב אייר הרה"ק רבי מרדכי שרגא פייביש מהוסיאטין ב"ר ישראל מרוזין (תרנ"ד) הרה"ק רבי שלמה אליעזר אליפנדרי ב"ר יעקב (שו"ת הסבא קדישא - תר"צ) יום ראשון כ"ג אייר הרה"ק רבי יהושע מדינוב ב"ר אריה לייב (תלמיד הקדושת לוי זיע"א - תקצ"ג) יום שני כ"ד אייר הרה"ק רבי יהושע העשיל צורף מקראקא (אבי המקובלים - ת"פ) הרה"ק רבי יעקב מליסא ב"ר יעקב משה (חוות דעת - תקצ"ב) הרה"ק רבי אליעזר צבי מקאמרגא ב"ר יצחק אייזיק יהודה יחיאל (תרנ"ח) יום שלישי כ"ה אייר הרה"ק רבי ישעי' מדינאוויץ (תלמיד המגיד ממעזריטש-תקנ"ד) הרה"ק רבי חיים מקאסוב ב"ר מנחם מענדל (תרי"ד) יום רביעי כ"ו אייר רבינו סעדיה גאון ב"ר יוסף (ד"א תש"ב) רבי משה חיים לוצאטו ב"ר יעקב חי (מסילת ישרים - תק"ז) הרה"ק רבי שמואל אליה מוואלין ב"ר יחזקאל מקאזמיר (תרמ"ח) הרה"ק רבי שלמה מזוויהעל ב"ר מרדכי (תש"ה) יום חמישי כ"ז אייר הרה"ק רבי שלמה ולמן מקאפוסט ב"ר יהודה לייב (מגן אבות - תר"ס) הרה"ק רבי אליעזר זאב מקרעטשניף הי"ד ב"ר מאיר (תש"ד) יום שישי כ"ח אייר שמואל הנביא בן אלקנה (ב"א תתפ"ב) רבינו יצחק מקורביל ב"ר יוסף (הסמ"ק - ה"א י"א) וכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

שפירת העומר

מאת הרה"ג נטילאל הכהן רביטבין שליט"א מדרום "ב"א אוד"ר רפרוס יוסף הדרש" על המעשרים.

ספירת העומר (ה')

א) נוהגין להחמיר שלא לאכול משהגיע זמן ספירת העומר, ואין סומכין בזה על שומר, ואם אינו עומד להתפלל עתה ערבית, ורוצה לאכול, יספור קודם ערבית. (שלמי מועד, פסקים מהגרש"ז אויערבאך וצ"ל, עמוד תל"ט) ב) אחרי הספירה, יתפלל על בנין בית המקדש בשברון לב מאד, ומקירות לבו, אל הבורא יתברך שמו ויתעלה, שיבנה בית מקדש במהרה בימינו, ונוכל להקריב בה כל הקרבנות, בכדי לתת בזה נחת רוח ליתברך שמו, ויתעלה וזכרו לעד, וזהו עיקר הכוונה של תפילה זו, ותפילה זו היא המשך אל תיקון הספירה, ובאה חובה על האדם תיכף אחרי הספירה, ועושה בה גם כן תיקון גדול בעולמות העליונים, לכן יזהר האדם מאד בכוונתה. (יסוד ושורש העבודה, שער ט', פרק ח')

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות דפוס פוסטר

דפוס אישי מקצועי

08-8422112 ההגנה 54 רחובות

P6422112@gmail.com

לע"נ הרה"ק

רבי אליעזר זאב מקרעטשניף הי"ד

ב"ר מאיר זיע"א

נלב"ע כ"ז אייר תנצב"ה

כ"ב אייר תשפ"ו

שנה ח' | גליון מס' 312

בפיקוח רבנים ומחנכים שליט"א

פניות והודעות למערכת:

ניתן להשאיר בקו יבני בינה' טל': 03-3064100 שלוחה 6.

לתרומות ולהנצחה בעלון:

דרך עמדות נדרים פלוס: יבני בינה' - ארגון בני בינה לילדי בני התורה או בטל' 055-6705847

בינו נא זאת

"ביום בהיר מצא את עצמו ר' משה עם חוב של מליון שקל לבנק"

לא יכול להיות טוב יותר מזה. הוא הולך לשלם את המליון שקל, אף אחד לא הציע לו להפחית, גם לא שקל, אבל הוא הולך להרוויח בתמורה כמה מליונים.

משל זה ספר הגאון רבי חיים ברוך גנצפאל שליט"א, והמשיך במתק לשון:

אנחנו גם בעלי חובות! הקדוש ברוך הקציר לכל אחד סכום של 'סורים' ועגמת נפש שהוא אמור לשלם כאן בעולם. היסורים האלה כוללים כאבי ראש, כאבי שנים, אקצבות, עגמת נפש, עלבון ועוד כל מיני תחושות לא נעימות ולא מצלחות.

את החוב הזה צריך לשלם! אין פקיד ואין מנהל שיפטר אותך משלם את זה. לשלם צריך! אבל 'אשרי הגבר אשר תפטרנו י-ה ומתורתך תלמדנו', מי שבחר בתשלום הנכון הוא משלם את הצער הזה בעמל התורה. כן! כשהוא מרגיש שהסוגיא לא ברורה לו עדן לאחר השעור, ולכן הוא לא יוצא לשחק בהפקעה כשקלם משחקים, הוא נשאר ללמד עוד כמה שורות בגמרא, הוא חיב להבין. אכן, יש לו צער! כשהוא מתעקש להבין ולשאל עוד פעם פשקלם כבר הבינו, זה לא נעים! כל התגברות פזו היא 'סורים'. והנה הוא משלם את היסורים שלו דרך עמל התורה.

הוא גם שלם את היסורים כמו פלם, אבל מה?! אתם יודעים מה התשלום שהקב"ה משלם על פאלו 'סורים'? אתה משלם מליון ומקבל מליארד! אם בחקתי תלכו, הינו שתהיו עמלים בתורה! כמו שהיית רש"י מח"ל. "ונתתי... ונתנה הארץ... ופניתי אליכם והפתי אתכם והרביתי אתכם" וכו'. הפרשה מלאה בברכות עד בלי די, וזה רק בעולם הזה, ואלו בעולם הבא - עין לא ראתה אלקים זולתה, אין לשער ואין לתאר איזה שקר עצום ממתינו לנו.

העמל בתורה, לא הפסיד כלום. פי לשלם צריך! כל אדם בעולם יחייב לשלם ולסבל את מכסת היסורים שנגזרה עליו. כל אחד יקבל את הצער שנגזר עליו, בין אם הוא רוצה ובין אם לא, מי שתחם עושה את זה בדרך הנכונה - מתורתך תלמדנו, הוא מנתב את היסורים באפן שמכסת היסורים שלו תהא על די עמל התורה, ובקרה הוא חוסך ממנו את היסורים של כאבי השנים, של דנדוי השנה מחמת הקאב, ואת הטרחה והקאב בטפולי השנים. הוא חוסך צער ועגמת נפש מפגיעה בכבודו על די בני הפתה וכדומה. ולא זו בלבד אלא שגם הוא מקבל פי כמה וכמה ממה שהוא שלם.

הוא גם זוכה להבנה בלמודו, גם חסך פאב וצער, וגם מרויח שקר עצום. "אמר רבי בינא אין אדם בעולם בלא 'סורים', הושש בשנו אינו יכול לישן, בעינו, אינו יכול לישן - גע בתורה אינו יושן. זה ער וזה ער, הוי 'אשרי הגבר אשר תפטרנו י-ה ומתורתך תלמדנו'" (ליקו"ש תהלים רמז תתנ).

"אחפך את העולם בשבילך! למחך את החוב זה לא קים, לשלם צריך, אבל בנוסף להצעות הקודמות, ששמעתי שהציעו לה, אני רושם אותך ממלא תפקיד בבנק, אל תדאג לא תצטרך לעשות כלום, מה שאומר שאתה משלם מצד אחד, אבל מקבל משכורת מהבנק מהצד השני, אני מדבר על משכורת מוכבדת שביחד עם המאה אלף הקודם אתה מקסה את כל החוב. אבל תשמע ידי, הספור שלך נגע ללבי, אני סך הכל מנהל סניף. לבנק יש מנהל ראשי, הוא בעל הבית, אספר לו את הספור שלך, אני לא מאמין שהוא לא יעשה כלום. מחר, יום רביעי, זה היום שהוא מגיע לכאן בבקרה, מחכים לה."

ר' מושיה יצא מהבנק בלב קל, הכל מתהפך פאן לטובה, ישועת ה' פהרר עין. מחר מן הסתם אני כבר יצא עם ערך

מחשב ר' מושיה. ואכן בפגישה עם מנהל הבנק, הוא כבר היה מעדכן בספוא, 'תשמע' הוא אומר בכבד ראש, כמו שפךר אמרו לה, למחך את החוב זו לא אפשרות, לשלם צריך! מה שפן, מלבד מה שהציע לה מנהל הסניף, יש לי תוספת חשיבה. יש לנו בבנק ועדת חריגים, הועדה זכאית לתת מענק של כמה אלפי שקלים, לפי שקול דעת של מנהלי הבנק. מלבד מה שאתה מקבל רוח מהתשלום, ומשכרת כמו שאמר לה מנהל הסניף, אתה מקבל ממני כל חדש מענק של כמה אלפי שקלים, שתוכל לכלכל את משפחתך ברגע ולא לרדף אחרי הלאות.

הכל התחיל בעסקה כושלת, נוכל ערמומי זהה את תמימותו וטוב לבו, והציע לו לקנות מלאי של פסאות איכותיים במחיר אפסי, פשהרנחים יגיעו עד השמים. היא נתן מקדמה די גדולה והפסאות בוששו מלבוא, הסוחר לא ענה לטלפונים, ובהודמנויות שפכר נפשו פנים אל פנים, הוא הבטיח שתקף ומד הענין מסתדר, ו... מלבד הבטחות וחר פכיס... לא נותר ר' מושיה עם משהו.

חיוו של ר' משה הפכו קשים בעקבות הטעות הזו, הוא נכנס לחוב לא קטן עבור העסקה הזו, וכעת מצא את עצמו בעל חוב ללא אפשרות לשלם. בדי שלא יעקלו את החנות שבעבולתו הוא נכרך לקחת הלאות ממספר ידידים, וכך החל מעגל של חובות ונשים, מעגל שרק הלך ותפח ברבות הימים. עד שפיוס בהיר מצא את עצמו ר' משה עם חוב של מליון שקל לבנק האזורי, כל חדש היה עליו לפרע סך תשלומים גבוה, ולרש אין כל, לא היה לו מאיפה להתחיל לשלם אפלו חדש אחד.

יום אחד אחרי תפלת שחרית בדימעות רותחות, הוא פגש את ר' אביש, מן השמים זמנו לו יהדי בעל לב רחום מצרע אבריהם יחקך ויעקב, ר' אביש שמע את הספור העגום, לבו יצא מרוממים אל ר' מושיה האמלל, הוא השתתף עמו בכל לב והבטיח לבדק איה לעזר.

בשעה 12:00 בצהריים, ר' אביש מתקשר, ר' מושיה הוא אומר לתוך השלפון בלי הקדמות, גש מחר ב 9:15 לסיף פאן בשכונה, יש שם בנקאי בשם רחמים, דברתי אתו עליה, ספרתי לו איה נקלעת לחובות שלא באשמתך, והוא אמר שישמח לעזר לה.

תשמע! אומר רחמים, יהודי פשוט טוב לב, הייתי שמח למחך לה את החוב לגמרי, אבל אתה יודע זה לא הולך פכה. לשלם צריך! מה שאני יכול זה לפרס לה לתשלומים שווחים לה, פמויכו בלי רביות, פה יהיה לה הגיוני להשיב את ההלוואה. זה המקסימום שאני יכול לעזר, אבל תראה, אחי, תגש פאן בסוף השנה, יש שם פקיד בכיר יותר בשם יהונתן, תגיד לו שרחמים שלח אותך, לא תתחרט הוא אדם טוב.

תראה... אומר יהונתן לשלם את החוב צריך, אני יכול לעשות לה משהו פנה כל תשלום אני מגדיר אותו כהשקעה חלקית, מה שבעצם אומר שפסוף התקופה אתה מקבל רוח מהתשלום שלך, שלמת מליון קבלת פחורה מאה אלף... - ר' מושיה לא גומר להודות, אור בקצה המנהרה. יהונתן לא מסים פנה, הוא ממשיה, אתה נראה לי פו תורה, מנהל הסניף פאן הוא אדם מיוחד, מעריך לומדי תורה, תנסה אצלו, אני בטוח שהוא יוכל לעזר לה.

"בני תורה אצלי הם מקום ראשון", אומר מנהל הסניף.

"וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית הן לא נזרע ולא נאסף את תבואתנו. וצוית את ברכתי לכם בשנה הששית ועשת את התבואה לשלש השנים" (כה-כ.א).

כתב הספרונ: "וכי תאמרו מה נאכל, וכאשר יספק זה אצלכם ולא תבטחו: שיהיה המעט מספיק בציבות, וצוית את ברכתי וגו' ועשת את התבואה לשלש השנים. באופן שתשבע עין מאות ותראה שספיק הפמות.

דקדק מפאן הגאון רבי איו"ק שר זצ"ל, שבפגמת הברכה הטבעית היא ואכלתם לשבע' שהמאכל יתברך במעיו, לפי טיב איכותו. אבל אם לא יאמין בזה, וישאל האדם 'מה נאכל?' צוי יצטרך לקצר פי שלש, כדי שידאגה לשש כמות מספקת.

"אם בזהקתי תלכו" (כו.ט)

פרש רש"י: "שתייה עמלים בתורה, ולאורה הנינו פשוטו של מקרא, ולא דרשה בעלמא. אם כן יש להבין היכן נאמר כאן ענין העמל בתורה?

במדרש רבה על פסוק זה הביאו את מה שאמר דוד המלך: "חשבתי דרכי ואשיבה רגלי אל עדתי" אמר דוד, רבונן של עולם בכל יום ויום ייתי מחשב ואומר, למקום פלוני ולבית דיה פלוני אני הולך? נקל לשער להליכה זו הליכה של מצוה היתה; הליכה של מלכות, אה, מוסיף דוד: "יהי רצון מלכותך וצוית לבתי כנסיות מדרשות. הלא הוא דכתיב 'ואשיבה רגלי אל עדתי'".

למדים אנו מפאן, אומר הגאון האדיר רבי עזריאל איערפאך שליט"א, שהתורה נעשתה כגון נכפשו של דוד המלך עד שרגליו מעצמו היו מוליכות אותו לבית המדרש. הפסוק אומר 'בזהקתי תלכו' לא 'תשמרו', אלא הליכה, כי כל ההכחות והברכות שהתורה מביטה בהמשך הפסוקים, הן באופן שהתורה נעשית כגון נכפשו של הולמד, כגון זה - למדנו חז"ל - בא מזה עמלה של תורה. זהו כגון המביא להליכה 'תלכו' שמושכת את האדם מעצמו לבית המדרש.

וזה מה שרש"י מפרש בתהלים 'כי אם בתורת ה' חפצו ובתורתו יהגה וימס ללילה: ובתורתו יהגה - בתחלה היא נקראת תורת ה' ומשעמל בה היא נקראת תורתו. לאחר הקמל כשל הגוף לנשמה בעמלות התורה, וממילא הגוף נמשך לנשמה, נמשכת היא לבית המדרש ולא למקומות אחרים.

"ותם לדיק כחכם" (כו.ט)

רבני צרפת וסביבותיה בזמן בעלי התוספות, התייחסו למקרה שאדם נשא אשה ומתה בתוך שנים עשר חדש מנשואיה בלא נולד של קינא, שמצד הדיו הבעל יורשה, ולפעמים יכול להיות שארעו כן קשעבר רק זמן מועט מהנשואין ונמצא שהבעל יורש את כל עמלו של חמיו במשך שנים, ולאחר מכן נושא אשה אחרת. על כן תקנו שאם מתה לפני שעבר שנת נשואין, שחזיר הבעל את כל הנדוניא ותקטיט האשה ליו"ש, או לנותני הנדוניא.

רבנו תם, שהיה בין מתקני התקנה, כתב על כך בספר הישר (חיידים, סימן תשסח): "פאשר גזרו גודרי גדר גדולי רבונא וסביב הארץ, וגזרו בגזרה חמירה בגזרת יהושע בן נון, ובספרי תורה, בגזרת בית דין העליון ובגזרת בית דין התחתון, וכי, אחרי כן נזכרתי מה שישנו בתורת כהנים, ונתתי הודאה למקום שגזינו לצאת מהיות פראיים לתוכחות ששינוי בפרשת התוכחה 'ותם לדיק כחכם' ויש אדם שמשוא את בתו ופסק לה ונתנו ממון הרבה, לא הספיקו שבעת ימי המשמה לצאת עד שמתה בתו, נמצא [האב] קובר את בתו ומאבד את ממונו, וקשם שיצאנו מאזת כהן נצא מקל גזרות רעות, ונתבשר טובות שמועות ושלום על ישראל".

בהגהות מהר"ד (שדכסא ספר תורת כהנים - ספרא דבי רב) כתב שנתגלה לו בחלום, שמשעם זה כנו לרבנו תם" בשם זה, כיון שהוא הוא אשר תקו וגדר לבטל קללה זו של 'ותם לדיק כחכם', לכן מטעם זה קראוה בשם - רבנו תם.

"וכל מעשר בקר וצאן כל אשר יעבר תחת השבט העשירי יהיה קדש לך" (כז.א)

במשמח משה (פר' פי תשא) הביא בשם הקדוש רבי שמעון מאוסטרופולא ז"ל דמו בפסוק זה למעשה שהיה עם עשרה הרגי מלכות, וכל מעשר וגו' הוא רמו לעשרה הרגאים, 'כל אשר יעבר תחת השבט', כל אחד מהם היה תחת ובמקום אחד מהשבטים, לכפר על חטא מכירת יוסף, 'העשירי יהיה קדש לך' והעשירי מהם, והוא רבי עקיבא יהיה קדש לך" במקום השכינה שצטרפה עמהם, וזהו מה שאמרו אצל מיתת רבי עקיבא 'צתה נשמתו באחד' כלומר במקום האחד - יחידו של עולם, הקב"ה.

ובקונטרס 'שם האחד אליעזר' שבתחלת פרוש הרד"ל לפרקי דרבי אליעזר, מביא מפרוש היקלות להגרא (פדו), שמפני שהיה רבי עקיבא עקר בהריגו מלכות, לכן נקראו 'רבי עקיבא וכתביו' עליו שם.

אחזרה נא [התשובות מתוך פרוש רש"י]

שאלות לפרשת במדבר

- א. מה ענין שמטה בראשית?
- ב. קדוש ולא בשבת.
- ג. מדוע שנת החמשים נקראת בשם 'יובל'?
- ד. מה גורם אי שמירת שמטה?

תשובות לשאלות מפרשת אמר

- א. מן המקדש לא יצא (כא.כ).
- ב. חרות (כא.כ ע"רש"י).
- ג. משה שאכל מבשר המלואים (כא.כ).
- ד. הוותן לקט שחקה ופאה לעני כראוי. (כא.כ).
- ה. קל העדר (כב.ד).
- ו. קרבו של גויים (כב.ה).
- ז. עולת העוף (כב.כ).

מעשה לפרשה

"אם בזהקתי תלכו" (כו.ט)

פרש"י: "שתייה עמלים בתורה".
מאי משמע 'עמלות' כשקידת התורה של מן הגאון רבי אלעזר מנחם מן ש"ך זצ"ל?
מספר הרב מנחם פרוצוביץ שמשפחתו התגוררה בבניין בו התגורר מן זמ"ל בירושלים. הוא עצמו היה גלד רב בשנים, ועודנו זוכר את התמדתו המפלגת של מן בעמק העיון: "התגוררו שם משפחות בראכות לדיים" מספר הרב פרוצוביץ 'פולשים היינו, חבורת לדיים צוחלים וזונוחים, ומשחקים בתופסת סביב החדר, לדי השלחן שב מן, מקר בספריו, שקוע בתלמודו, ואנו רצנו סביב, התנגשנו בכסא, הסטנו את השלחן, ולא הרגיש בדבר!... (ליל תורה).

על קדוש ד'

ספור תינו של גר הצדק -
הגר פוטוץקי

בפני החלטה גורלית

תקציר: ולנטין פוטוץקי, בנו האחד של הגר העשירי, יחד עם חברו לספסל הלמודים פבריו, התנדעו לאור התורה. לאחר דיקה וחקירה על האפיפדור והנהגותיו, גלו את השקר שבצבירות, והחליטו להתגר.

תחלה מע מהם הרב בתארו את כל הסבל שעובר העם היהודי, מפה הוא ונדרף, "קשה להיות יהודי", הוא הסביר להם, כפי שההליכה מוכתרת לדחות תחלה את הבאים להתגר, "לעמדת החיים הקפשיים כגויים, ומצויים רק בשבע מצוות, שכל בן-גם מחזיב בהן, הרי היהודי נתון למשמעת של מאות מצוות עשה ומצוות לא תעשה, כל צעד הוא חזיב לכון לפי ההליכה, ולעיתים קרובות חזיב האדם לתור על רצונו מפני רצון אביו שבשמים".

"אף על פי כן, נפשי חשקה באמת - השיב ולנטין - רבות חשכתי על כה, ולאחר שהגעתי לידי הפרה שאולקי ישראל, בורא העולם, יחיד הוא בעולמו ואין בלתו, מני וגמור עמי לקבל על עצמי את עלו, לשמור ולקיים את כל מצוותי וחקותי".

קשרה הרב את על רוחו האמיתה וכי איתו הוא בהחלטות, אמר לו שפאן הדבר מסכן מאד. הלא ראשי הנהגות רודפים הם את המתגרדים, בחל הפולני נאסר על הפרת דת מוצרית להודות, והענט על הפרתו הוא מות! ובפרט, אמה, שהגן בו למשפחת אצלה, סכנה גדולה היא עבורך".

"ובכן, מה מציע לי הרב לעשות?"
הרר הרב קמעה, מידע לפעמד ולמצב המידע בו הוא נתון. "ראה נא, יקר, בחבל ארץ זו, כאמור, הנייר הוא ספנה, לך אם כן להולנד, שם השלטון מאפשר רופש דת, לא תהא נתון לדידות, ובקש מבית הדיו שם שיצו".

מאלפי זהב וכסף

שוכל ולנטין היטב את המשך דרכו, כול הוא לשוב קעת לביתו, לארצו ולמולדתו, למשפחתו, ולנתחלת בית אבותיו משפחת האצלה. יכול הוא להמשיך ולחיות כפי שחי עד עתה, ובבוא היום, כפן יחיד, ייש את כל אחותיו וארמונות הפאר של אביו. ימשיך את מורשת אבותיו כאציל פולני עשיר, מקר בשדות, פתים ומשפרים.

לעמדת זאת, אם יחליט להתגר, ודאי הוריו לא יראו זאת בעין פה, ומספד ישתרה מוא, פנוצרים אדוקים אף ימנעוהו מקר בכל דרך אפטרית, ומי יודע אם לא יחשבו למצוה לקסרו לדי הקמרים ועושי דברם פאינקבויציה. מסכן אן לשוב לבית הוריו כיהודי, ולא זו בלבד אלא שיהא עליו להסתיי את גרותו, מעתה, לא יוכל לבקש מהוריו שימכתו בו, כפי שעשו בשלחם מפעם לפעם סף לרצויו בפריז. יאלץ הוא לתור על תשע מאות תשעים ותשע אחזות; לתור על ארמונות וסדות.

החלטה לא קלה בכלל עמדה לקניו

מה בצע בעשירות ובחיי פאר ורוחה מתוך חיי שקר? מהרהר ולנטין. 'הואיל ועמדת על האמת, מה לי ולמשפחתי' החיים בשקר, מה הם חיים עצאיים של שבעים שנה ובגברות שמונים שנה, לעמדת חיי נצח בעולם הפאי, וההחלטה נפלה - טוב לי תורת השם, בורא השמים והארץ, ומאלי עשר וכל יום יום, טוב לי להיות באמת כיהודי, לשמר על התורה והמצוות, יותר מארמונות פאר ותו עשר והנהגות. אתגר! ויהי מה, אכנס לחסות תחת כנפי השכינה. אדבק בעם היהודי, אתקשר לעם שזכה לשלטה אבות, למשה ואהרן, סנהדרין, תנאים ואמוראים, אהיה חלק מהם'.
ולנטין נפרד מחברו, שלעת עתה נותר עדין להמשך למדיו בפריז.

אברהם בן אברהם

כאברהם אביו בשעתו, מתנתק הוא מארצו, מולדתו, ומבית אביו ונחלתו. הוא שם פעמיו לאממשטרדם שבהולנד, לקהלה היהודית שחיה שם מיה מתוך מנהגה ושלחה. לא כל יום מתנפק נוצרי צעיר על ביתו של הרב. 'תחלה עליו ללמד את ההלכות, להתמצא בהן היטב', אמר לו הרב אחר שנסה אף הוא לדחותו ולהסביר לו את העל המטל על יהודי, אולם, אכן יהודי האוכה לקיים את מצוות הבורא, ולעמד בנסיונות, זיכה הוא לחיי אשר בעולם הזה ולשקר עצום בעולם הבא.

ויהי היום, ולנטין, עמד בהצלחה במבחן, הוא גלה התמצאות בכל הנוגע לחיי יהודי פדת. ובית דין החליטו לגריו, להכניסו בכריתו של אברהם אביו, ונקרא שמו ביישראל: 'אברהם בן אברהם', פשמותיהם של גרים העובדים את דתם ויאים לחסות תחת כנפי השכינה, על שם אבי האמה, אברהם אביו, הראשון שנטש את אלילי בית אביו; שבר ונפץ את פסילי תרח אביו והחל בעבודת השם.

פתינוק שנולד, החל גר הצדק אברהם את דרכיו כיהודי. חיים חדשים עמדו בפניו, חיי תורה ומצוות. חיים של תפלה ולמד התורה, חיים של השתוקקות לקרבת השם, ושל עליה בעבודת השם. בצפאון אדיר גמע את התורה הקדושה, חפץ היה להשלים את אותן שנים רבות שעברו עליו בפרנות ותהו שקוע היה בגמרא, מרפק לבית המדרש, לא היה לו אלא ארבע אמות של הלכה, מאס בכל הבל עולם הזה והתענג על תורת השם. מתפללי ולומדי בית המדרש שגלו מולם צעיר שלא מתענג בדבר מלבד תורה ותפלה; אינו עוזב את בית המדרש, דאגו וטרחו להביא לו אכל מדי יום. נשים צדקניות סייעו לכה בנפש חפצה.

באחד הימים הצע בפניו: הואיל ונפשו חשקה בתורה, ראוי שתמצא רעים כלכה, פרושים מעניני עולם הזה, המתעלים ומתקדשים בקדשה וטהרה בלמד התורה הקדושה. סע לוינא, עירו של הגאון המפורסם שכל התורה פרושה לפניו, בכתב ובעל פה, נגלה ונסתר, הרב הדומה למלאך, הלא הוא רבנו אליהו, הגרא מילנא, שם תוכל להיות בבית המדרש במחצתם של תלמידי חכמים גדולים, פרושים וצדיקים, אנשי המקום מספקים להם מים ומזון, מאכל ומשקה כדי מחותם, ואולי אף תזכה לחזות פניו בפני הקדושות של הגאון מילנא.

הדברים התקבלו על לבו, סבר וקבל, נטל גר הצדק את התפלו ואת צורו הדל ויצא לדרכו, לוינא העיר.

כמעשהו באמשטרדם, כה מעשהו בוינא, אלא שפאן לא היה בודד, הוא מצא שם 'אריות שבתבהרה' תלמידי חכמים מספלים שאינו להם בעולמם אלא 'היות דאבי' ורבי געבדות השם בסלודין.
יש לו גר הצדק, אברהם בן אברהם, בקרן זוית, ושקר והתענג על תלמודו, ואם יתן איש את כל הון ביתו, באהבה שאהב אברהם את התורה, בוז בבוז לו, הלא הוא עצמו בן לך מעמיץ זה העולם, בלמודו הוא זכה לתענוג רוחני מאין פמוהו, שכל רכשוו והון אביו לא יכלו להציע לו ענג עלאי כזה. שנה ישנתים וצדיקים, נהו היה לחשב שאברהם בן אברהם וקתלי בית המדרש חד חס, מממים לא, מימה, לא היה חסר לו דבר.

אם סבר שגן עון זה עלי אדמות ימשיך וזמן רב, עד מהרה גלה לצערו שאינו הדברים כן. המשך יבוא בעזה"ש.

עֲרָכִים לִילָדִים

טְרִינְיָה

לע"נ האישה החשובה מרת דבורה פרוינד ע"ה בת ר' אברהם שמואל ז"ל

חידון טרינויה א-ב לפרשת השבוע. שאלות קלות ומאתגרות כדי שכל בני המשפחה יוכלו להשתתף, ליהנות ולהצליח!

א בשנת היובל נשוב איש אל...?

ב מהם שמות פרשות השבוע?

ג מילה שמתארת השבת קרקעות לבעליהן המקוריים:

ד מה 'קוראים' בארץ בשנת החמישים?

ה שנת שמיטה חלה בשנה ה...

ו אילו מילים מצוות אותנו שעלינו לתמוך באחינו, אם הפך חלילה לעני?

ז 'מעט' בארמית:

ח מה פירוש המילה 'דרור'?

ט 'אלילים' בארמית:

י השם המוכר והנפוץ יותר לשנת החמישים?

כ אותו אסור לזמור בשמיטה:

ל את בתיים ושדותיהם ניתן לגאול מיידית, ללא כל הגבלה:

מ לאן חוזר כל עבד בשנת החמישים?

נ גם העבד הזה משתחרר בשנת היובל (לפי רש"י):

ס אלה המצוות שציווה השם את ישראל בהר...

ע הם גדלים בכרם, ואסור לבצור אותם בשמיטה:

פ אסור להשתחוות לו, כי זו עבודת אלילים:

צ 'פסל' בארמית:

ק שנת היובל היא שנת ה...

ר כיצד נקראת התוספת שאסור לקחת מהלווה על סכום ההלוואה המקורי?

ש שם נוסף לשנת השמיטה:

ת האיסור להעביד את חברנו בפרך ולבזותו הוא: "לא..."

תשובות:

א. יובל | ב. ושבועות | ג. שבת | ד. שמיטה | ה. שמיטה | ו. ארבעים | ז. מעט | ח. דרור | ט. אלילים | י. שמיטה | כ. אסור | ל. ארבעים | מ. ארבעים | נ. ארבעים | ס. ארבעים | ע. ארבעים | פ. ארבעים | צ. פסל | ק. שנת היובל | ר. תוספת | ש. שמיטה | ת. ארבעים

פְּנִינִים לַפְּרֶשֶׁת בְּהַר בְּחֻקֹּתַי

"וְהָאָרֶץ לֹא תִמְכַּר לְצַמְתָּת כִּי לִי הָאָרֶץ"
(ויקרא כה, כג)

הַאֲדָמוֹ"ר הָאֲמָרִי יוֹסֵף מִסְפִּינְקָא זי"ע אָמַר, כִּי יֵשׁ פֶּה הַבְּטָחָה בְּרוּרָה: אָרֶץ יִשְׂרָאֵל לֹא תִהְיֶה כָּל הַזְּמַן שָׁל גּוֹיִים, אֶלָּא כְּשֶׁנֶּגְאָל, הִיא תִהְיֶה שָׁל עַם יִשְׂרָאֵל לְלֹא שׁוּם עֲרֵעוֹר!

חידון לפשוטו של מקרא

איפה מוזכר שם של ציפור בפרשה?

(ל' ט)
"גַּלְגַּלְאֵי לַלְלָא מִצְאֵלָא"

שאלה מפירוש רש"י

אצל מי עדיף לקנות?

(ל' ט)
"אֲחֵי אֲחֵי אֲחֵי"

חידון מאוצר התורה

כשאדם חולה, חלילה,
היכן נמצאת השכינה?

(א' ז' ט' י' י"א)
"וְהָיָה שְׁכִינָתוֹ בְּאֵזְרָא"

מאחורי הפתגם

קרא דרור

ביאור
הכריז על חירות, שחרר.

דוגמא
בשנה האחרונה תושבי איראן יצאו להפגנות ברחובות, וקראו דרור משלטון האייתולות המדכא.

מקור
"וקידשתם את שנת החמישים שנה וקראתם דרור בארץ לכל יושביה יובל הוא תהיה לכם ושתם איש אל אחוזתו ואיש אל משפחתו תשובו" (ויקרא כה, י).

מָשַׁל וּתְבוּנָה

"וּסְפַרְתָּ לָךְ שִׁבְעַת שָׁבוּת שָׁנִים, שִׁבְעַת שָׁנִים שִׁבְעַת פְּעָמִים וְהָיוּ לָךְ יְמֵי שִׁבְעַת שָׁבוּת שָׁנִים תִּשְׁעַת וָאַרְבָּעִים שָׁנָה" (ויקרא כה, ח).

יְמֵי הַחַיִּים שֶׁל הָאָדָם - קִצָּרִים הֵם

תְּבוּנָה

מִסְבִּיר הַמַּגִּיד מְדוּבָנָא: הָאָדָם מֵתְהַלֵּךְ בְּעוֹלָמוֹ שֶׁל הַקֶּב"ה וְסָבוּר שֶׁהוּא יִחְיֶה כָּאֵן עוֹד זְמַן רַב, זְמַן שֶׁכַּמְעַט וְאֵי אֶפְשָׁר לְסוֹפְרוֹ וּלְהַעֲרִיכּוֹ. הַסֵּפֶה לְכָךְ הִיא שֶׁהָאָדָם סוֹפֵר יָמִים אֹ אוֹ שְׁבוּעוֹת וְנִדְמָה לוֹ שֶׁיָּמָיו רַבִּים. גַּם מִי שֶׁסוֹפֵר שָׁנִים, דּוֹמֶה לוֹ שֶׁעוֹד שָׁנִים רַבּוֹת מִמְתִּינּוֹת לוֹ. אוּלָם אִם יִסְפֹּר אֶת חַיָּיו לְפִי שְׁמִטּוֹת אוֹ יוֹבְלוֹת, שָׁגַם הֵם עוֹבְרִים וְחוֹלְפִים, יִתְבָּרַר לוֹ שֶׁזְמַנּוֹ מוּעֵט וְיִקָּר, וְעָלָיו לִנְצֹלוֹ לְטוֹבָה כִּכֵּל יִכְלָתוֹ.

עַל כֵּן אָמַר הַפְּסוּקָה: "וּסְפַרְתָּ לָךְ שִׁבְעַת שָׁבוּת שָׁנִים, שִׁבְעַת שָׁנִים שִׁבְעַת פְּעָמִים וְהָיוּ לָךְ יְמֵי שִׁבְעַת שָׁבוּת שָׁנִים תִּשְׁעַת וָאַרְבָּעִים שָׁנָה". עַל הָאָדָם לְהִתְרַגֵּל לְסַפֵּר אֶת חַיָּיו לְפִי שְׁמִטִּין וְיוֹבְלוֹת, וְאִז הוּא יִחוּשׁ כְּאוֹרֵחַ שָׂבָא לְכָאֵן לְזְמַן מוּעֵט, וּבְקִרְבּוֹ הוּא יֵאלֵץ לְהִפְרֹד וּלְחַזֵּר לְמִקְוָמוֹ.

מִחֻשְׁבָּה זֹאת תִּשְׁפִּיעַ לְטוֹבָה עַל מַהֲלֵךְ חַיָּיו, וְהוּא יִשְׁתַּדֵּל לְהִרְבּוֹת בְּתוֹרָה וּבְמִצְוֹת, כְּדֵי שֶׁיִּבְרָא יוֹמוֹ יְהִי בְיָדוֹ אוֹצְרוֹת גְּדוֹלִים וְאֲמִתִּיִּים שֶׁל תּוֹרָה וּמִצְוֹת לְרַב.

מָשַׁל

עֲנִי שֶׁנִּדְד שָׁנִים רַבּוֹת בְּכַפָּרִים וְהִתְדַפַּק עַל פְּתַחֵי נְדִיבִים, אָגַר לוֹ בְּמִשְׁךְ הַזְּמַן כַּמּוֹת גְּדוּלָה שֶׁל פְּרוּטוֹת, וְהָיָה מִתְפָּאֵר וּמְשִׁתַּבַּח בְּמִטְבְּעוֹת הַרְבּוֹת שֶׁבְרִשְׁוֹתוֹ. הַפְּרוּטוֹת הַרְבּוֹת שֶׁהָיוּ בְרִשְׁוֹתוֹ הִטְעוּ אוֹתוֹ, דּוֹמֶה הָיָה בְּעֵינָיו שֶׁהוּא עֹשִׂיר גְּדוֹל וְלְרִשְׁוֹתוֹ עוֹמֵד אוֹצֵר בְּעַל עֵרֶךְ עֲצוּם. פְּעַם אָמַר לוֹ אֶחָד מִמְכָּרָיו, שֶׁכִּפְנִיָּהם הוּא הִתְפָּאֵר עַל רַב עֲשָׂרוֹ: יֵשׁ לָךְ טְעוֹת. הִטְעוֹת שֶׁלָּךְ נּוֹבְעַת מִכֶּךָ שֶׁהִתְרַגַּלְתָּ כָּל יְמֵיךָ לְסַפֵּר רַק פְּרוּטוֹת. אֲמַנָּם פְּרוּטוֹת יֵשׁ לָךְ לְרַב, אוּלָם אִם תִּנְסֶה לְהַמִּיר אֶת פְּרוּטוֹתֶיךָ לְדִינָרֵי זָהָב, יִתְבָּרַר לָךְ, לְדַאֲבוֹן לְבָבְךָ, שֶׁיֵּשׁ לָךְ דִּינָרִים מוּעֵטִים בְּלִבְד. אֵינְךָ עֹשִׂיר כִּלְלִי, וְכֹל דְּבָרֶיךָ אֵינָם אֶלָּא דְמִיּוֹן.

מתוך הספר 'אוצר המשלים על התורה'

מִצְאוּ אֶת 10 הַהֶבְדָּלִים

עונג שבת

העלון שמחבר אותנו לשולחן השבת

שולחן שבת מרתק לילדיכם! מסרים חזקים, חידות מהפרשה, הלכות נוגעות לחיי היום יום, סיפורים מרתקים ודיונים מעוררי מחשבה - הכל בשפה של ילדים, ובלי צורך להכין מראש. העלון הזה יעזור לכם להפוך את שולחן השבת לחוויה משפחתית בלתי נשכחת! קריאה מהנה ושבת שלום!

חידה 2

הַיְהוּדִי אֲנִי, אֶחִידְךָ, שְׁמֹךְ וְיָרֵד מִנְכָסֶיךָ.

עַד כְּדֵי כֶּךָ הִתְרוֹשְׁשִׁיתִי, שְׁנֵאֲלַצְתִּי לְמַכֵּר
עֲצָמֵי לְגַר תּוֹשֵׁב אוֹ לְנֹכְרִי.

הַתּוֹרָה מְזַהֵרָה מְאֹד שְׂאֵסוּר לְהַנִּיחַ אוֹתִי
בְּמַצֵּב זֶה.

וְכָל קְרוֹב מְשַׁפְּחָה מִצְוֵה לַעֲשׂוֹת זֹאת.

מַהִי הַמִּצְוָה הַחֲשׂוּבָה הַקְּשׁוּרָה לְמַצְבִּי?

רְמֵז: שֵׁם הַמִּצְוָה קְשׁוּר לְהוֹצֵאָה מִשְׁעֲבוּד
לְחָרוֹת.

חידה 1

אֲנִי פָעַם בְּכַמָּה שָׁנִים,

כָּלִי הָעֲבוּדָה בְּמַחְסָן מְקוּמָם.

לְמַקוּמֵי נִכְנָסִים וְאוֹכְלִים מִפְּרוֹתַי בְּלִי רְשׁוֹת,

הַבְּעָלִים שְׁלִי, אִם יִתְנַהֵג כֶּךָ, יִזְכֶּה לְבִרְכָה
גְּדוֹלָה.

מִי אֲנִיכִי?

רְמֵז: אֲנִי מִצְוָה הַתְּלוּיָה בְּאַרְצְךָ,

וְשֵׁם נוֹסֵף שְׁלִי הוּא 'שֶׁבֶת הָאָרֶץ'.

(תשובות בסוף הגליון)

הגן המיוחד שלנו

(מבוסס על פ' "תורת אביגדור" להגה"צ ר' אביגדור מילר זצ"ל)

ילדים יקרים ואהובים!

דמיינו לעצמכם שהמלך הגדול בכבודו ובעצמו נתן לכם מתנה יקרה מכל – גן נפלא ומיוחד, שאין כמותו בעולם כולו. בגן הזה צומחים העצים הנפלאים ביותר, עם הפירות המתוקים ביותר. האוויר בו צלול וטהור, וכל מי שנכנס אליו מרגיש שמחה עצומה בלב. המלך אמר לכם: "בני היקרים, הגן הזה הוא שלכם. אבל יש לי בקשה אחת – שמרו עליו היטב! הקיפו אותו בגדר גבוהה, וודאו ששום דבר מלוכלך, שום עשב שוטה או חרק מזיק לא יחדור פנימה".

הגן המיוחד הזה, ילדים, הוא המוח שלנו, השכל הטהור שהקדוש ברוך הוא נתן לכל אחד מאיתנו. זהו הנכס היקר ביותר שיש לנו. בו אנו חושבים מחשבות של תורה, לומדים דף גמרא, מתכננים לעשות מעשה חסד, ומרגישים את האהבה שלנו לבורא עולם.

בפרשת השבוע שלנו, התורה מספרת לנו על שני יהודים עניים שנאלצו למכור את עצמם לעבדים. אחד מהם נמכר

לאח יהודי, והוא המשיך לחיות בסביבה של קדושה וטהרה, לשמוע דברי תורה ולראות מעשים טובים. הגן שלו נשאר נקי ומוגן. התורה אומרת שכאשר הוא ישתחרר בשנת היובל, הוא מיד "וְשָׁב אֶל מְשֻׁפָּחָתוֹ" – הוא חוזר למשפחה שלו בשמחה, והוא עדיין חלק מהם לגמרי.

אך היהודי השני, מסכן, היה צריך למכור את עצמו לגוי. הוא היה יהודי טוב וירא שמים, אבל במשך שנים הוא חי בבית של גוי. הוא שמע דברים שלא מתאימים ליהודי, ראה מראות שאינם טהורים. אפשר לומר שאל הגן המיוחד שלו התחילו לחדור כל מיני 'עשבים שוטים' ו'מחשבות זרות'. למרות שהוא עצמו נשאר יהודי טוב, הגן שלו כבר לא היה נקי וטהור כפי שהיה. לכן, כשהתורה מספרת על שחרורו, היא אומרת רק שהוא יוצא לחופשי, אבל לא כתוב מיד "ושב אל משפחתו", כי הוא כבר לא באותו מצב רוחני טהור שבו עזב את משפחתו.

מה התורה באה ללמד אותנו, ילדים יקרים? היא מלמדת אותנו סוד גדול: המשפחה שלו צריכה להיזהר! למרות שהוא אח יקר ואהוב, המחשבות והרעיונות ששמע אצל הגוי עלולים להשפיע לרעה. צריך לעזור לו לנקות את הגן שלו מחדש, לפני שיתחברו אליו לגמרי.

זהו סיפור דומה לסיפורו של יוסי. יוסי הוא ילד נפלא שלומד בתלמוד תורה, וכל היום הראש שלו מלא בלימוד גמרא ומשניות. יום אחד, בחופש, אמו של יוסי לא הרגישה טוב, והוריו נאלצו לשלוח אותו לכמה ימים לדודו, שם גר בן דודו, גדי. יוסי אוהב את גדי מאוד, אבל גדי, למרבה הצער, לא לומד בתלמוד תורה, והוא אוהב לשמוע ולראות דברים שאינם מתאימים לבני תורה. יוסי בילה אצל גדי שבוע שלם. הוא עדיין התפלל ולמד, אבל כל היום הוא שמע סביבו דיבורים לא יפים ושירים שאינם של קדושה. כשיוסי חזר הביתה, אבא שלו ראה שהוא קצת השתנה. הוא היה פחות מרוכז בלימוד, והתחיל להשתמש במילים שלא הכיר קודם. אבא שלו הביין: הגן הקסום של יוסי התחיל להתמלא ב'עשבים שוטים'. הוא לא כעס על יוסי, אלא ישב איתו באהבה, למד איתו יותר, סיפר לו סיפורי צדיקים, ושר איתו שירי שבת, וכך לאט לאט הם ניקו יחד את הגן והחזירו אותו ליופיו הטהור.

ילדים אהובים, עלינו להיות ה'שומרים' של הגן שלנו. נשמור על העיניים שלנו מלראות דברים אסורים, ועל האוזניים שלנו מלשמע דברים בטלים. נמלא את הראש שלנו באור התורה, בסיפורי צדיקים, ובמחשבות טובות. וחשוב מכל, ניזהר מלהתחבר לחברים שאינם הולכים בדרך התורה, כדי שלא נלמד חלילה ממעשיהם שאינם הגונים. כך, הגן שלנו יפרח ויצמח, ויביא פירות מתוקים של יראת שמים, מידות טובות, ואהבת ה' עצומה.

תעלומת המלצר במסעדת הפלאים

ילדים יקרים! האם שאלתם את עצמכם פעם, כיצד נראית גדלות אמיתית? לפעמים, אנו עלולים לחשוב שאדם גדול וחשוב הוא מי שיושב במקום המכובד ביותר, וכל העיניים נשואות אליו. אך בעולמה של תורה, בעולמם של צדיקים, האמת היא הפוכה לחלוטין. ככל שאדם גדול יותר בתורה וביראת שמים, כך הוא מקטין את עצמו יותר, ורואה זכות עצומה לשרת כל יהודי ולעזור לו. הסיפור שלפנינו, יוכיח לנו עד כמה עמוקה היא אהבת ישראל של הצדיקים.

הימים היו ימי חורף קפואים במזרח אירופה. רוח מקפאה שרקת בין העצים חסרי העלים, והשלג שירד בימים שלפני כן כיסה את הדרכים בשכבה לבנה, עבה וקשה למעבר. באחת מעגלות העץ הישנות, שהיטלטלה בכבדות על הדרך המשובשת כאילו כל רגע עמדה להתפרק, ישב יהודי יקר וירא שמים בשם רבי משה. רבי משה היה סוחר הגון וישר דרך, שנאלץ לנדוד מעיר לעיר כדי להביא טרף לביתו ולשלם את שכר הלימוד של בניו היקרים, השוקדים על תלמודם בישיבה הקדושה.

הנסיעה הייתה קשה מנשוא. הקור חדר מבעד למעילו העבה וצמרר את עצמותיו. בטנו של רבי משה קרקרה מרעב, שכן מאז שעות הבוקר המוקדמות לא בא אל פיו דבר מלבד מעט מים. היצר הרע, אותו קול קטן ומייאש, ניסה ללחוש באוזניו מחשבות של עצבות: "ראה כמה קר לך, כמה קשה לך, כמה רעב אתה...". אך רבי משה, כיהודי מאמין בן מאמינים, לא נתן לו דריסת רגל. הוא מיהר להפעיל את קולו של היצר הטוב, התחזק באמונה שלמה שכל מה שהשם עושה – הכל לטובה, והחל לשנן בעל פה פרקי משניות שלמד בצעירותו, כדי לחמם את נשמתו בלהט אש התורה. "השם יתברך רואה את מסירות נפשי", אמר לעצמו בביטחון, "ואני סומך עליו שישלח לי עזרה ומנוחה בזמן הנכון".

לאחר שעות ארוכות של טלטולים מייגעים, הגיעה העגלה לבסוף לעיירה ההונגרית קֶרְסֵטִיר. רבי משה ירד מהעגלה בקושי, כשאבריו נוקשים וקפואים. כעת ניצבה בפניו בעיה גדולה – היכן ימצא בעיירה הזרה והקפואה הזו אוכל חם, וחשוב מכל, כשר למהדרין?

הוא פנה לאחד מעוברי האורח היהודים שנקרה בדרכו ושאל היכן ניתן להשיג ארוחה חמה. היהודי נעצר, ראה את פניו הכחולות מקור של רבי משה, ופניו הוארו. הוא הצביע לעבר רחוב סמוך: "לך ישר, ידידי, בקצה הרחוב ישנו בית גדול. זוהי מעין 'מסעדה' מיוחדת במינה. תוכל לאכול שם לשובע, והאוכל כשר בתכלית הכשרות!".

רבי משה הודה לו בליבו על ההכוונה, והרגיש כיצד ההשגחה הפרטית מלווה אותו צעד אחר צעד. הוא פסע אל עבר הבית שעליו הצביע האיש. כשהתקרב, ראה שמדובר בבית יהודי פשוט למראה אך רחב ידיים. מבעד לחלונות בקעו קולות ערבים של לימוד תורה, וריחות ניחוח של תבשילים חמים שמילאו את האוויר וגרמו לבטנו לקרקר ביתר שאת. הוא פתח את הדלת

בזהירות ונכנס פנימה. החום הנעים שעטף אותו מיד, הפשיר את הקור שדבק בעצמותיו. הוא התיישב על אחד הספסלים והמתין לראות מי יגש אליו.

לתדהמתו, לא עברה דקה, ומקצה החדר מיהר לעברו יהודי מבוגר, בעל הדרת פנים טהורה ומאירה. היהודי המבוגר לבש סינר פשוט, ומיהר אל רבי משה בזריזות מפתיעה, שלא התאימה כלל לגילו המתקדם. פניו של ה'מלצר' המבוגר קרנו משמחה טהורה, כאילו מצא זה עתה אוצר יקר.

"שלום עליכם, אחי היקר! ודאי הדרך הייתה קרה וקשה. שב, תנוח מעט, מיד אגיש לך ארוחה חמה!" אמר המלצר במאור פנים ובקול חם.

רבי משה לא הספיק להוציא הגה מפיו, וכבר חזר אליו המלצר, כשהוא אווז בידיו ספל מים חמימים וקערה גדולה, כדי שיוכל ליטול את ידיו בנחת מבלי לקום ממקומו. לאחר הברכה, הניח לפניו המלצר שתי לחמניות טריות וקערה גדולה ומהבילה של מרק עוף עשיר וטעים, שריחו לבדו הספיק כדי להשיב את נפשו.

במשך כל זמן הסעודה, עמד המלצר המבוגר מן הצד, מביט ברבי משה בסיפוק עצום. מדי פעם ניגש לוודא שלא חסר לו דבר, הוסיף לו עוד מנת בשר עם תפוחי אדמה, ומילא את כוסו. רבי משה היה המום. הוא סייר בפונדקים ומסעדות רבים בימי חייו, אך מעולם לא פגש מלצר כה מסור, שמשרת את הסועדים מתוך יראת שמים ושמחה עצומה כל כך. "איזה יצר טוב מופלא יש למלצר הזה," חשב רבי משה בליבו. "הוא מקיים את עבודתו במסירות כה רבה, ממש כאילו הוא מקיים מצווה קדושה בבית המקדש! כשאסיים את סעודתי, אגש למנהל המסעדה, אשלים בעין יפה, ואבקש ממנו לתת 'טיפ' שמן ומכובד למלצר הצדיק הזה!"

רבי משה סיים את סעודתו, נטל מים אחרונים, ובירך ברכת המזון בכוונה עצומה, מתוך הכרת הטוב לבורא עולם שהזמין לו מזון משובח כל כך. לאחר מכן, קם ממקומו וחיפש את בעל הבית, משלא מצאו פנה לאדם צעיר שנראה כמו אחראי או גבאי המקום.

"סלח לי," פנה אליו רבי משה בלחש, בעודו שולף את ארנקו. "ברצוני לשלם על הארוחה הטעימה. ובנוסף, הנה מטבע הגון עבור המלצר המבוגר ששירת אותי. אנא מסור לו את הכסף, הוא שירת אותי בזכו חדווה והכנעה, שמעולם לא ראיתי כמותה!"

האדם הצעיר שמע את דבריו של רבי משה, ופתאום פער זוג עיניים המומות. הוא הביט בארנק המושט, ואז הביט ברבי משה, ופניו החליפו גוונים מרוב תדהמה.

"מסעדה?! טיפ למלצר?! לחש הצעיר בהלם מוחלט. "רבי יהודי... האם אינך יודע היכן אתה נמצא?!"

כאשר התמונה המלאה התחווה לרבי משה - הוא החוויר כסיד ורגליו רעדו. לפתע הסתבר לו, כי ה'מסעדה' שבה ישב - היא בעצם סלון ביתו של הצדיק הקדוש, פועל הישועות, הרה"ק רבי ישעיה'לה מקרעסטיר ז"ל, אשר שמו נודע בכל קצוות תבל. ולא זו אף זו - המלצר בעל הסינר, שהגיש לו אוכל בחדווה רבה כל כך ובהכנעה - הוא הוא הצדיק בעצמו!

רבי משה כמעט והתעלף מרוב בושה ופליאה. הוא, הסוחר הפשוט, ישב ואכל, בשעה שאחד מגדולי הדור, הצדיק הקדוש מקרעסטיר, שירת אותו, מזג לו מים וסחב עבורו את הקערות!

אך אז, כשהרים רבי משה את עיניו, הוא ראה את רבי ישעיה'לה עומד בקצה החדר, מחזיק מגש נוסף עבור אורח אחר שנכנס זה עתה. פניו של הצדיק היו מאירות כפני מלאך ה', ומלאות אושר טהור של קיום מצוות חסד. באותו רגע, הבושה של רבי משה התחלפה בהתרגשות עצומה ובהבנה שתלווה אותו לכל ימי חייו: גדלות אמיתית בתורה אינה מתבטאת בכבוד שמקבלים, אלא בכבוד ובחסד שנותנים. הצדיק לא ראה בעצמו "מלצר", אלא משרת של השם יתברך, הזוכה לקיים את מצוות הכנסת אורחים בשלמות ובשמחה שאין לה קץ.

זהו, ילדים יקרים, האתגר שכולנו יכולים לפתור בביתנו. בכל פעם שאנו זוכים לעזור לאח או אחות, להגיש אוכל לאורח, או לעשות חסד קטן, עלינו לזכור את "הצדיק מקרעסטיר" - ולדעת שעשינו עכשיו זכות עצומה וגדלות אמיתית המקרבת אותנו להשם יתברך.

ספר שמואל - המשך. (שמואל א, פ"ח, פסוק א-כב)

ילדים יקרים, זוכרים אתם את מה שסיפרנו שבוע שעבר? דיברנו על הישועה הגדולה שעשה ה' לעם ישראל בימי שמואל הנביא. לאחר שחזרו בתשובה שלמה, זכו לסייעתא דשמיא עצומה והפלישתים נוצחו. שמואל הנביא, מנהיג ישראל הצדיק, היה מסתובב בכל הארץ, שופט את העם בצדק וביושר, ומקרב את כולם לאבינו שבשמים. שנים רבות של שקט ושלווה היו לעם ישראל תחת הנהגתו הקדושה.

והנה, מספר לנו ספר שמואל, "וַיְהִי כַּאֲשֶׁר זָקַן שְׁמוּאֵל". שמואל הנביא הגדול הגיע לזקנה, והכוח שהיה לו בצעירותו להסתובב בכל ערי ישראל כבר לא היה עמו. הוא מינה את שני בניו, יואל ואביה, לשופטים תחתיו בעיר באר שבע. אך כאן, ילדים, קרה דבר עצוב. בניו של שמואל, למרות שהיו צדיקים, לא הלכו בדרכו הטהורה והשלמה של אביהם. נאמר עליהם: "וַיֵּטּוּ אַחֲרַי הַבְּעַץ וַיִּקְחוּ שֶׁחֶד וַיֵּטּוּ מִשְׁפָּט". הם אהבו את הכסף, ונטו לשנות את הדין עבור מי ששילם להם. זהו דבר חמור מאוד, שהרי משפט צדק הוא אחד היסודות של עם ישראל!

בגלל המעשה הזה, שלא היה ישר בעיני ה', קרה הדבר הבא: כל זקני ישראל ראו את המצב, והתאספו כולם ובאו אל שמואל הנביא. הם באו אליו בטענה צודקת על בניו, אך הוסיפו בקשה שהייתה בעייתית מאוד. הם אמרו לו: "הֲנָה אֶתָּה זְקֵנִתָּ, וּבְנֶיךָ לֹא הִלְכּוּ בְדַרְכֶיךָ, עֲתָה שִׁימָה לָנוּ מֶלֶךְ לְשִׁפְטֵנוּ כְּכָל הַגּוֹיִם".

שמעתם, ילדים? מה הייתה הבעיה הגדולה בבקשתם? הם לא ביקשו מלך כדי שילחם את מלחמות ה' וינהיג את העם בדרך התורה. הם ביקשו מלך כדי להיות "כמו כל הגויים"! הם ראו שלעמים האחרים יש מלכים עם ארמונות מפוארים ומרכבות נוצצות, והם רצו גם. הם שכחו שהמלך האמיתי של עם ישראל הוא הקדוש ברוך הוא בעצמו, וזהו הכבוד הגדול ביותר!

"וַיִּרַע הַדְּבָר בְּעֵינֵי שְׁמוּאֵל". שמואל הנביא הצטער מאוד. לא בגלל שפגעו בכבודו, חלילה, שהרי הוא היה עניו מכל אדם. הוא הצטער על כך שעם ישראל מאס במלכותו של הקב"ה. ומה עושה צדיק כשיש לו צער? "וַיִּתְפַּלֵּל שְׁמוּאֵל אֶל ה'".

והקב"ה, ברחמיו, ענה לשמואל ואמר לו דברים מופלאים המלמדים אותנו על אמונת חכמים. אמר ה': "שָׁמַע בְּקוֹל הָעָם... כִּי לֹא אֶתָּךְ מָאָסוּ, כִּי אֶתִּי מָאָסוּ מִמֶּלֶךְ עֲלֵיהֶם". הקב"ה ניחם את שמואל והסביר לו שהפגיעה היא לא בו, אלא בכבוד שמיים. ואז נתן לו ה' הוראה: שמע בקולם ותן להם מלך, אך לפני כן, הזהר אותם! ספר להם מה זה אומר שיש מלך בשר ודם.

שמואל קיבץ את העם וסיפר להם את 'משפט המלך'. הוא הסביר להם שהמלך ייקח את בניהם לצבא המלך, ואת בנותיהם לעבוד בארמון. הוא ייקח את השדות הטובים ביותר שלהם, ויטיל עליהם מיסים כבדים. הוא תיאר להם חיים שבהם הם עובדים קשה עבור המלך. הוא קיווה שכשישמעו זאת, יתחרטו ויבינו כמה טוב להם תחת מלכותו הישירה של ה'.

אך העם, בעקשנותם, לא רצה לשמוע. "וַיִּמָּאֲנוּ הָעָם לְשָׁמַע בְּקוֹל שְׁמוּאֵל, וַיֹּאמְרוּ לֵאמֹר, כִּי אִם מֶלֶךְ יִהְיֶה עֲלֵינוּ. וְהֵינּוּ גַם אֲנַחְנוּ כְּכָל הַגּוֹיִם". הם חזרו שוב על אותה טעות, על הרצון להידמות לגויים במקום להיות עם קדוש ומיוחד לה'.

שמואל שמע את דבריהם, וחזר והגיד אותם באוזני ה'. וה' אמר לו: "שָׁמַע בְּקוֹלִי וְהִמְלַכְתָּ לָהֶם מֶלֶךְ". שמואל, בענווה ובמסירות, קיבל את ציווי ה' ושלח את האנשים לביתם, בידיעה שכעת תפקידו הקדוש הוא למצוא את המלך הראשון לעם ישראל, כפי רצונם וכפי שציווה עליו הקב"ה.

הלכות קידוש בשבת

(א) גיל חינוך – כל ילד שהגיע לגיל שהוא מבין את קדושת השבת ואת חשיבות הקידוש, צריך לחנך אותו שיעמוד ויקשיב לקידוש בכוונה. הגיל הזה משתנה מילד לילד, אבל ברגע שהוא כבר מבין מהי שבת, מתחילה חובת החינוך. (ע"פ משנ"ב סי' שמג)

דוגמא מעשית: דוד, בן השש, כבר יודע שהשם יתברך ברא את העולם בשישה ימים וביום השביעי נח, ויום זה אסור במלאכה כמו למשל להדליק אור, ויכול להקשיב יפה בקידוש. אבא שלו מסביר לו לפני הקידוש: "דוד, עכשיו אנחנו אומרים תודה לה' על מתנת השבת, תעמוד יפה לידי ותקשיב לברכה".

(ב) אופן השמיעה – כאשר שומעים קידוש, צריך לעמוד במקום ליד השולחן (או לשבת, כפי מנהג המשפחה) ולהקשיב היטב לכל מילה שיוצאת מפי המקדש. לא משחקים ולא מדברים בזמן הקידוש, אלא עומדים בשקט ובכבוד ומכוונים לצאת ידי חובה. (ע"פ ביה"ל קסז, יא)

דוגמא מעשית: משפחת כהן מתכוננת לקידוש. האמא מוודאת שכל הילדים, אפילו הקטנים, עומדים ליד השולחן ולא רצים בסלון, כדי שכולם יוכלו לשמוע את הקידוש של אבא בבירור ובכבוד.

(ג) קידוש על ידי קטן – אדם גדול (מעל גיל 13) לא יכול לצאת ידי חובת קידוש אם רק שמע את הקידוש מילד שקטן מגיל בר מצווה. אם הגדול אינו יודע לקדש בעצמו, הוא יכול לבקש מהילד לומר את הקידוש, והגדול יחזור אחריו מילה במילה. במקרה כזה, הגדול חייב לשתות מהיין 'רוב רביעית' (כ-44 מ"ל), כאילו קידש בעצמו. (ע"פ משנ"ב רעא, ב)

דוגמא מעשית: דודו של מוישי הגיע לבקר מחוץ לארץ. הוא גדל במקום שלא הייתה בו יהדות, ורק לאחרונה החל להתקרב לדרך התורה, ולכן הוא עדיין אינו יודע לומר לבד את סדר הקידוש. הדוד מבקש ממוישי, בן ה-11, לומר את הקידוש לאט, והוא חוזר אחריו כל מילה. לאחר מכן, הדוד שותה מהכוס את הכמות הנדרשת.

(ד) האם כולם חייבים לשתות מהיין? – על פי ההלכה, רק מי שעושה את הקידוש חייב לשתות מהיין כדי שכולם יצאו ידי חובה. שאר האנשים שעומדים ומקשיבים, יוצאים ידי חובת קידוש גם אם לא טעמו כלל מהיין. עם זאת, זהו דבר יפה ו'מצווה מן המובחר' שכל אחד מהשומעים גם יטעם, מעט, מיין הקידוש. (שו"ע רעא, יד; משנ"ב עא)

דוגמא מעשית: לאחר שאבא סיים את הקידוש ושתה מהיין, הוא מוזג מעט מהכוס שלו לכוסות קטנים ומחלק לכל הילדים. חיים אוהב את טעם היין ושותה בשמחה. אחיו הקטן, ישראל, לא אוהב את הטעם ולכן הוא רק נוגע עם השפתיים ביין. שניהם יצאו ידי חובת הקידוש, וחיים גם קיים את המצווה מן המובחר.

סיפור בארמית

האי ינוקא דצלי
(הילד שהתפלל)

ינוקי חביבי ובני אורייתא יקירין! האם אתרמי לכו זמנא

דבעיתו מידי ממארי עלמא,

(ילדים יקרים ובני תורה אהובים! האם קרה לכם פעם שבקשתם משהו מבורא עולם),

וחשיתו דלא קבילתון בההיא שעתא מה דבעיתו? (והרגשתם שלא קבלתם באותה שעה את מה שרציתם?)

האי שופרא דסיפורא ילמד לן רזא רבא על חילא דצלותא.

(הספור היפה הזה ילמד אותנו סוד גדול על כחה של התפלה.)

הוה עובדא ביומי דבין הזמנים. חד בני ביתא דבני תורה נפקו לטיילא בחיפה.

(היה מעשה בימי 'בין הזמנים'. משפחה אחת של בני תורה יצאה לטייל בחיפה.)

כד מטא זמן ערבית, בעו למיהדר לביתיהו ברקסים.

(כאשר הגיע זמן ערב, רצו לחזר לביתם ברקסים.)

בדק אבא ואשכח דאיתא תרי אוטובוסין. חד בשעתא תמני וריבעא, וחד בתשע ופלגא.

(בדק האב ומצא שיש שני אוטובוסים. אחד בשעה שמונה ורבע, ואחד בתשע וחצי.)

אמר אבא: "תשע ופלגא מאחר טובא לינוקי. צריכין למשכב בזמנייהו".

(אמר האב: "תשע וחצי זה מאחר מדי לילדים. הם צריכים לישון בזמנם.")

בגין כך, קמו כולהו בתחנה בזמנא ואמתונו לאוטובוסא.

(לכן, עמדו כלם בתחנה בזמן וחנו לאוטובוס.)

אמתונו ואמתונו, ואוטובוסא לא אתא. הני ינוקי הוו עייפין מאד.

(חנו וחנו, והאוטובוס לא בא. הילדים היו עייפים מאד.)

מאי עבדי ינוקי בני תורה בשעתא דדחיקא? פנן לאבא דבשמאי!

(מה עושים ילדים בני תורה בשעת הדחיק? פונים לאבינו שבשמים!)

קמו וצליאו כולהו מעומקא דלבא, דקודשא בריך הוא ישלח לון ישועה.

(עמדו והתפללו כלם מעמק הלב, שהקדוש ברוך הוא ישלח להם ישועה.)

והנה, בן רגעא! אתא חד אוטובוסא. ולא אוטובוסא רגילא, אלא אוטובוסא מעליא! כעין נסיעה מיוחדת דלא עצר בתחנות בינתיים.

(והנה, פתאום! הגיע אוטובוס. ולא אוטובוס רגיל, אלא אוטובוס מיוחד! כמו נסיעה מיוחדת שלא עצרה בתחנות בינתיים.)

הנהג אסף יתהון, והנסיעה הות קלילא ומהירה, עד פתחא דביתיהו ממש!

(הנהג אסף אותם, והנסיעה הייתה קלה ומהירה, עד פתח ביתם ממש!)

כד מטו לביתיהו, אמר לון אבא: "חזיתון, ינוקי, כמה קודשא בריך הוא שמע צלותא דילן!"

(כאשר הגיעו לביתם, אמר להם האב: "ראיתם, ילדים, כמה הקדוש ברוך הוא שומע את תפלתנו!")

כיון דצליתו, שלח לן סיוע מיוחד מן שמיא!"

(כיון שהתפללתם, שלח לנו עזרה מיוחדת מן השמים!)

פתאום, קם חד ינוקא זעיר, בר תלת שנין ופלגא, ואמר מלתא דאתמה לכולי עלמא:

(פתאום, קם ילד אחד קטן, בן שלש וחצי, ואמר דבר שהדהים את כלם:)

"אבא, הדכר את בזמנא דאזלנא לירושלים, דבעינא מהשם אוטובוסא חיורא, ובסוף אתא ירוק?"

("אבא, אתה זוכר שבפעם שנסענו לירושלים, בקשתי מהשם אוטובוס לבן, ובסוף הגיע ירוק?")

אמר ליה אבא: "אין, מדכר אנא. ואז אמרתי לך דקודשא בריך הוא נטר לצלותך לזמן אחרנא".

(אמר לו האב: "כן, אני זוכר. ואז אמרתי לך שהקדוש ברוך הוא שומר את תפלתך לזמן אחר.")

אמר ינוקא בעינים מלאות אור: "השתא ידענא! השם נטר צלותא דילי,

(אמר הילד בעינים בורקות: "עכשו אני יודע! השם שמר את התפלה שלי,

צְלוֹתָא לְעוֹלָם לֹא אֲזַלָּא לְאִיבוּד. קוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ
 הוּא כְּנֵשׁ כָּל מְלָה וּמְלָה,
 (תְּפִלָּה אִף פְּעַם לֹא הוֹלֶכֶת לְאִבוּד. הַקְדוּשׁ בְּרִיךְ
 הוּא אוֹסֵף כָּל מְלָה וּמְלָה),
 וְנִטְר לָהּ בְּקַפְסָא דִּילִיָּה בְּשִׁמְיָא, עַד לְזְמַן דְּאֵתְנוּ
 צְרִיכִין לָהּ בִּיּוֹתְרָ!
 (וְשׁוֹמֵר אוֹתָהּ בְּקַפְסָה שְׁלוֹ בְּשִׁמִּים, עַד לְזְמַן
 שְׂאֵתֶם צְרִיכִים לָהּ בִּיּוֹתְרָ!)

וְאֵנְתֵר לְהַאי זְמַנָּא דְהוֹינָא צְרִיכִין טוֹבָא, כְּדִי
 לְאִיִּתּוּי לָן הַאי אוֹטוֹבוֹסָא יְתִירָא דִּילָן!
 (וְחִפָּה לְזְמַן הַזֶּה שְׁהִינּוּ צְרִיכִים מְאֹד, כְּדִי לְהִבִּיא
 לָנוּ אֶת הָאוֹטוֹבוֹס הַמֵּיחָד שְׁלָנוּ!)
 יְנוּקֵי יְקִירֵי, כְּמָה מוֹסֵר רַבָּא לְמַדְנּוּ מֵהַאי יְנוּקָא
 דְּכִיָּא!
 (יְלָדִים יְקִירִים, כְּמָה מוֹסֵר גְּדוֹל אָנוּ לּוֹמְדִים מֵהֵילָד
 הַסְהוֹר הַזֶּה!)

דיונים תורניים לשולחן שבת

* הדרכה להורים: כדאי לעודד את הילדים על עצם המחשבה, גם אם התשובה אינה מדויקת, ולכוון אותם בעדינות אל התשובות הנכונות.

(האבא פותח את הדיון): **אבא:** ילדים יקרים, בפרשה שלנו כתובה מצווה מיוחדת מאוד – שנת השמיטה. התורה מצווה על כל בעלי האדמה בארץ ישראל להפסיק לעבוד את האדמה למשך שנה שלמה. תחשבו על זה רגע, חקלאי שכל הפרנסה שלו מגיעה מהשדה, צריך לעצום עיניים, להניח את הכלים בצד, ולא לעבוד באדמה כלום במשך שנה. זה נשמע קצת... מפחיד, לא? מה לדעתכם החקלאי היה יכול לחשוב או לדאוג ממנו?

(אפשרות לתשובות: "מאיפה יהיה לו אוכל לאכול?" / "הוא יפסיד את כל הרווחים של שנה שלמה!" / "אולי השדה שלו ייהרס אם לא יטפלו בו?")

אבא: מחשבות מצוינות! בדיוק על המחשבות האלו, התורה בעצמה מביאה כדוגמא את השאלה שאדם עלול לשאול: "וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית...". והקדוש ברוך הוא מיד עונה ומבטיח: "וְצִוִּיתִי אֶת בְּרַכְתִּי לָכֶם בְּשָׁנָה הַשְּׁשִׁית וְעָשִׂית אֶת הַתְּבוּאָה לְשֵׁלֶשׁ הַשָּׁנִים". זאת אומרת, ה' מבטיח נס גלוי! בשנה השישית יצמח כל כך הרבה אוכל, שישפיק גם לשנה השישית, גם לשביעית וגם לשמינית. מה אתם אומרים, איזו מידה חשובה הקב"ה רוצה ללמד אותנו דרך המצווה הזאת?

(אפשרות לתשובות: "ביטחון בה'!" / "לדעת שהכל מגיע ממנו ולא מהעבודה שלנו" / "אמונה")

אבא: הכל נכון! מידת הביטחון. השמיטה היא כמו שיעור מעשי באמונה וביטחון לכל עם ישראל. אנחנו לומדים שהפרנסה שלנו לא באמת תלויה בכמה אנחנו טורחים להשיג פרנסה. אנחנו צריכים לעשות את ההשתדלות שלנו, אבל הברכה והשפע מגיעים רק מהקב"ה.

עכשיו בואו נחשוב יחד, לנו היום אין שדות, ורובנו לא חקלאים. האם גם לנו שייך הלימוד ממצוות השמיטה בחיים שלנו? כלומר, האם יש מצבים שבהם אנחנו צריכים להראות ביטחון בה', ולהעדיף לעשות את רצון ה' גם אם זה נראה לנו ש'נפסיד' משהו?

(אפשרות לתשובות: "לשים כסף בקופת צדקה במקום לקנות ממתק קטן" / "לסגור את המשחק מיד כשאמא או אבא קוראים, גם אם עוד שנייה מנצחים" / "להתפלל בכוונה ולברך ברכות כמו שצריך, גם כשממהרים").

אבא: יפה מאוד! כל הדוגמאות האלה הן ה'שמיטה' הפרטית שלנו. בכל פעם שאנחנו בוחרים במצווה על פני 'רווח' של כסף או זמן, אנחנו מכריזים לעצמנו ולקב"ה: אנחנו יודעים שהברכה האמיתית היא ממך, ואנחנו בוטחים בך שתמלא את כל מחסורנו. יהי רצון שנזכה כולנו לחיות מתוך ביטחון שלם בה', כמו ששמרו את השמיטה בדורות קדומים.

העלון יוצא לאור על ידי כולל "רצופות" - לאברכים הלומדים בהתמדה וברציפות, בנשיאות הגאון הגדול ר' דוד כהן שליט"א ראש ישיבת חברון. לתרומות הארות ותגובות: 7163036@GMAIL.COM. להשגת העלון: בדוא"ל הנ"ל. **פקס:** ניתן לקבל את העלון בפקס, יש להתקשר למס' 023132641 ולהקיש 1 ואז להקיש קוד עלון שמספרו 3036 (העלון זמין מיום רביעי בערב). תשובות לחידות: 1. שְׁנַת הַשְּׁמִטָּה. 2. מְצוֹת פְּדִיּוֹן עֶבֶד עֲבָרִי שֶׁנִּמְכַּר לְנִכְרִי. **בָּאוּר:** אִם יְהוּדִי נֶאֱלָץ מְרַב עֲנִיו לְמַכּוֹר עֲצָמוֹ כְּעֶבֶד לְנִכְרִי הַגֵּר בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל, מוֹטֵלֶת מְצוֹת עֲשֵׂה גְדוּלָּה עַל קְרוֹבָיו, וְעַל כָּל בֵּית דִּין, לְפָדוֹת אוֹתוֹ מִיַּד כְּדִי שְׁלֹא יִטְמַע בֵּין הַגּוֹיִים וְיִלְמַד מִמַּעֲשֵׂיהֶם.

אמרים עם גל וליבי

שבת שלום לכל הילדים המתוקים, איך היו המדרות, איך היו התפלות? איזה כף להיפגש טוב...

גל: אחוד לכם חידה עליה לא מקבלים פרס, אבל תשאלו אותה בבית בשלחן שבת- על איזו מצוה אני לא יכול לקיים אותה, אבל בלעדי היא לא היתה יכולה להתקיים?

ליבי: בטוח יש בינכם שחושבים עדין, או כבר ענו, מה שבטוח יש אקשן בבית בזכותכם. טוב גל תענה להם... כלם במתח.

גל: בטוח יש לכם כמה תשובות, אבל אבחר אחת- והיא 'ענית אמן'! אתם יודעים ילדים כמה חשוב לענות 'אמן', על כל ברכה וברכה.

ויש שני סוגים של כוונה בעניית אמן:

א. אמת/אני מאמין/אל מלך נאמן.

ב. כן יהי רצון, כלומר: שכך יהיה.

ועל ידי כך אנו ממליכים את ה' בעולם על כל בריאה ודבר.

גל וליבי: אז קדימה ילדים בואו ונקפיד לענות בכונה, ועליהם נאמר שיוצא פרוז בכל העולמות ומכרז:

"פתחו שערים ויבא גוי צדיק שמר אמונים"

נתראה בשבת הבאה להתראות. ♥

שהוא תמיד דואג לנו. גם כשנראה לנו ש"כוחי ועוצם ידי" עשו לנו את ההצלחה, השם רוצה שנלחש לעצמנו: "תודה ה', זה הכל ממך". השם מבקש מאתנו להיות כמו הר סיני - לא להשוץ ולא להתגאות מעל אחרים, אלא להיות חברים טובים, לעזר למי שצריך ולדעת שכל מה שיש לנו הוא פקדון כדי שנעשה אתו טוב בעולם.

שבת שלום ומברך

פרשת שבוע אוזרים

פרשיות בהר בחקותי

בפרשה שלנו, פרשת בהר, ה' נותן לנו מצוה מיחדת מאוד שנקראת "שמטה". השם אומר לחקלאים בארץ ישראל - שש שנים אתם עובדים בשדה, זורעים וקוצרים, אבל בשנה השביעית עוצרים הכל. האדמה נחה.

תחשבו כמה זה מוזר, חקלאי שמתפרנס מהשדה שלו, פתאום משאיר את השער פתוח ואומר: "כל מי שרעב יכול להכנס ולאכל בחנם!". זה דורש המון אמונה ואמונה.

אבל כאן מסתתר סוד גדול. התורה מספרת שהשם דבר עם משה רבנו ודוקא "בהר סיני". למה זה חשוב לציון שהמצוה נתנה בסיני? הרי כל המצוות נתנו שם!

ההסבר הוא כזה, הר סיני הוא ההר הכי נמוך והכי צנוע מכל ההרים. השם בחר לתת לנו עליו את התורה כדי ללמד אותנו שמי שרוצה לזכות בחכמה ובמקרה לה, צריך להיות ענו וצנוע.

מצות השמטה עוזרת לנו בדיוק בזה. כשהחקלאי מפסיק לעבד בשדה, הוא נזכר שהאדמה היא לא באמת "שלו", אלא של בורא עולם. הוא מוריד את הגאווה ומבין שהכל מגיע במתנה מהקדוש ברוך הוא. כשאנחנו מפנים מקום בלב ומבינים שלא הכל תלוי בכוח שלנו, אנחנו הופכים להיות דומים להר סיני - קטנים וצנועים, ואז השם יכול להשרות את השכינה שלו עלינו.

ילדים יקרים, השם רוצה שנגזכר

מצאו 10 הזאים

מהל

הפסוק למסע צבאי

הילד/ה הזוכה
אליה כהן
מאופקים

תשובה מויקהל פקודי:
"לא תבערו אש בכל משבתכם
ביום השבת"

יודעים את התשובה
שלחו לנו לכתובת המייל ואולי תזכו בפרס
anafeamalon@gmail.com

אני בעצמי בקשתי לאסוף את הלחם, ועשיתי את עצמי כאלו אני לוקח ממנו.

כשחלקתי אחר כך את האכל - נתתי לו חצי מהאכל שלי.
קם שמואל ואמר:

צדקה תציל ממות! בגלל שחצית את הלחם לשניים - עשה ה' נס שמתצה בגרזן שלך את הנחש לשניים, וכך תנצל ממות.

שבת שלום ומברך

סיפורי צדיקים

ישראל מעל המזל

פעם היה חוזה בכוכבים גוי, שקראו לו אבלט. והיה חבר של האמורא הגדול שמואל.

יום אחד ישבו השנים יחד וראו קבוצה של אנשים חוטבי עצים עם גרזנים, שהולכים להם ליער לחטוב עצים למלאכתם.

אמר אבלט לשמואל:

אתה רואה את האיש הזה שהולך איתם? ראיתי בכוכבים שהוא לא יחזור - פיש אותו נחש והוא ימות!

אמר לו שמואל:

אם הוא יהודי - הוא יחזור, מפני שישראל הם מעל המזל והכוכבים.

לקראת ערב חזרו להם חוטבי העצים מן היער עם ערמות עצים על גבם, ובאמת ראו שמואל ואבלט את אותו האיש חוזר איתם יחד כפי שאמר שמואל.

התקרבו אליו, ומיד אמר לו אבלט לפתוח את ערמות העצים שהביא עמו. כשפתח אותה ראו בתוכה נחש מת, חצוי לשניים.

שאל אותו שמואל:

איזו מצנה עשית היום שפך ה' עשה לך נס כזה?

ענה לו האיש:

בכל יום כלנו באים לחטוב עצים ביער, וכל אחד מאתנו מביא אתו אכל לארוחת הצהרים. מישהו אוסף את כל כפרות הלחם ומחלק ביניהם לפני הארוחה.

ובאותו יום הגיע אחד החוטבים בלי להביא אתו כלום. כדי שלא יתבייש,

נפילת הבריאה

שמואל קרייב

כנים

בעולם שברא הקדוש ברוך הוא יש יצורים גדולים ומרשימים, ויש גם יצורים זעירים מאד. אחת הדגמאות לחרק קטן מאד היא הכנה.

הכנים הן חרקים קטנים החיים בין שערות הראש של בני אדם. גדלן כגדל גרגיר חול קטן. לכנה גוף פשוט ורגלים זעירות שנאחזות חזק בשער.

הכנה נזנחת מכמות קטנה של דם מעור הראש. לכן כשיש כנים מרגישים לעתים גרוד בראש. הכנה מטילה ביצים קטנות הנקראות ביצי כנים, והן נצמדות לשער.

אחד הדברים המעניינים הוא שהכנים אינן

כולות לקפץ או לעוף. הן עוברות מראש לראש בעקר כששערות נוגעות זה בזה.

בתורה נזכרו הכנים כאחת מעשר המכות שהביא השם על מצרים. המכה הזאת הזכירה לכלם שאף יצור קטן ביותר יכול להראות את כחו הגדול של הבורא.

גם כשמסתכלים על חרק קטן כזה, מבינים שכל הבריאה מלאה בחכמה. כל יצור, גדול או קטן, הוא חלק מהעולם הנפלא שברא השם יתברך.

מדות והליכות בראי הפרשה

מדות טיש

נושא השבוע: בִּטְחוֹן

פְּרֻשֵׁת
בְּהַר

מבית
שבת טיש

משבה

מאמר פתיחה

מדגש מהות המדה

מדת הבטחון היא חלק בלתי נפרד מהאמונה בקב"ה ובהשגחתו על כל ברואינו, וכפי שהגדיר החזון אי"ש: "האמונה והבטחון אחת היא, רק האמונה היא המבט הכללי של בעליה, והבטחון המבט של המאמין על עצמו. האמונה בבחינת הלכה, והבטחון בבחינת מעשה". שתי מדרגות הן בבטחון, מדרגה אחת שמביאה בעל "חובת הלבבות", בטחון שיש עמו השתדלות, כלשונו: "מהי מהות הבטחון? הוי אומר, מנוחת נפשו של הבוטח וסמיכת לבו על זה שהוא בוטח בו שיפעל בענין שהוא בוטח עליו, באופן שטוב ויאה לו כפי דעתו". על פי זה פותח החזון אי"ש, שטענות נפוצה היא שמי שיש בו מדת הבטחון סמוך ובטוח שיזקבל כל מה שיבקש. וטענות יש בדבר, שהרי אין אנו יודעים חשבוננו של עולם ואין לנו ידיעה בדרכי השם יתברך, ולעתים מצפה האדם לדבר מה ואינו מקבלו בגורת שמים. אך יש מדרגה גבוהה יותר על פי דברי הרמב"ן, בטחון מלא בלי כל השתדלות, שהיא מדרגה עליונה ביותר והיא נחלתם של אנשים נעלים ובעלי אמונה תמימה ופשוטה, אשר מצליחים לשנות סדר בראשית רוב בטחונם הגדול בקב"ה. וכך פתב הסבא מנובחרדוק, שבטחון אמתי משמעו להיות סמוך ובטוח כי ה' יושיע אותנו וישלח לו את כל צרכיו, וזהו האמצעי הנכון לשם השגת צרכים אלו, כי בעל בטחון אמתי בטוח שישגי כדי מחמתו. ומי שיש לו בטחון אמתי מסוג זה, יושיעו ה' ויתן לו את כל צרכיו, אף בלי מעשה כלשהו מצדו. ואשרי האדם שאוכה להגיע למעלה רמה זו של בטחון בה'.

על הפסוק שבפרשתנו: "וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעת הן לא נזרע ולא נאסף את תבואתנו", פותב הרבי ר' אלימלך מליז'נסק ב"נעם אלימלך", דברים פדרבנות בשם "אחי החסיד המפרסם", הוא הרבי ר' זושא מאנפולי, דברים אשר הפכו לאבני יסוד בתורת הבטחון והאמונה, ועליהם אמר החדושי הר"מ שמהם נראית גדלתו וצדקותו של הרבי ר' זושא: "כשפרא השם יתברך את העולם, השפיע מטובו צנורות מושכים שפע לצרכי בני אדם שלא להפסיק כלל. אלא, כשהאדם נופל מדרגתו ואין לו בטחון בבני אדם, המשיג את אמתו הן ומפרינס ברוח בלי הפסק כלל, אז עושה האדם ההוא במחשבתו ההיא פגם חלילה בעולמות העליונים, ואז נפסק השפע חלילה וצריך השם יתברך ברוח הוא לצוות מחדש השפע שתלך, כמו מתחלת הבריאה. וזה הוא וכי תאמרו, שהתורה מלמדת לאדם שיהיה שלם בבטחונו על אלוקינו ולא יאמר כלל מה יאכל, ותבטחו בה בכל לבבכם, ואז ילך השפע בלי הפסק כלל תמיד, לא יחסר כל בה'.

דריגה זו של בטחון היא דריגה גבוהה ונעלית, ואשרי האדם אשר זוכה להגיע אליה. אצל הסבא מנובחרדוק, הייתה מדת הבטחון משרשת בקרבו באמת, עד שפעם אחת כשלא היה לו גר ללמוד לאורו התחזק בבטחונו, ונעשה לו נס גלוי מן השמים, ובא אדם אחד בלתי מכיר והביא לו גר. במשך כ"ה שנה שמר על שירי אותו גר לזכר הנס, עד שנסרף בשורפה הגדולה שפרצה בנובחרדוק, ואמר אז הסבא שפון השמים הראו לו בכה, שאין צריכים למזופת על אמתות הבטחון, כי מצאיאות היא.

בספרו "מדרגת האדם", מרחיב הסבא אודות מדת הבטחון, וכותב שבעל בטחון אמתי, שישג את כל מבקשו. ומסמיק לכה ספור נפלא שארע בימיו של רבנו האלשיך הקדוש. איש תמים אחד היה אז בצפת, שהתפרינס מקריית חמר מחוץ לעיר ומכירתו בשוק. פעם שמע את האלשיך הקדוש מאריך בשבח מדת הבטחון העליונה שאף אין עמו השתדלות, ואמר לעצמו: "למה לי לעמל קושה כל ימי חיי? כיון שיש מין בטחון כזה, הרי כל השתדלותי מיותרת". החליט האיש החלטה נחושה לבטח בה' בכל לבו, וישב כל היום בבית הנקנסת ליד התנור ואמר תהלים. באו אשתו ובני ביתו לתבע ממונו שיצא למלאכתו כממדים ימימה, ואולם הוא גער בהם ואמר: "וכי משגעים אתם? והלא שמעתי בפרוש מרבנו האלשיך, שאם אדם בוטח בה', באה אליו מחיתו בלי שום סבה. למה לי אפוא לעמל ולטרח לשם כך? עשו אף אתם כמוני ופרנסתנו תבוא מאליה". לזימים, מכרו בני הבית את החמור ואת העגלה לנכרי אחד, והלה הלך לחפור ולהביא חמר עם העגלה. לפתע, מצא הנכרי אוצר גדול של זהב והוא מהר להניח את האוצר על גבי החמור, והחל לכסותו בחמר. לפתע נתק גוש גדול של חמר מראש ההר, וקבר את הגוי תחתיו. המתין החמור עד בוש, וכשראה שאין הבעלים מובילים אותו, החל ללכת בדרפו הרגילה, והגיע לחצרו של בעליו לשעבר. בדקו בני המשפחה את המטען שבעגלה, ולשמחתם גלו את האוצר הגדול ואצו לספר זאת לאביהם.

כשנודע הדבר בעיר, באו תלמידי האלשיך הקדוש ושאלו את רבם: "במה גדול כחו של האיש הזה יותר משלנו? גם אנו מחפשים ועמלים אחר מדת הבטחון, ואין הדבר עולה בדינו, ואלו אדם פשוט זה שמע פעם אחת את דבריך, התישב בסמוך לתנור, וכבר מצא אוצר גדול ונעשה עשיר מכלג?" אמר להם רבם: "ראו נא מה ביניכם לבין מוביל החמור התמים. הלה, באשר שמע אודות מדת הבטחון, נטל את הענין בתמימות ובאמונה איתנה, ולא נותר בלבו שום ספק כי אמנם כך הוא הדבר, כאלו אין מצאיאות אחרת בעולם. אולם אתם, כיון שיש לכם מעט פקפוקים וחששות, עדן חסרים אתם את השלמות בבטחון". ללמדך פחה של בטחון ואמונה תמימה, מהי.

"והבוטח בה' - חסד יסובבנו"

מי שבוטח בה', אזי אף על פי שאינו ראוי,

הקב"ה נותן לו את מבקשו בחסד.

(רבי יעקב מוצפי)

נמשל

למה הדבר דומה

ערבים מפל המינים, והוא אוכל בכל פה ומתיה את נפשו. הוא החל לעבד במהירות וביגיעה, כשהוא חוגר את מתניו לעשות את מלאכתו נאמנה, למען יוכל לקבל את סעדתו ביד רחבה. בעודו עוסק במלאכתו, החל להרהר על דרישתו המוחרת של המארח שדורש תמורה לנדבת לבו, והחל להרהר שפא מעשה חסד יש אף בכה, שכן בעל הבית הנדיב אינו חפץ להעניק לאורחיו נהמא דכסופא, לחם של ביושה, ואינו רוצה שאורחיו יתבישו בכה שהם אוכלי לחם חנם, ולכן הוא מבקש מהם לעשות לו מלאכה כלשהי, כדי שיקבלו את מבקשם בדרך כבוד.

עם תם המלאכה הקשה, יצא אנשיל הכילי מביתו, וכשראה פי ההלך עשה את מלאכתו נאמנה, חזר בשביעות רצון, ואמר לו: "רוצה אתה את הבית הגדול שעומד מולנו? שם תוכל לקבל את סעדתך פשכר טרחתך הגדולה". ההלך לא חשד במאומה, ולאחר שהודה לאנשיל במלים חמות ונלבבות, פנה אל הבית שעמד לנגדו, ושם אמנם ראה אנשים רבים יושבים ליד שלחנות ערוכים, ולפניהם מאכלים רבים פיד המלך. עד מהרה התישב גם ההלך עמו, ואף הוא החל לסעד את לבו ולהשקט את רעבונו הגדול. בתוך כך ראה אדם אחד מסתובב בין הסועדים, והלה מתענג לשלומו של כל אחד, ובגדיו מגשי מזון עמוסים, אותם הגיש לכל הסועדים בטובת עין. "מי הוא איש זה?" שאל ההלך את שכנו לשלחן, והלה הביט בו בפליאה. "אינך יודע מי זה? הרי זהו ר' מוניש הצדיק, איש החסד המפרסם, שנותן לנו את סעדתנו ללא כל תמורה". "ללא כל תמורה אמרת?" הקשה ההלך העני בפליאה, "והרי טרחתי שעה ארצה בחטיבת העצים בחצר הבית שפמול, בתמורה לסעדה זו, ואתה אומר שמחלקים את המזון ללא תמורה?" הביט בו הלה בפליאה, ולאחר רגע פרץ בצחוק. "רמו אותך, ידיד הקר! אמר לו הלה בין פרוץ צחוק למשנהו, "לשווא טרחתי ועמלתי, ובפרמאות הכריחו אותך לחטב את העצים. אלו היית פונה מיד לבית זה, היית מקבל את הסעדה בחנם וללא כל טרחה, וחבל על כחותיך וגיעתך שפליתי לריק".

הנמשל

במשל נפלא זה, השתמש הסבא קדישא רבי ישראל מרז'ין, כדי להמשיך לנו מהי מדת הבטחון, וכיצד הקב"ה מעניק מאוצרו הטוב למי שיש לו בטחון ואמונה תמימה בו. מי שמדת הבטחון אינה איתנה דיה בקרבו, אזי דומה הוא לאותו הלך עני שנקלע לביתו של המקצן, והוא נאלץ לעמל בכל כחו כדי לקבל את סעדתו וצרכיו. אולם מי שאוהב להבין ולדעת, פי הקב"ה הוא הנותן לה פח לעשות חיל, והכל בא מידו של הקב"ה ומכחו, אזי אינו צריך לכל אותה יגיעה וטרחה, אלא פונה ישירות אל הקב"ה ומקבל את כל צרכיו מידו הרחבה והמלאה, הפתוחה והגדושה.

שכנים קרובים היו מוניש ואנשיל. בתיהם עמדו זה מול זה ברחובה הראשי של העירה, ואולם דבר והפוכו היו שני השכנים. בעוד מוניש היה איש נדיב לב, שפיתו היה פתוח לרוחה לכל עובר ארח, וידו היתה פתוחה לכל דבר שבצדקה, הרי שאנשיל היה איש קמצן וכילי, ומעולם לא דרקה רגלו של עני בביתו. שניהם היו עשירים מפלגים, אך בעוד אנשיל צובר את ממונו ושומרו לעצמו כעכבר השוכב על דיגרי, היה מוניש מפרג את הונו לצדקה ומקבל בסבר יפות את כל האורחים הרבים שפקדו את ביתו, ומעולם לא השיב אף אחד ריקם. הקב"ה החזיר לו פגמולו הטוב, ומסחרו התרחב ושגשג, כשהוא רואה ברכה בעמלו.

"איזה חם מתיש", התלונן הלך עני שנקלע לאותה עירה. "רגלי פואבות וכל גופי דואב", המשיך ההלך ללחש לעצמו, כשפניו חירות מרב חלשה ושפתיו סדוקות מרעב וצמא. "כמה אני למעט מנוחה, ושומח אהיה אם אוכל להסב לסעדה משביעה שתפיח רוח חיים בעצמותי", הרהר בלבו, בעודו מביט אל בתי העירה הסמוכים. ההלך הדל לא הפיר את העירה ולא את תושביה, אולם עוד בדרך גנבה שמועה לאזניו, כי בעירה זו מתגורר אדם עשיר אחד, שפיתו פתוח לכל אורח וכל אחד מתקבל בביתו בסבר פנים יפות. הרים העני את עיניו, וכשראה את ביתו הגדול של אנשיל המקצן, חשב לתמו כי בית זה הוא ביתו של הנדיב המפרסם, ובתמימות הקיש על דלת הבית. "רחם נא עלי, רבי יהודי", אמר ההלך בעינים עצובות, כשהדלת נפתחה לפניו על ידי בעל הבית הפילי, "זה ימים מספר שלא בא אכל אלפי, ובטני מקרקרת מרעב וחלשה". לרגע, רצה אנשיל לטרק את הדלת על פראופו של ההלך, כשבלבו הוא מתקומם בכעס: "וכי בית מלון הוא ביתי? מדוע נטפל איש זה אלי ודורש ממני להגיש לו סעדה פיד המלך ללא שום תמורה?" אך לאחר רגע התעשת, ובחיוך זדוני שבצדי פיו, אמר לאיש בארשת חסודה: "לבי נקרע לגזרים אל מול רעבונוך וחלשתך, ומוכן אני להגיש לך סעדה דשנה משפרי דשפרא, אולם על מנת פן עליך לתת לי תמורה כלשהי". פליאה אחזה את ההלך הדל לשמע הדברים, שכן בטוח היה שהוא יתקבל בביתו של הנדיב הדגול ללא כל תמורה, ודרישתו של המארח לקבל תמורה לסעדה עוררה בלבו תמיהה גדולה, אולם הוא שתק והמתין להמשיך דבריו של בעל הבית.

"בוא נא עמי אל חצר הבית", המשיך אנשיל בדבריו, "ושם תראה ערמה של עצמי הסקה גדולים שלא נתן להכניסם אל תנור ההסקה שבביתי, אלא אם פן יחטבו אותם ויקצצו אותם לגזרים. התחל נא אפוא במלאכה, וכשתסיים - תוכל לסעד את לבך לשבע בסעדה דשנה פיד המלך". רק שמע ההלך הרעב כי סעדה דשנה עומדת הן לקראתו, והוא התמלא בכחות עלומים. בעיני רוחו ראה את עצמו יושב ליד שלחן ערוך לתפארת, ולפניו מעדנים ומאכלים

מרגל

הלכות והליכות

• ענין הבטחון אינו שׁיבטח בה׳ שׁיעשה לו כׁל צרכו כרצונו ושלא תאנה אליו רעה, שאם פה יהיה מבטחו לפעמים תפוצב תוחלתו. כי פמה צדיקים מענים ומדכאים בׁיסורים קשים וכו׳, וכנהנה רעות רבות וצרות המתרגשות לבוא לעולם. אלא עקר הבטחון, שׁיבטח בה׳ שׁכל הנעשה מן השמים לטוב הוא, וה׳ יודע מה טוב לו. (פלא יועץ)

• ענין גדול וסגלה נפלאה להסיר ולבטל מעליו כל דינים ורצונות אחרים, שלא יוכלו לשלט בו ולא יעשו בו שום רשם כלל, כשהאדם קובע בלבו לאמר, הלא השם הוא האלקים האמת, ואין עוד מלבדו יתברך שום כח בעולם ובכל העולמות כלל, והכל מלא רק אחדותו הפשוט יתברך שמו, ומבטל בלבו בטול גמור ואינו משגיח כלל על שום כח ורצון בעולם, ומשעבד ומדבק טהר מחשבתו רק לאדון יחיד ברוך הוא, כן יספיק הוא יתברך בידו שפמילא יתבטלו מעליו כל הכחות והרצונות שבעולם, שלא יוכלו לפל לו שום דבר כלל. (רבי חיים מוולוז'ין)

• אין יוצאים ידי חובה בבטחון בלבד, אלא צריך להתפלל אל הקב"ה על כל דבר ודבר, מפני שנצטוינו על התפלה, ובה מראים שהוא אדונינו ואלקינו ומלכנו, ואליו עיינינו תלויות עד שיחננו ומילא כל צרכינו לטובה. (עבד המלך)

• רבי חזקיה רבי יעקב בראחא בשם רבי יוחנן, לעולם לא יהא הפסוק הזה זז מפיה, ״ה׳ צבאות עמנו משגב לנו אלתי יעקב סלה״. רבי יוסי בן רבי אבון, רבי אבהו בשם רבי יוחנן וחבריא: ״ה׳ צבאות אשרי אדם בטח בה׳. רבי חזקיהו בשם רבי אבהו, ״יהי רצון מלפניך ה׳ אלקינו ואלקי אבותינו, שתצילנו משעות החצופות הקשות הרעות היוצאות המתרגשות לבוא לעולם״. (ירושלמי ברכות)

• יאמר כל אדם פסוק בטחון כדי להרגיל עצמו בבטחון ואמונה, וזאת עקר דת הישראלי, וצריך להתחזק בה מאד מאד. ויבקש מה׳ יתברך שיצביהו להיות חזק מאד באמונה ובטחון כרצונו יתעלה. (המהר"ל מפראג)

• קבלה היא מהקדמונים, שאמירת פסוקי בטחון מסגלת לבטל כל גזרות קשות, והיו אומרים פסוקי בטחון במערכי המלחמה ושמו בטחונם בקב"ה והיו נצולים, וכן מסגל הוא לומר פסוקי בטחון לפני משא ומתן וכל עסק שהוא. (רבי חיים מוורמייזא)

• חובת האדם לסמוך על הקב"ה ולבטח בו, ומדת הבטחון אחת המדות התרומיות ואפלו יסודי מיסודי התורה, ושגור על לשון הפלל ונטוע בלב יחידי סגלה, ספרי נביאים מלאים אותו ופסוקי התורה מורים עליו. (רבי אברהם בן הרמב"ם)

• מדת הבטחון עקר גדול מעקרי התורה, ולכן מצינו שהתורה מוסדת עליה, ונקראת בטחון על שם מדת הבטחון. (רבנו בחיי ב"כד הקמח")

• מצות הבטחון היא חייב שאנו מזוהרים עליו, שנאמר: ״כי תאמר בלבבך רבים הגוים האלה מפני איכה אוכל להוירי שם, לא תירא מהם״, וכן ״פיי תצא למלחמה על-איבך ויראתי סוס ורכב עם רב מפנה לא תירא מהם כיה׳ אלקיך עמו״. ומפאן למדנו והזרנו בזה, שאם יראה האדם כי צרה קרובה, תהיה ישועת ה׳ בלבבו ויבטח עליה, כענין שנאמר ״אך קרוב ליראיו ישעו״, וכן פתיב ״אנכי אנכי הוא מנחמכם מי את ותיראי מאנוש ממות ומפן אדם חציר ינתנו״. (רבנו יונה)

• התוצאה מן הבטחון בה׳, היא מה שנאמר במשלי ״בכל דרכיך דעהו והוא יישר ארחתך״, כי מלבד שכר הבטחון אשר הוא גדול מעל השמים, תצליח בפעשה ההוא אשר זכרת בו את השם. (שם)

• הבטחון בקב"ה היא תוצאה ותולדה מן האמונה בהשגחה פרטית של הקב"ה על כל הקורה בעולמנו, בבחינת דברי חז"ל שאין אדם נוקף אצבעו מלמטה, אלא אם כן מקריזים עליו מלמעלה. (בטחון והשתדלות)

• טעות נושנה נתאזרה בלב רבים במושג ״בטחון״ שם ״בטחון׳ המשמש למדה מהללה ועקרית בפי החסידים, נסתובבה במושג חובה להאמין בכל מקרה שפוגש האדם ועמידתו לקראת עתיד בלתי מקרע, ושני דרכים בעתיד, אחת טובה ולא שניה כי בטח יהיה הטוב, ואם מסתפק וחושש על הפנה הטוב הוא מחסר בטחון. ואין הוראה זו בבטחון נכונה, שכל שלא נתברר בבואה גורל העתיד, אין העתיד מקרע, פי מי יודע משפטי ה׳ וגמולותיו יתברך? אבל ענין הבטחון הוא שאין מקרה בעולם, וכל הנעשה תחת השמש, הכל בהכרזה מאתו יתברך. (החזן א"ש)

מהלל

מספורי חז"ל

לירושללים, בטלו את רצונם לבוא ולגנב מביתם. לאחר שחזרו האחים מירושלים, שמחו לראות כי הכל נותר על מקומו והודו לה' על כך. פתאום באו השכנים ושאלו אותם: "היכן הייתם? אמרו האחים: "חזרנו זה עתה מירושלים, אליה עלינו לרגל". התפללו השכנים ואמרו: "ואת מי הותרתם בבית לשמור על רכושכם?" התפללו האחים ואמרו: "לא העמדנו אף אחד לשמור על ביתנו, אלא עלינו כלנו והותרנו את הבית ריק". השתוממו השכנים ואמרו: "ברוך אלקי ישראל, שהוא לא עוזב את בניו והם לא עוזבים אותו". (ירושלמי מסכת פאה)

פעם אחת, התקשו החכמים להבין את הפסוק בתהלים "השלה עליה ירבך והוא יכלכלך לא יתן לעולם מוט לצדיק", כי לא הבינו את התבונה "ירבך" ומה הפונה בדברים אלו. קם רבה בר בר חנה ואמר: "יום אחד, הלכתי בדירה, ולפתע הלכתי אחר סוחר אחד שנייד במדבריות, והוא הוביל עמו פמה גמלים נושאי משאות. ראה אותי הסוחר שאני נושא משאות כבדים ומתקשה לסחב אותם, ולפתע פנה אלי ואמר: 'שקל ירבך והנח על הגמלים שלי'. הבנתי אפוא מתוך דבריו שמלת 'ירבך פרושה משאה, דהיינו שהאדם צריך להניח את כל מחסוריו וקשייו על הקב"ה ולבטח בו בבטחון ואמונה". (מסכת ראש השנה)

רבי יצאי, היה חושש מאד מנחש קטן ששמו שפיפון, מפיו שהוא קטן כשערה ואינו נראה, והזקו גדול. כדי להנצל מנחש זה שהיה מצוי אז בבתי, היה רבי יצאי מניח את ארבע רגלי מסתו בתוך ארבעה ספלים של מים, כדי שהנחש לא יוכל לטפס על המטה ולהתקרב אליו. יום אחד, הושיט רבי יצאי את ידו לצדדים ולפתע נתקל בנחש קטן זה שאחל בסמוך לו. קרא רבי יצאי ואמר: "הוציאו נא את המטה מספלי המים, שכן צריך אני להיות סמוך ובטוח בקב"ה שיצילני מידי הנחשים בלי שום פעולה מצדי", ומיד קרא על עצמו את הפסוק: "שמר פתאים השם", בזכות הבטחון והאמונה שהוא בוטח בקב"ה, שומר הוא אותו מהנחשים שלא יזיקו לו כלל. (ירושלמי מסכת תרומות)

אדם אחד בא לפני רבי נחמיה, ונשאל על ידו: "במה אתה סועד, ומה אתה רגיל לאכל בסעדתך?" אמר לו האישי: "נוהג אני לאכל לסעדותי בשר שמן ויין יין". התפלל עליו רבי נחמיה, שכן בשר ויין שונים רב, ולכן הצייע לאותו אדם: "האם רצונך לגלגל עמי בעדשים?" דהיינו, האם מספים אתה לאכל עמי עדשים פשוטים שהם גלים, במקום בשר ויין? הספיק האישי מחסר ברה, מפיו שהיה רעב מאד ולא היה בידו לאכל בשר ויין. אולם, לאחר זמן מה שאכל רק עדשים, נפטר האישי. התעצב רבי נחמיה אל לבו, וקונן על האישי ואמר: "אוי לו לאיש זה, שנפטר בקצור ימים בגלל

תלמידיו של התנא האלקי רבי שמעון ברי יוחאי שאלו אותו פעם: מפני מה לא היה יורד להם לישראל מן פעם אחת בשנה, ומפניו היו מתפרנסים כל השנה, ומדוע היה הקב"ה צריך להוריד להם מן בכל יום מחדש? אמר להם רבי שמעון: אמשל לכם משל, למה הדבר דומה? למלך בשר ודם שהיה לו בן וקבע לו פרנסתו פעם אחת בשנה. דהיינו, מדי שנה, ביום קבוע, היה הבן בא לאביו אל ארמון המלוכה, והיה מקבל ממנו סכום גדול שהספיק לכל צרכיו לכל השנה כלה. ראה המלך, שהבן לא בא להקביל את פניו אלא פעם אחת בשנה, ביים בו הוא צריך לקבל את כספו, ובמשך השנה כלה הוא לא בא לבקרו כלל. כיון שפך, החליט המלך לקבע לו את פרנסתו בכל יום ויום, כדי שהבן יבוא להקביל את פניו מדי יום. וכך גם עם ישראל, מי שיש לו ארבעה וחמשה בנים, היה דואג ואמר 'שמא למחר אין הפון יורד? ומה יאכלו בני הבית?' וכו' היו ישראל מכוננים את לבם לאביהם שבשמים ובוטחים בו כל יום מחדש. (מסכת יומא)

עולי הרגלים, שהיו עוזבים את בתיהם בערים הרחוקות מירושלים, ועולים לרגל להר הבית, היו בוטחים בקב"ה שלא יארע להם שום נזק ומכשול בביתם, והיו רואים נסים ונפלאות בכך, כפי ההבטחה בתורה הקדושה: "פיאורי שגוים מפניך והרחבתי את גבך ולא יחמד איש את ארצך בעלתך לראות את פני ה' אלקיך שלש פעמים בשנה". מעשה באחד שהניח את כל תבואתו שהיתה מכוסת בערמות בשדהו, ועלה לרגל לירושלים, כשהוא סמוך ובטוח בקב"ה שמאומה לא יארע לו. ואמנם, לאחר זמן חזר לביתו מהדרך הארצה, ולשמחתו ראה כי כל התבואה נותרה בשלמותה, ואריות עמדו מסביב ושמרו על ערמות התבואה שאף אחד לא יתקרב לטל מהם מאומה. אדם אחר שעלה לרגל, הניח לול של תרנגולים, וכשחזר השתומם לראות כמה חתולים שנסו לחזר אל הלול ולטרף את התרנגולים כפי מנהגם, אלא שהחתולים שכבו פגרים מתים למרגלות פתח הלול, טרם הצליחו להזיק לתרנגוליו. וכן ארע עם אדם שלישי, שהניח את ביתו פתוח ועלה לרגל, ומרב בטחונו בקב"ה הותר את דלת ביתו פתוחה. כשחזר, מצא נחש כרוך על מנעולו, ואף אחד לא העז לפתח את הדלת ולהכנס פנימה. וכן מספר על שני אחים שהתגוררו בעיר אשקלון שבדרומה של ארץ ישראל, ובסמוך להם התגוררו כמה נכרים גנבים. עם התקרב הרגל, חשבו הנכרים בלבם ואמרו: "עוד מעט יעלו שכנינו היהודים לירושלים, ואנו ננצל את ההזדמנות ונגנב את כל רכושם". ידעו האחים שהשכנים אינם אנשים ישרים, אולם התמלאו בבטחון בקב"ה ובהבטחתו שכל מי שעולה לרגל לא ינזק, ועלו לירושלים. מה עשה הקב"ה? הוריד מלאכים מן השמים בדמות שני האחים, והם היו יוצאים ונכנסים בבית כאלו הם גרים שם מאז ומתמיד. עקבו השכנים הנכרים אחריהם, וכשראו שהאחים לא נסעו

מתפל

אמרות ופתגמים

שתיקה, יראה, תורה - אלו הם יסודות התורה, ואיך זיל
גמור. (הגר"א מוילנא)

• מהו כפל הלשון בפסוק "ברוך הגבר אשר יבטח בה' והיה
ה' מבטחו"? ברוך הגבר שיש לו בטחון בה', וה' בטוח עליו
שלא יפל ממודת הבטחון. (רבי ירחמיאל מפשיסחא)

• רבי אברהם צבי זלמנס ממיר, ראש ישיבת "בית יוסף",
הורה פעם לתלמידו ביצד לסדר ולישב את מחשבותיו
בתיים: "מעט בטחון, מעט הסתפקות, מעט מלי דעלמא".
(המאורות הגדולים)

• "עד-אנה אשית עצות בנפשי" - כל זמן שהאדם מחפש
את הצלחתו בעצמו, ואינו בטוח בעזרת ה' יתברך, אזי "יגון
בלבבי" - סופו שהוא נוחל דאגה ויגון. (רבי יעקב צבי מפריסוב)

• פרנסת האדם מזמנת לבוא לביתו בלי שום צער, ומפני
מה צריך אתה לנוד ולילך בשוקים וברחובות אחר הפרנסה?
מפני שאין לך אמונה ובטחון, ולכן צריך אתה לפעל
לפרנסתך. (רבי שמעון מיערוסלאב)

• הגשמייות בידי שמים והרוחניות בידי אדם. ההצלחה
בגשמיית באה לפי מדת הבטחון בה', וברוחניות אין
להסתמך על בטחון, אלא לפעל ממש. (רבי אלחנן וסרמן)

• כפזה יש להפליא את האמונה הפשוטה והבטחון של
קהלות הספרדים שנוהגים לסיד את ביתם בתשעה באב
לאחר חצות, מתוך אמונה ובטחון שבדאי יבוא משיח
צדקנו. (רבי אהרן מבעלזא)

• אם בעל בטחון אתה באמת, הרי שעשיר גדול אתה בפעל.
אך אם רק שמועה היא אליך, הרי אתה כפי שרק אומרים
עליו שהוא עשיר... (הסבא מסלבדקא)

• שלילת הבטחון, מחסור בגשש המשכלת, וכמעט שאין לו
חלק בעקרי הלידות. (החזון אי"ש)

• כל יהודי מאמין שהקב"ה זן ומפרינס לכל, אבל זהו בדרך
מקויה, ואלו בטחון הוא רגש פנימי. והבוטח בה', חסד
יסובבנו. (הרי"צ מליובאוויטש)

• בעי מנה רבי יהודה נשיאה מרבי אמי, מאי דכתיב "בטחו
בה' עדי-עד כי ביה ה' צור עולמים"? אמר לו: כל התולה
בטחונו בקב"ה, הרי לו מחסה, בעולם הזה ובעולם הבא.
(מסכת מנחות)

• פסקו אנשי אמונה, אמר רבי יצחק, אלו בני אדם המאמינים
בקב"ה. דתנאי רבי אליעזר הגדול אומר, מי שיש לו פת בסלו
ואומר מה אכל למחר, אינו אלא מקטני אמונה. (מסכת סוטה)

• רצונכם פרקליט שהוא עומד לעולם? בטחו בה' בכל-
עת ואתם עומדים, שנאמר "אשרי שאל יעקב בעזרו שברו
עליה אלקיו". (מדרש שוחר טוב)

• "בטחו בו בכל-עת עם שפכו לפניו לבבכם אלקים מחסה-
לנו סלה". נצטיינו בזה על הבטחון, ואפלו אם חלילה באו
עליו צרות רבות ופחד אויבים ורועחים סביב לו, יתחזק
בבטחון בקב"ה שיעזרו לו וישיעו אותו מכל צרותיו. (עבד המלך)

• מצות הבטחון הוא שיעד עם לבבו כי הכל בידי שמים,
וביד ה' לשנות הטבעים ולהחליף המזל, ואין לה מעצור
להושיע פרב או במקוט, גם כי צרה קרובה, ישועתו קרובה
לבוא, כי כל יוכל ולא יבצר מזמה. (רבנו יונה)

• באשר בא דבר-מה על האדם, שהוא נראה הפך הטוב, אך
הוא בוטח בה' יתברך, אזי הקב"ה מהפך אותה לטובה מצד
הבטחון בו יתברך. (המהר"ל מפראג)

• הבוטח - מוסר עצמו וכל אשר לו ביד הקב"ה, ובוטח בו
הבטחה גמורה, ומקבל באהבה כל מה ששולח הקב"ה עליו,
כי בוטח שגם זו לטובה, ואף שהוא הפך הטוב לכאורה,
אלקים חשבה לטובה. (הש"ל הקדוש)

• הבטחון הראשון, שישלך נפשו וימסר עצמו על רחמי
הגדולים, וידע שאין לו עצה והנהגה אלא ברשותו ובגזרתו.
ויבטח באלקים שירפאוהו, והרפא והרפואה באים לו מאת
השם יתברך לרפאו, ולא יניח ענין זה אלא על האלקים לבדו
שיתן לו היכלת והכח. (אורחות צדיקים)

• בראשית ראשי תבות בטחון, רצון, אהבה,

בבית נכנסה אחותו של רבא, אותה לא ראה זה שלש עשרה
שנים, ומה היה לה ביד? תרנגלת פטומה ויין ישן! התפלא רבא
על הדבר ושאל את עצמו: "כיצד ארע הדבר? ומדוע הגיעה
אלי אחותי בדיק עכשו לאחר שלש עשרה שנה שלא באה
אלי, ובדיק דוקא מאכלים אלו?" הבין רבא שפון השמים סבבו
את הדבר, ומיד קרא את האיש שבא אליו, פיסו על שהוכיח
אותו ובקש ממנו את מחילתו. ומיד לאחר מכן הגיש לו את
המאכלים הערבים והלה סעד את לבו כהרגלו מזמנים ימיו.
הצדיק רבי משה מידנר היה מספר שני ספורים אלו, והיה מבאר
את ההבדל בין שניהם. האיש שבא לפני רבי נתמיה, לא היה
בעל בטחון אמתי, כי אם היה שם באמת את בטחונו בקב"ה,
היה זוכה לזה בגלל. אך זה שבא אל רבא, היה בעל בטחון אמתי
בה', ולכן זכה מיד לישועת ה' בדרך נס. (מסכת כתובות)

פנוקו הגדול. לא היה לו להרגיל את עצמו לאכל רק מאכלים
כה יקרים, ואם לא היה עושה כן, לא היה מת". ועוד מספרת
הגמרא, על אדם אחד שבא לפני רבא, ואף הוא היה רעב כמו
אותו אדם שבא לפני רבי נתמיה, וגם הוא נשאל על ידי רבא:
"במה אתה סועד, ומה אתה רגיל לאכל בסעדתך?" השיב
האיש ואמר: "רגיל אני לאכל תרנגלת פטומה ולשתות יין ישן".
התפלא עליו רבא ושאל את האיש: "האם אינך חס על הבריות
ואינך דואג על דחק הצבור, שאתה מבקש ודורש מהם לפרנס
אותך במאכלים כה יקרים שמחירם גבוה?" אמר האיש לרבא:
"וכי אני אוכל על חשבונו של הצבור? והרי אני אוכל אלא ממה
שנתן לי הקב"ה, שהרי נאמר בתהלים 'ואתה נתת לנו את-
אכלם בעתו', מלמד שהקב"ה נתן לכל אחד ואחד פרנסתו
בעתו, ולכל אחד כפי הרגלו". התפלא רבא אל מול מדת
הבטחון הגדולה של האיש ושתק. לפתע נפתחה הדלת, ואל

מספר

ספורי צדיקים

עצמו, "אם אין בו מאומה, לא היה עליו להיות כה כבד". נטל פטיש לידיו, ופרץ את לוח הכנרת מלמטה, והנה לפליאתם גלו כי הארגז מלא כלו במטבעות זהב, אוצר בלום של ממש. נפעמו בני המשפחה, ולאחר כמה ימים, כשהאפר הגיע שוב לביתם למכר דבר-מה, שאלוהו על-מקור הכנרת, והוא ספר להם שמצא אותה בתוך אילן חלול שעמד ביער. ראה בכך רבי מאיר מעשה נסים, ומכין שלא רצה ליהנות ממעשה נסים, כמספר במסכת תענית, הקדיש את האוצר פלו לשמים. (שיחות צדיקים)

רבי יחזקאל שרגא משינובה היה גדול במדת הבטחון. בתקופת שהותו בארץ ישראל, נעמד פעם לתפלה, וכשהחל להתפלל חש כי התפלה לא עולה בידו בהתלהבות ובפתיחת הלב כהרגלו. החל להרהר בדבר ונזכר, כי אחד מחסידיו מסר בידו שטר עם סכום גדול להוצאות שהותו בארץ ישראל, והדבר בלבדו בתפלתו, משום שגרם לו לבטח במדת מה באדם במקום לבטח בקונו. פנה הרבי מייד, ושרף את השטר כדי בעור עבודה זרה, ולאחר מכן שב לתפלתו במלא הרפז והפונה. דרכו היתה תמיד להשריש בלבבות ישראל את האמונה והבטחון, ואת הידיעה כי שוא תשועת אדם. כסגולה לפרנסה היה אומר בשם ה"אוהב ישראל" מאפסא, שיש ללמד את שער הבטחון בספר "חובת הלבבות". הוא לא היה רק נאה דורש, אלא גם נאה מקים. ספר בנו רבי אברהם שלום מסטרופקוב, כי לאחר שאביו שדך פעם את אחת מבנותיו, נזקק לסכום גדול להוצאות החתונה, אך לא היתה בידו פרוטה. פעמים מספר באה אליו הרבנית לשאל על כך, והוא התנצל ואמר שאין לו מאומה, וכד כבד עם זה, הוסיף התמדה על התמדתו ושעוים נוספים על שעויו הקבועים. יום אחד, הגיע אחד מאחיו לבקרו, והרבנית ספרה לו על כך שאין הוא דואג להוצאות החתונה, ותחת זאת הוא יושב ולומד תורה בהתמדה יותר מהרגלו. תמהו בכפיו אחיו על כך, והרבי הסביר במוקד לשונו: "דע לה, אחי יקרי, שישנה טעות נפוצה בעולם, אפלו בין יראי השם ועובדי. דעתם היא, שאם יש לו לאדם דאגה קטנה, אפשר לבטח בה' שישיר מנו את הדאגה, אך אם יש בכפיו דאגה גדולה, כגון שעליו להשיג סכום עצום של כסף, אז הם מתרוצצים סביב הענין ומאבדים את בטחונם בה'. ואלו לפי רבנו בחיי בעל "חובת הלבבות", צריך להתנהג בהפך הגמור. אם יש לאדם דאגה קטנה על ענין קטן, אזי יש קצת אפשרות לנסות להעזר בדרך הטבע על ידי מעשי אדם, ואז צריך האדם לנהג כן בגדר השתדלות, כמו שנאמר בפסוק 'וברכך ה' אלוקיך בכל אשר תעשה'. אך אם יש ענין גדול, שאין אפשרות בידי האדם לסדר את הדבר בדרך הטבע, אז פטור האיש מחובת ההשתדלות ומעשי אנוש ותחבולותיו, ויש לו להשליך את כל ידיו על ה' יתברך, כמו שכתוב 'גול עליה' דרפך ובטח עליו והוא יעשה'. וכך אני נוהג עתה, שכן הוצאות החתונה כה גדולות, עד

בצעירותו של רבי מאיר 'הגדול' מפרמישלאן, מצא את פרנסתו ופרנסת אנשי ביתו, מעסקי תווה בין אפרי הסביבה שהיו מגיעים לשוק שבועי, והוא היה מתווה בינם לבין הסוחרים המקומיים ומרווח מעט פדמי תווה. במשך הזמן, נודע שמו כאיש ישר ונאמן, עד שהאפרים הנכריים היו מכנים אותו 'מאירקו ספרודליו' - מאיר הנאמן, ותדיר חפשו אחריו בשוק כדי למכר דרכו את סוחרתם, בידיעה שהוא לא ירמה אותם ויתנהג אתם ביישר. פעם אחת התישב רבי מאיר בדעתו ואמר, כי אם עוסק הוא בעסקי התווה, הרי יש בכך הוכחה כי מדת הבטחון לא משרשת דעה בקרבן, ואין הוא סומך על הקב"ה שהוא נז ומפרנס מקרני ראמים ועד ביצי כנים, ולכן החליט בדעתו לעזב את עסקיו ולהשקיע את עצמו בלמוד התורה. כך עברה תקופה ארוכה, כשרבי מאיר יושב בבית המדרש ובביתו נותרו בני הבית כשהם רעבים ללחם. פעם אחת, הגיע אפר אחד אל העיר, והחל להתעניין היכן הוא המתווה המכר מאיר הנאמן. בידו של האפר היתה פורת של דבש, וכמה סוחרים בקשו לקנות אותה הימנו, אך הוא התעקש ואמר שהוא מוכן למכר אותה רק ליהודי הישר. תר הנכרי כל אותו היום בשוק אחר מכירו משפכר הימים, וכשלא מצאו חור לביתו עם פורת הדבורים. למחרת הגיע האפר שוב העירה, ופנה מייד אל ביתו של רבי מאיר, אלא שהוא שהה אז בבית המדרש, ואשתו אצה אליו כדי לספר לו על המציאה שהוזמנה לביתם. בקש ממנה בעלה הצדיק להמתין עד שישים את חק למודו, וכשפא לביתו, מצא את האפר ממתין לו ובידו פורת גדולה מלאה בדבש דבורים. שאל רבי מאיר את הנכרי על מחיר הפורת, והלה נענה כי סומך הוא עליו שלא ירמה אותו, ומוכן הוא לקבל ממנו כל מחיר שימצא לנכון. אמד רבי מאיר את הפורת, והעריך את שויה בעשרים ריגיש, אלא שגם סכום זה לא היה בידו, ומן השמים סבבו את הענין שבאותה שעה נכנסה אחת השכונות, והיא נתנה להם את הסכום בהלוואה עד שימכרו את הדבש. נטל הנכרי את מחיר הפורת ושם לביתו, ואף רבי מאיר שב לבית המדרש לעבודתו בקדש. בינתיים, פנתה האשה לפתח את הכנרת, ולחרדתה ראתה כי מעשה תרמית בדבר. שכבת הדבש היתה דקה מאד, ותחתיה עמד לוח עץ שפסה על פני כל הארגז. החלה האשה לקונן, ואצה לספר את הדבר לבעלה. קבל רבי מאיר את שוירו באהבה, ואמר לאשתו: "מוטלת עלינו החובה לשלם את החוב שנטלנו לרכישת הפורת, ומכין שאין דבש בכנרת נאלץ למכר את ביתנו, ובלבד שנעמד בדבורנו". לא התאונו רבי מאיר על מזלו ולא קונן על מצבו, אלא קבל את דין שמים באהבה, והשליך את ידיו על הקב"ה שיפתח לו את אוצרו הטוב מן השמים. בערב, חזר רבי מאיר מבית המדרש ונכנה לבדק את הכנרת. והנה הוא רואה את שכבת הדבש שעל פני הכנרת, ומתחתיה לוח עץ, אך לפליאתו היה הארגז כבד מאד. "מדוע הוא כה כבד?" שאל את

ולמרות זאת ברחתם מהעיר. איפה היא מדת הבטחון שלכם?
 הביט בו רבי שלום בעיניו הפקחיות והשיב לו כגמולו: "טעות בידך.
 אתה לא נסעת מהעיר, לא בגלל הבטחון, אלא בגלל שהיה לך קשה
 להפריד מהנוחיות שיש לך כאן, ואלו היית נפגע חליה בהפגזה,
 היית נתבע בשמים על-כך ודמה היה בראשך. אולם אני פעלתי ונקא
 מתוך בטחון ועשיתי את ההשתדלות הנכונה והנדרשת כדי להציל
 את נפשי לשלל". (בית שלום)

לאחר שה"דמשק אליעזר" מוניז'ניץ עלה ארצה והשתקע בעיר תל-
 אביב, אחלו לו כמנהג בארץ שיהיה לו 'שוב טוב' ויצליח במקומו
 החדש. נהנה הרבי מהברכה ואמר בצחות: "איזו שיכות יש לרבי
 המנהיג קהלה עם ברכה זו? מילא אם מאחלים זאת לבעל רכוש,
 הפונה היא שיצליח בעסקיו ויעשה חיל בכל אשר יפנה. ואם מאחלים
 זאת לבעל מלאכה, הרי מאחלים לו שיצליח בעבודתו, אולם לרבי
 הרי יש חסידים שיתמכו בו תמיד, ומה זקוק הוא לברכה זו? אלא
 שאומרים לו לרבי 'שוב טוב', כי תבת 'שוב' היא ראשי תבות
 "ויבטחו בך יודעי שמך", שגם יודעי שמך, אלו אשר מנהיגים עדה
 בישראל, גם הם צריכים בטחון בה..." (בעל דמשק אליעזר)

רבי שמחה זיסל זיו, ה'סבא' מקלם, נפל פעם למשכב ובני ביתו בקשו
 ממנו לדרש ברופאים. סרב ה'סבא' להעזר ברופא, והסכים לדרש
 בעצתו של חובש פשוט. לפליאתם הסביר ואמר: "יש לי בטחון
 מלא בקב"ה שידפאני בחסדו הגדול בלי להזדקק לבשר ודם, אלא
 שחושש אני שמא אין בטחוני שלם ולא אהיה זכאי לרפואה חלילה.
 ומאידך, להעזר ברופא אני רוצה, שכן אני רוצה לשים מבטחי
 ברופא, אלא ברופא כל-בשר, ולכן מצאתי לזה עצה ותחבולה. פונה
 אני לחובש בגדר השתדלות כדי שלא תבוא הרפואה בגדר גס, שהרי
 גם החובש יכול לעשות את הרפואה הנדרשת, ומאידך גיסא מכיון
 שבני אדם אינם סומכים על חובש, צריך אפוא להתפלל לה' שהוא
 יחיש את הרפואה האמתית, וכך עלו שני הדברים ביד". (גדולי הדורות)

האמצעים העומדים לרשותו. "מוטב שתהיה באתו רגע אפיקורוס
 שאינו מאמין חלילה בעזרה שתבוא מן השמים", אמר לו הרבי
 בנחרצות, "מפני שלעתים צריך להשתמש בעבודת השם אפילו
 במדות רעות, ובמקרה כזה שחברך זקוק לתמיכה פלכלית, עליך
 להשתמש במדה זו ואל תרעיף עליו דברים בעניני אמונה ובטחון,
 את זה השאר לעצמך" ... (אדמו"ר בעלז)

בתקופת מלחמת העולמית הראשונה, כאשר שערי פרנסה נעלו
 וההכנסות התמעטו, היה רבי יחיא אדהאן מפרוקו, נכדו של ה"אביר
 יעקב" רבי יעקב אביחצירא, שרוי במחסור גדול ובני ביתו התאוננו
 לפניו על המצב בבית שהוא קשה מנשא. הציעה לו אשתו לנסות
 ולצאת אל מכריו ומידעיו בעירות הסמוכות, כדי להודיע צערו
 ברבים, אך רבי יחיא שהיה בעל בטחון גדול, לא הטח און לדבריה
 ואמר לה: "אני בוטח בה' יתברך שהוא ישיענו, ולא אפנה לבשר
 ודם". עברו ימים מספר, וכשהגיע יום ששי באה אשתו ואמרה לו,
 שאין לה בבית מאומה לכבוד שבת ואין לה אפשרות להשיג בהלואה
 אפילו מעט קמח לחלות. שקע רבי יחיא במחשבותיו, ולפתע ננער
 משרעפיו ואמר לאשתו: "אם כך הוא המצב, פתחי נא את מגרת
 השלחן והוציאי מה שיש שם". התפללה האשה על דבריו ואמרה:
 "והרי כבר הוצאתי את המגרה ואף הפכתיה על פיה, ולא מצאתי
 בה מאומה". המשיך רבי יחיא ובקש מפונה לנסות שוב לפתח את
 המגרה, ואמר לה: "בטחי בקב"ה שהוא רחום וחנון, והוא לא יעזבנו
 ולא יטשנו". התמללה הרעה בבטחון ואמונה, פנתה שוב אל המגרה
 ולהפתעתה מצאה בו צרור פסף. נרעשה ובאה לספר זאת לבעלה
 הצדיק, והוא יעץ לה שלא תגלה את הדבר לאיש, ואף לא תספר את
 הפסף שיש בצרור, ואז תשרה בו ברפת השבת. (ארוי הלבנון)

בתקופת ה'בליץ' באירופה בעת מלחמת העולם השנייה, עזב רבי
 שלום מושקוביץ משאץ את לונדון ועבר לגיטסהד מחמת אימי
 המלחמה. כשחזר, פגש אותו יהודי מקומי אחד, והלה התרברב
 באזניו: "אני לא רבי ולמרות זאת נשארת בלונדון בתקופת
 המלחמה, מפני שהיה לי בטחון בקב"ה, ואלו אתם מתנהגים ברבנות

ממלכה

אל רבי מנחם מנדל מרימינוב, הגיע אדם אחד שהתאונן על עניו ומחסורו. התענין הרבי על מלאכתו ופרנסתו, והלה התפאר לפניו כי משלם
 הוא במדת הבטחון, ולכן אין הוא שולח ידו במלאכה, אלא סמוך ובטוח הוא כי הקב"ה יזון ויפרנס אותו בדרך כבוד. הציץ בו הרבי וראה, כי
 דבריו על הבטחון שבו אינם אלא מן השפה ולחוץ. חזר ואמר: "עליך נאמר דוד המלך 'בטח בה' ועשה טוב, אם רוצה אתה לבטח בה, עליך
 ראשית-כל 'לעשות טוב, לעסוק במלאכתך באפן טוב וישר, כי אם לא תעשה כן, מה תועיל לך מדת הבטחון המדמה שלך?'"

ה"קדשות יום-טוב" מסיגט, הזמן פעם ל'תנאים' לבתו של אחד מחסידיו. ראה הרבי כי המחתן מדאג מאד מההוצאות הגדולות שהשתרגו על
 צואריו לחתנת בתו, נטל את שטר התנאים והקריא באזניו את הנאמר בו: "המגיד מראשית אחרית - הוא יתן", ואמר בצחות לשונו: "מה לך
 דואג על ההוצאות המרבות? והרי כאן נאמר בפריש, שהמגיד מראשית אחרית, הקב"ה שהוא מנהיג העולם מראשו ועד סופו, הוא יתן..."

מעשה בעשיר אחד, שרגנו עליו כי נהפך למשכיל והגו בעל דעות נפסדות. הלה הכחיש את הדברים, אולם פעם אחת פשבא אליו גבאי צדקה
 ובקש להתרימו למען עני הגון אחד, החל העשיר להכביר מלים על מדת הבטחון הדרושה, ואמר: "הקב"ה יעזר לאותו עני וישלח לו עזרתו
 מקדש". חיד גבאי הצדקה ואמר: "עליך נאמר 'משכיל אל-דל', אשרי האדם שלפעמים הוא נעשה 'משכיל' וחסר בטחון ואמונה,
 כשנוגע הדבר לדל, ואז אינו סומך על הבטחון אלא תומך בתמיכה של ממש..."

הורים גאל חברים

עלי, למה אתה עושה לי דוקא? היא שאלה. וזה תפס אותי. כי האמת? לא עשיתי דוקא. אני פשוט... הייתי אני. אבל לפעמים זה מספיק כדי להפריע למישהו אחר. החברים התחילו להרגיש את המתח, פתאום נהיה קצת פחות מצחיק. ואז אמא נכנסה. אמא לא נוהגת לצעק, גם כשמגיע. אמא לא עשתה 'דרמה'. רק אמרה בשקט, מני, חני עכשו בתקופת מבחנים, היא צריכה שקט. אתם יכולים להמשיך לשחק בחדר שלך או למטה.

בבת אחת נהיינו בשקט. עכשו זה כבר לא ופוח ביני לבין חני. זה אמא. והלב שלי... לא היה מוכן לזה. כי מצד אחד, החברים פה. המשחק באמצע. ומצד שני אמא בקשה. והדבר הכי קשה? זה לא להפסיק לשחק, זה להפסיק... מול כלם. להגיד טוב, בואו נגוף. כאלו אני זה שמקלקל את הפיף. עמדתתי שם רגע. הרגשתי קצת... קטן. ואז אמרתי, טוב, חברה, בואו נרד למטה. אברומי לא הבין: מה, למה?

אמרתי ככה, שנוי אורה. ירדנו. אף אחד לא צחק עלי, אבל אני בפנים הרגשתי כאלו כן. אחרי כמה דקות זה עבר, המשחק המשיך. אבל אצלי נשאר משהו.

בלילה חשבתני על זה. כבוד אב ואם מביא אותי למצבים לא נעימים שלי מול החברים, לומר לאחותי הגדולה ועוד. אבל אולי זה רק נדמה לי? אולי באמת חברים שלי מעריכים את זה שאנחנו עושים דברים גם שהם פחות נוחים, כדי להגיע לכבוד אב ואם. אולי אנשאל את אברומי וכלם מה דעתם, נראה לכם שהם יגידו לי את האמת? או שאולי זה לא משנה מה הם חושבים, זה הדבר הנכון לעשות. אני כבר לא יודע מה לחשב.

יש תקופות בבית שאתה לא צריך לוח שנה כדי לדעת מה קורה, אתה פשוט שומע את זה. אצלנו כרגע זה לפי מצבי הרוח של אחותי חני. כשהיא בתקופת מבחנים, הבית נכנס למצב מיוחד: פתאום כלם צריכים להיות בשקט סביבה, בלי צחוקים רגילים של ארוחת ערב, בלי ופוחים על מקומות שונים ללכת לטיל בהזדמנות, היא פשוט יושבת במרכז הסלון ולומדת בשאי הרצינות לכל המבחנים שלה. לפעמים לבד, לפעמים עם חברות. (באמת שאני לא מבין למה כל הזמן צריך להבחן) אני פמוכן לא צריך לספר לכם שאצלי אני דוקא לא בתקופת מבחנים. אני לאחרונה בתקופה של 'אופנים בין הערבים', כמו שספרתי לכם כאן.

יום אחד הבאתי כמה חברים הביתה, לא משהו חריג. קצת משחק, קצת ממתקים כי חברים לכבוד... קצת תחרות מי קופץ מהספה הכי גבוה. התישבנו בסלון, בתחלה האירה היתה מאוד רגועה ו'מתחשבת'. אבל אז רק התחלנו לדבר, לצחק, להתלהב ממה שהו שאברומי ספר (לא חשוב מה, אבל זה היה מצחיק מאוד). ואז חני יצאה מהחדר, עם מחברת ביד ועינים של "אני באמצע משהו חשוב".

מני, היא אמרה, אפשר קצת שקט? אני לומדת. אמרתי: כן, כן, עוד רגע. עברו בערך... שתי דקות, ואז שוב צחוקים. ואז שוב היא יצאה. מני, באמת. אני לא מצליחה להתרכז. עכשו, אם נהיה כנים, אני לא הרגשתי שאני עושה משהו לא בסדר. זה הסלון. זה הבית שהוא גם שלי. לא שברנו כלום. לא הפכנו שלחנות. אז אמרתי, אנחנו רק יושבים פה. היא הסתפקה.

מאירים את הילדים

הקציצות של חיפה

שלום לכם, ילדים צדיקים!

בחלק מהשנים שבהן פהו מרון שר התורה, הגאון רבי עמרם אזולאי זצוק"ל, כדון בבית הדין הרבני בחיפה, הפכה הדרך הארצה מירושלים לצפון הארץ לפרק מפאר של מסירות נפש ונצול זמן מחלט. הנסיעה ברכבת, שנתפסה אצל רבים כזמן של מנוחה או בהיה בנוף המשתנה, היתה עבורו היכל למוד תוסס.

הוא לא נסע לבדו. לצדו ישב בקביעות ידיד נפשו, הגאון רבי ישעיה עטיה זצ"ל. שם, הרחק מהמלת הנוסעים וטלטולי הדרך, יצרו לעצמם בועה של קדשה. במשך כל שעות הנסיעה היו רכונים על דפי הגמרא, מפלפלים בסגיוות חמורות מבלי להתבטל אפלו רגע אחד. עדי ראה שנקלעו למקום ספרו בהשגאות כי המראה היה בלתי נתפס: שני תלמידי חכמים הלומדים בלהט קזה, עד שנדמה היה כי הרקבת אינה דוהרת על פסים, אלא עומדת בלב ושיבה מרוממות. בניסיעות אלו בלבד, כבדרך אגב של נצול רגעים, זכו לסים יחד מסכתות רבות בש"ס.

סדר יומו של רבי עמרם בחיפה היה תובעני. הוא היה יוצא מביתו ביום ראשון ושב אליו רק ביום חמישי בערב. בנו, שהיה אמון על רכישת פרטיסי הרקבת עבורו, הכיר היטב את בקשתו היחודית של אביו: "רכוש לי פרטיס דוקא ליד קרון הקטר". הסבה לכך היתה פשוטה אך נוקבת - בקרון הראשון אין עוברים ושבים המסיחים את הדעת. כשהיה נוסע לבדו, היה רבי

עמרם מתעטף בטלית ומניח תפלין דרבנו תם, אווזו בידו את מסכת כתבות ומתנתק לחלוטין מן העולם הזה. עבורו, הנוף שנשקף מהחלון לא היה הים או ההרים, אלא דברי האמוראים והראשונים שקדשו את מחשבתו.

מדי שבוע היתה הרבנית הצדקנית מכינה עבורו צידה לדרך - קציצות בשר מזינות שאמורות היו להספיק לו לכל שהותו בעיר הזרה. "הקציצות של חיפה" כנו אותן בני הבית. אולם רבי עמרם, מתוך סגפנותו ודבקותו המחולטת בלמוד, היה אוכל אך מעט, ונותר עם כמות נכבדה של אכל בסוף השבוע. ביום חמישי בערב, כשהיה בנו הצעיר מגיע לתחנת האוטובוס לקבל את פניו וללוותו לביתם, היה מתרחש מחזה קבוע ומפלא. בטרם יכנסו הביתה, היה הרב מושיב את בנו בנחת בקרון זוית, מוציא את שארית הקציצות ואומר לו בתבה: "בני, אכל לאט לאט, תסים את הכל, כדי שאמא לא תדע שלא אכלתי ולא תקפיד עלינו".

כך הקפיד שר התורה על שלום בית ועל רגשותיה של רעייתו. הפן הצעיר, שעדין לא עמד על סודם של דברים, היה אוכל בתאבון את הצדה שחזרה מחיפה, מבלי להבין שבאותם רגעים הוא שתף למעשה נאצל של ענה ורגישות אנושית עלאית.

ניתן להשיג את ספרי הבדיחות "כל יום פורים" עם משלוח עד הבית 052-4770297, להאזנה למאות שיעורים לילדים, פרשת שבוע וסיפורי צדיקים חפשו: "מאיר גואטה - מתוקים מדבש"

נצאו 5 ההגונים

בשנת היובל נתנה האפשרות לעבד העברי שהיה עד כה בבית האדון שלו לשוב אל משפחתו ולהתחיל מחדש את חייו כבן חרוין. המעבר הוה מסמל את חמלת התורה על העבד שעד כה לא היו לו חיים משלו וכל אשר היה לו היה שייך לאדונו. ילדים מתוקים, תוכלו למצא את הדברים השונים שבין שני הצדדים?

חיפה?

כיצד נקראת הרבית בפרשתנו?

תשובה לחידה משבוע שעבר: מהתבואה החדשה.

יצירות

ילדים יקרים,

כל שבוע אנו מציגים יצירה ופה ששלחתם לנו המספרת כמה אתם אוהבים את המגזין. והפעם - היצירה של ילדי משפחת ברוס. אתם ויכולים להמשיך ולשלח לנו יצירות לכתובת המייל MA@tv2000.co.il וקר תכנסו להגרלה הגדולה, ואולי תזכו בפרס.

נאותגרים את הנשנה

הדוד צבידן
דודאה את מודיע
רבי
ששון צוי
מנדלי הסקוביץ

רבי
שלום שברדון
המגיד הירושלמי

רבי
צדקה חוץ
דוד וסקוב

רבי
סעדיה עזרי
מקובל מחכמי תימן

רבי
אלחנן אישעו זסלר
משגיח מישיבת פוניבז

רבי
דוד גברא
רבה של יבנה

רבי
סלמאן מוצפי
מנדלי הסקוביץ

משכן שנתה לילדי ישראל

שאלות ותשובות
עם **אלעאי יוחנוב** נ"י
ת"ת בני פנחס - אשדוד

החדוש שלי לשלח השבת

חסרון שהוא יתרון

וידבר יי אל משה בהר סיני
לאמר ויקרא כה, א.

דועה ומפרסמת היא השאלה:
מה ענין שמ"טה אצל הר סיני? מדוע דוקא במצות השמיטה הזכירה התורה שהצווי לכה נתן למשה בהר סיני, מה שלא נאמר בכל שאר המצוות? רש"י מסביר כי בא הכתוב ללמדנו כי כמו ששמ"טה נאמר כל כלותיה ופרטותיה ודקדוקיה בסיני, כך כל המצוות נאמרו כל פרטיותן ודקדוקיהן בסיני. ובכל זאת, עדין יש מקום לשאל, למה הכתה התורה ללמדנו זאת רק כאן, ולא כבר במצוה ראשונה שבתורה?

מבאר הגאון רבי יוסף חיים זצ"ל בספרו 'בן איש חי' (דרושים), שלח סיני יש קשר מיוחד ודוקא עם מצות שמ"טה - בשינה אנו מוצאים שהחסרון הוא בעצם היתרון. את הר סיני בחר ה' ודוקא בגלל היותו נמוך משאר ההרים, שהיו גבוהים ורמים ממנו בהרבה. כך דרשו חכמינו זכונם לברכה על הפסוק "למה תרצונו"

הרים גבוהים, שאפילו שבאו ההרים ובקשו שהקדוש ברוך הוא יתן עליהם את התורה, ותר סיני בכלל לא בא לטעון, יצאה בת קול ואמרה להם, למה תרצו לדון עם הר סיני? הרי כלכם בעלי מומין אצל הר סיני, כי מי שהוא בעל גאון הוא בעל מום. ובזכות שתר סיני הקטין עצמו, זכה ליתרון ונתנה עליו התורה.

וכך הוא גם במצות שמ"טה - חסרון העבודה בשנה השביעית הוא למעשה יתרון גדול. למרות שלא זורעים, ולכאורה מפסידים ומחסרים ממון, למעשה מרויחים כפלי כפלים, שהרי הכטיחה לנו התורה (לקמן כה, כא) "וצוית את ברכתי לכם בשנה הששית ויעש את התבואה לשלש השנים". כלומר, לש הבטיחה וברכה מן השמים לשלש שנים. וכן בכל מצוה שנגררה שמתחבר ממנו לכבוד ה' בתורה, באמת ודוקא בזכות זה זוכה לברכה מן השמים.

(אוצרותינו)

ענת אלמי

האם מותר לרוץ לבית כנסת בשבת?

תשובה: מצווה לרוץ כשהולך לבית הכנסת, ואפילו בשבת שאסור לפסוע פסיעה גסה, מצווה לרוץ בהליכתו. אבל כשיוצא מבית הכנסת, אסור לרוץ.

האם מותר לכוון שעון מעורר מלפני השבת בשביל לקום לתפילה בבוקר השבת?

תשובה: מותר לכוון מערב שבת שעון מעורר, אף שהשעון יצלצל וישמיע קול בשבת, ובשבת עצמה כשהשעון מצלצל, אם השעון פועל על ידי בטריות, נכון מאוד להחמיר שלא להפסיק את הצלצול. אבל בשעון הפועל על ידי קפיץ, מותר להפסיק בשבת את הצלצול על ידי לחיצה על כפתור. ובשעון מעורר כזה, אף אם היה כבוי מערב שבת, ורוצה למתוח את הקפיץ ולהרים את הכפתור כדי שיצלצל בשעה המיועדת לעוררו, יש להתיר לעשות כן. וכן אם שכח למתוח את הקפיץ בשעון המעורר מערב שבת (בשעון קפיץ), מותר למתוח אותו בשבת כדי שיצלצל לעוררו.

(לקוט יוסף שבת כרך א' עמ' שמה, פט)

ענת אלמי

זמירות לשבת

נפשי לילה אתה, מי יתן אמנאחה, פתח ביתי אראתה, ושקוף בער אשנבי: לכבוד וכו' חסין קדוש נקראה, איש אשר פניו ראה, הן כביר יהו מצאה, תשורה לו להביא: לכבוד וכו' הן הן לו איש לו נגלה, בחלום חיון לילה, ובכרית דם המילה, בא ובה רין כבבי: לכבוד וכו' זכור לטוב יאיר נרי, ובשר ציון עזרי, ויאמר התעזרי, מעפר קומי שבי: לכבוד וכו' קול זמרת מהללי, וקשיב צורי גואלי, ודא דומיה לי, בכל עור נשמתי בי: לכבוד וכו'

נסים עשר ושנים בבריהם שנויים, עשה לו דר שמים, צורי גואלי אבי: לכבוד וכו' אמת כפיהו תיה, לאלמנה עניה, עת את כנה התורה, ולנפשו אמר שובי: לכבוד וכו' השמן גם בו שרתה, הברכה בו היתה, כד חסמה לא כלתה, ותגדלי לתרבי: לכבוד וכו' הודפים אחרי תהו, הבה משבט פיהו, ויאמרו ה' הוא, אמת ואתה נביא: לכבוד וכו' וגור אמר עשה, מספר שנים שלשה, מסר לא נתך ארצה, הוא המוציא המביא: לכבוד וכו' נתן לו הא-ל מהלכים, בעולם המלאכים, ולענות הצריכים, הוא נלחם ערכי: לכבוד וכו' בקרשה ובסתרה, עלה עלה בסערה, אלישע אליו קרא, ויאמר אבי אבי: לכבוד וכו'

אשרך מהלל ניחי, לפני א-לתי אבי, לכהוד המרת לברי, אלחיה הנביא: נטע הא-ל בירושן, חבצלת השרון, איש מגזע אתרן, משרת צור משנבי: לכבוד וכו' מהן לא-ל עליון הוא, פינתם הוא אלחיה, הנביא וקראתה, הגלעדי התשבי: לכבוד וכו' יום קנא קנאת הא-ל הרג כהן וא-ל, נשיא שבט ישראל, ובת צור שמה קובי: לכבוד וכו' דין שמע מפי רבו איש ארמת משכבו, קנאים הם פוגעים בו, ויאמר אריק תרבי: לכבוד וכו' ויזק מתוך עדה, רמת כירו תרה, ויחרד תרה, נתגבר כמו לביא: לכבוד וכו' דקר בתרבו אוחם, כדרך שכיבתם, על הארץ חבטם, ולמשה אותם הביא: לכבוד וכו' בשכר זאת א-ל ח' נעלם, נתן לו שכר משלם, ברית קהנת עולם, ויכפר עליו חובי: לכבוד וכו'

להקדשות
ניתן לפנות למערכת
073-222-4-999

לעילוי נשמת
שושנה בן-סימון
בת רחל ז"ל
נלב"ע כ"ט חשוון ה'תשפ"ג
תנצב"ה

להקדשות
ניתן לפנות למערכת
073-222-4-999

להקדשות
ניתן לפנות למערכת
073-222-4-999

לעילוי נשמת
יצחק יוסף
בן ציפורה ז"ל
נלב"ע כ"ח כסלו ה'תשע"ו
תנצב"ה

משכן שאלה

בזשלי מגידים

לפני שיהיה מאחר...

פָּל כָּף
מָהרָּ? ? ?

וְשָׁעָה מְאַחַר יוֹתֵר...

שְׁמַעְר'ל,
הִנֵּה הָרוּבֵל
שְׁאַנִּי חֵיב לָךְ...

פֹּן... הַעֲסָקָה הַצְּלִיחָה
מַעַל הַקְּשָׁעָר...

נֹו, בְּאַמְתָּ... גִּעְעָל... אֲתִי אַתָּה יְכוּל לְדַבֵּר
עַל הַכָּל...

אַנִּי לֹא יוֹדַע... אֲדַנִּים לַכֶּתֶל... וְחוּץ מִזֶּה,
אַנִּי רוֹצֶה בְּלַעֲדֵיזֵת בְּעַסְקָא...

וְאוּלֵי פַעַת תּוֹאִיל לְגַלוֹת לִי
עִם מִי עֲשִׂיתְ אֶת הַעֲסָקָה הַזֹּאת?
וּמִדּוּעַ אַתָּה מְסַתְוֵרִי פָּל כָּף? ? ?

עֲזֹב... זֶה מְסוּג הַדְּבָרִים שֶׁלֹּא
מְדַבְּרִים עֲלֵיהֶם...

אִם כִּי... אוּלֵי, בְּעֵצָם,
שְׁמַעְר'ל יַעֲזֹר לִי לְמַצָּא
רַעְיוֹן פִּיצֵד לְהַעֲבִיר פְּמִזֵּית
גְּדוּלוֹת יוֹתֵר שֶׁל וּזְדָקָה
אֶל מַעֲבָר לְגָבוּל?

שְׂיִהְיֶה... אִם אַתָּה לֹא רוֹצֶה -
אֶל תִּגְלֶה... אֲכַל הַהֶפְסֵד שֶׁלָּךְ...
אַנִּי מְשַׁכְנַע שְׂיִכְלַתִּי לַעֲזֹר לָךְ!!!

אַנִּי לֹא זָקוּק לַעֲזָרָה,
שְׁמַעְר'ל...

זמירות לשבח

רבונו של עולם, ותן חלקנו בתורתך, וזכנו כדרי שתשרה שכנתך עלינו. מלא משאלות דבי לטובה, והפך רצוני ותן שאלתי:

אני מאמין באמונה שלמה בביאת המשיח, ואף על פי שיתמהמה, עם כל זה אחכה לו בכל יום שיבוא:

מי האיש החפץ תיים אהב ימים לראות טוב: נצר לשונך מרע ושפתך מדבר מרמה: סור מרע ועשה טוב בקש שלום ורחמים: אם אשחקך וירושלים, תשבח וימיני, תרבה לשוני לחכי אם לא אוכריכי, אם לא אעלה את ירושלים על ראש שקותי:

גם כי אף בנאי צלמות לא אירא רע כי אתה עמורי: בלכני משכן אבנה לתר כבודו, ובמשכן מוכח אשים לקרני תודו. ולצר תמיר אקח לי את אש העקרה, ולקרן אקריב לו את נפשי תיחידה:

שפכי כמים לבך, נח פני ה': כשתנשמה מאירה, גם שמים עופי ערפל מפיקים אור נעים: ארץ ה' אקרא, ואל ה' אתחנן. שבע ה' ותני, ה' הית עור לי: נשבעתי ואקמה לשמר, משפטי בדקך:

אחינו כל בית ישראל, התנונים בצרה ובשכחה. העומרים בין כים ובין ביקשה. המקום ורחם עליהם ויוציאם מצרה לרונתה. ומאפלה לאורה. ומשעבוד לגאולה. השתא בעגלא ובזמן קריב: כח אמר ה', וברתי לך חסד נעורך, אהבת כלולתיך, לבתך אתרי כמדבר, כארץ לא רועה:

ועתה כנים שירי למלך בתפארת מפורא, ואשירי עבדיו המשמיעים בקול שבתו:

תהא השעה הזאת שעת רחמים ועת רצון מלפניך:

הבצלתה שנתחת
לעילוי נשמת
אסתר דרמי
בת שלום ז"ל
נלב"ע כ"ב אב ה'תשע"ג
תנצב"ה

הבצלתה שנתחת
להקדשות
ניתן לפנות למערכת
073-222-4-999

הבצלתה שנתחת
להקדשות
ניתן לפנות למערכת
073-222-4-999

הבצלתה שנתחת
להקדשות
ניתן לפנות למערכת
073-222-4-999

הבצלתה שנתחת
לעילוי נשמת
סעדיה גריידי
בן שלום ז"ל
נלב"ע א' ניסן ה'תשפ"ג
תנצב"ה

משכן
שילה

דודו עיבד
דודו את מרדכי

רבי
שמואל אבן דנאן
הבית של מרדכי

רבי
משה דבוראשווילי
מחכמי גרוזיה

רבי
נתן צבי פינקלשטיין
ראש ישיבת מיר

רבי
שיראג בעליקאושווילי
מחכמי גרוזיה

רבי
משה אביראמאט
מחכמי מרוקו

רבי
יוסף מלוטץ
מחכמי מרוקו

רבי
עובדיה יעבן
הבית של קייטליסקין

המשורר יבוא בעד"ה

מה אתה אומר!!!

אני מבטיח!!!

אתה צודק... אבל הנה: כבר אני יכול לעזור לך... אנחנו יכולים לצאת ביחד בלונה הבאה, וכל אחד מאתנו יקח שלשה בקבוקים...

אני לא צעקתי!!!

זה רעיון מצוין...

אם פה, לא נותר לנו אלא להקטין להלונה הבאה...

זמירות לשבת

למה נקרא מוריה על שם המר המובן שישנו שם. מי שענה לאברהם אבינו בהר המוריה, הוא יענה אתכם וישמע קול צעקתכם היום הזה:
על הר נבה עלי לך, מכשרת ציון, תרימי כפת קולך, מכשרת ירושלים. הרימי, אל תיראי, אמרי לערי יהודה, הנח א-להיכם:

כן אדם, עלה למעלה עלה:
כי בת עז לך יש לך כנפי רוח, כנפי נשרים אבירים:
אל תכחש כם פן וכחשו לך:
דרש אותם דרש
כן אדם - וקמצאו לך מדי:

יום קדוש הוא מבואו ועד צאתו, כל נדע יעקב וכבודו בדבר המלך ודחו, לנה בו ולשמוח בתענוג אכול ושתו, כל ערת ישראל ועשו אותו:
משך חסדך לידך א-ל קנא ונקם, נוסרי ליום השביעי זכור ושמוך יתקם, שמתם כנגדו שלם באור פנד תבתיקם, ורנון מרשן ביתך ונחל עדיך תשקם:
עזור לשותבים בשביעי בהריש ובקציר עולמים, פוסקים בו פסיעה קמטה, סוערים בו לברך שלש פעמים, צדקתם תצוהר כאור שבעת הימים, ה' א-להי ישראל אהבת תמים, ה' א-להי ישראל תשועת עולמים:

כל מקדש שביעי בראוי לו, כל שומר שבת קדש מחללו, שברו הרבה מאד על פי פעלו, איש על מחנהו ואיש על דגלו:
אוהבי ה' המחכים כנגדן אריאל, ביום השבת שישו ושמוחו כמקבלי מתן נתליאל, גם שאו וריכם קודש ואמרו לא-ל, ברוך ה' אשר נתן מנוחה לעמו ישראל:
הורשי ה' ידע אברהם אוהבו, המאחרים לצאת מן השבת וממתרים לבא, ושמתים לשמרו ולערב ערובו, זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו:
זכרו תורת משה במצות שבת נרוסה, תרותה ליום השביעי ככלה בין רעותיה משכנת, סתורים וירדה וקדשה במאמר כל אשר עשה, וכל א-להים ביום השביעי מלאכתו אשר עשה:

משכן שילה

להקדשות
ניתן לפנות למערכת
073-222-4-999

הבצלתה שנתתה

להקדשות
ניתן לפנות למערכת
073-222-4-999

הבצלתה שנתתה

להקדשות
ניתן לפנות למערכת
073-222-4-999

הבצלתה שנתתה

לעילוי נשמת
מאור מאיר ז"ל
בן גדי ורעיה כהן ה"ו
נלבע ה' כסליו ותשפ"ג
תנצבה

הבצלתה שנתתה

להקדשות
ניתן לפנות למערכת
073-222-4-999

הבצלתה שנתתה

להקדשות
ניתן לפנות למערכת
073-222-4-999

נשיאר מיאדור

אני חולה להתמוטט מרב כבוד.

מה לכם מתבטלים? מהרו! צרו עוד לנקות היטב את האגיה, למלא את המכלים, לסתום סדקים. להעמיס סחורות.

אני יכול לעזר לכם, אדוני רב החובל.

ואטוט בגדל חצי התרן, מה תוכל לעזור?

אני יכול להעמיס סחורות, לקרצר את האגיה, מה שתצוה אדוני רב החובל.

אנחנו מלחים. לא מלאכים. תובים עוד פנה אדם!

מאיפה אביא לכם עקשו פנה אדם?

יש לי רציון.

איזה פסדו! מישהו נמצא כאן?

במה אתם צריכים עזרה?

כפחה הוא הבטיח לך על זה, הא? לך קרצר את סטון האגיה ונצוה אם אתה שונה חצי תרן או אפילו רבע לא.

הרי לכם פנה אדם ועיל. חצי התרן לשירותכם.

הוא מבקש ללעג לנו רב החבל היחירו תנוק הוא הביא לנו.

הגדול אהרן מרדכי

הגדול אהרן מרדכי

הגדול אהרן מרדכי

הגדול אהרן מרדכי

הגדול אהרן מרדכי

הגדול אהרן מרדכי

הגדול אהרן מרדכי

הגדול אהרן מרדכי

הגדול אהרן מרדכי

שירים חסידים

ותיה בעין שתול על פלגי מים אשר פרוי יתן בעתו ועלהו לא יבול, וכל אשר יעשה וצליח. ותיו למשפה שאסרך ורחקו כל מבדעך ושיש עליך אלקוד כמוש חתן על בלה.

ותביאותים אל הר קרשי ועולתיהם וזבתיים לרצון על מוכחי כי בתי בית תפלה יקרא לכל העמים. ותיה ביום ההוא ותקע בשופר גדול וכאו האברים בארץ אשור והנחתיים בארץ מצרים והשתחויו לה' בהר הקדש בירושלים.

ובכן צדיקים וראו וישמחו וישרים יעלו וחסידים ברנה ויגלו. ובכן תן כבוד לעפק תהלה ליראיד ותקנה טובה לדורשיך ופתחון פה למוחלים לה. שמחה לארצך ששון לעירך וצמחת קרן לדור עבדך ועריכת נר לכן ושי משיחך במתנה בימינו. והאר עינינו בתורתך, ודבק לבנו במצותיך, ונתר לבכנו לאהבת וליראה את שמך, ולא נבוש ולא נבלם ולא נשכל לעולם ועד.

ואני ברב חסדך אבוא ביתך אשתתחה אל תיכל קרשך מרשעתך ישראל. ואני נתתי לך שכם אחר על ארץ אשר לקחתי מיד האמרי בתרבי ובקשתי. ואתה קרוש וישב תהלות ישראל. וכא לציון גואל ולשבי פשע בעקב נאם ה'. וכאו האברים בארץ אשור והנחתיים בארץ מצרים, והשתחויו לה' בחר הקדש בירושלים.

ואסתר ואחקדש בקדשה של מעלה, ועל ידי זה ישפע שפע רב בכל העולמות ולתקן את נפשותינו ורחותינו ונשמתינו ככל סיג ופגם ולשחרנו ולקדשו בקדשתך העליונה, אמן סלה. ואמר ביום ההוא הנה אלקיני זה קוינו לו וישיענו זה ה' קוינו לו נגילה ונשמחה בישועתו. ואנחנו עמך וצאן מרעיך ונודה לך לעולם לדור ודר נספר תהלהך.

להקדשות ניתן לפנות למערכת 073-222-4-999

להקדשות ניתן לפנות למערכת 073-222-4-999

לעילוי נשמת יעקב לוי (סויק) בן חנה ז"ל נלב"ע י"ד בשבט ה'תשע"ד תנצב"ה

להקדשות ניתן לפנות למערכת 073-222-4-999

להקדשות ניתן לפנות למערכת 073-222-4-999

משכן שילה

תקציר: בנו הקטן של ר' שלמה הפרנס מתכנן להפליג לבדו לארץ ישראל ולחפש אחר הוריו. המשפילים מצליחים לשכנע את האציל כי אם יעניק להם אפטרופסות על בנו של ר' שלמה - הם כבר ידאגו שר' שלמה ישלם לו את מלוא דמי החסות. בינתיים בנו של ר' שלמה מנסה למכר אצל הצורף את גביע הכסף ללא הצלחה.

המשרד יבוא בע"ה

דודו עזב
דודאה את מודדו

רבי
משה הרברשטאם
חבר מ"ד ישיבת הנה"ג

רבי
יצחק יעקב וייס
ב"ד ישיבת שנתת יצחק

רבי
יהודא עבאחא
אב"ד הסדרה העשית - ירושלים

רבי
יהודא יצחק הלוי
רבה של תל אביב

רבי
יהושע שהמני
רב שנתת נקמה - ירושלים

רבי
חיים שמואלביץ
ראש ישיבת מיר

רבי
מיר ציון קואניקה
ראב"ד ירושלים

שירים חסידיים

ותן כנו יצר טוב, לעבדך
כאמת ובקראת ובאהבה.

וקני ה' יחליפו כח יעלו
אכר כגשרים, ירוצו ולא
ייעזו ולא ייעפו.

עליון על כל הארץ.
ותן לך האלקים מטל השמים
ומשמני הארץ ורב דגן ותירש.
ולירושלים עירך ברחמים
תשוב. ותשכן בתוכה כאשר
דברת. ובנה אותה בקרוב
ביומנו כגון עולם. ובסא דוד
עבדך מתרה לתוכה תבין.
וגשגב ה' לבדו ביום ההוא.
ותור יעקב לבדו ויאבק איש
עמו עד עלות השחר.

ותקראתי לכם ברכה עד
כלי די.

ושהר לבנו לעבדך כאמת.
ונדע כל פעול כי אתה פעלתו
ונכין כל יצור כי אתה יצרתו
ויאמר כל אשר נשמת באפו
ה' אלקי ישראל מלך.
מלך ה' אלקי ישראל
מלך מלך מלך -
ומלכותו בכל משלה.
ונדעו כי אתה שמך ה' לבדך

ותן כנו יצר טוב, לעבדך
כאמת ובקראת ובאהבה.

וקני ה' יחליפו כח יעלו
אכר כגשרים, ירוצו ולא
ייעזו ולא ייעפו.

עליון על כל הארץ.
ותן לך האלקים מטל השמים
ומשמני הארץ ורב דגן ותירש.
ולירושלים עירך ברחמים
תשוב. ותשכן בתוכה כאשר
דברת. ובנה אותה בקרוב
ביומנו כגון עולם. ובסא דוד
עבדך מתרה לתוכה תבין.
וגשגב ה' לבדו ביום ההוא.
ותור יעקב לבדו ויאבק איש
עמו עד עלות השחר.

ותקראתי לכם ברכה עד
כלי די.

ושהר לבנו לעבדך כאמת.
ונדע כל פעול כי אתה פעלתו
ונכין כל יצור כי אתה יצרתו
ויאמר כל אשר נשמת באפו
ה' אלקי ישראל מלך.
מלך ה' אלקי ישראל
מלך מלך מלך -
ומלכותו בכל משלה.
ונדעו כי אתה שמך ה' לבדך

משכן
שילח

51

<p>הוצאת שנתת</p> <p>להקדשות ניתן לבנות למערכת 073-222-4-999</p>	<p>הוצאת שנתת</p> <p>לעילוי נשמת מורן אסתר שמסון ז"ל בת סופיה הי"ו נלב"ע ד' סיון ה'תשמ"ב תנצב"ה</p>	<p>הוצאת שנתת</p> <p>לעילוי נשמת אלברט חניאל שמסון בן יוכבד ז"ל נלב"ע ג' תמוז ה'תשמ"ד תנצב"ה</p>	<p>הוצאת שנתת</p> <p>לעילוי נשמת שרה ציון בת חנה ז"ל נלב"ע י"ח אייר ה'תשמ"ה תנצב"ה</p>	<p>הוצאת שנתת</p> <p>לעילוי נשמת ישראל ציון ז"ל בן עליזה הי"ו נלב"ע י"ח אייר ה'תשמ"ה תנצב"ה</p>
--	---	--	--	---

פרקי אבות

מתוך "פירוש על מסכת אבות" - הרה"ג ציון מלכר שליט"א

כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא, שנאמר "ועמך כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ נצור מטעי מעשה ידי להתפאר"

ומשמתחיים רוחים כדי שלא ישמע איש את חבריו מתוודה ומזכיר עוונותיו (רע"ב), ולא הזיק נחש ועקרב פירושלים מעולם, ולא אמר אדם לחברו צר לי המקום שאלין פירושלים ואיני יכול להתפרנס (רש"י), ולכן לא אוכל לדור בירושלים אלא אצא למקום אחר (רע"ב):

(ו) עשרה דברים נבראו בערב שבת בין השמשות, ואלו הן, פני הארץ לבלוע קרח ועדתו, ופי הפאר בארה של מרים (רע"ב), ופי האתון בין השמשות נגזר עליה שתדבר עם בלעם (שם), והקשת לאות ברית שלא יהיה עוד מבול (שם), והמון, והמטה של משה, שבו חקוק השם המפורש (רש"י), והשמיר כמין תולעת שכשהיו מראים אותה על האבנים הרשומות בדיו, הן נבקעות מאליהן (רע"ב), והתב צורת האותיות שהיו חקוקות בלוחות (שם), והמכתב עט סופר שבו חקק עשרת הדיברות על הלוחות, והלוחות של סנפרינון היו, שהיא אבן קשה (שם). ויש אומרים, אף המזיקין אלו השדים (שם), וקבורתו של משה חלל הקבר (רש"י), ואילו של אברהם אינינו שנשחט במקום יצחק, שנגזר עליו בין השמשות שייאחז בסבך בקרניו בזמן העקידה (שם). ויש אומרים, אף צבת בצבת עשויה שאי אפשר לו לנפח להכניס ידו באש ולקחת הברזל משם לתקן הצבת, אלא אם כן אווז אחרת בידו (רש"י):

(ז) שבעה דברים בגלם אדם שאין בו בינה, הרי הוא ככלי שלא נגמרה מלאכתו, הנקרא "גולמי כלי" (רש"י) ושבעה בחכם היודע לעשות סברה (ר' יונה). חכם אינו מדבר בפני מי שהוא גדול ממנו בחכמה ובמנין, ואינו נכנס לתוך דברי חברו, ואינו נכהל להשיב, שואל כענין שואל בענין שעוסקים בו ולא מסתעף לדברים אחרים (רש"י) ומשיב כהלכה משיב למי ששואל אותו כדת וכהלכה (רש"י), ואומר על ראשו ראשון ועל אחרון אחרון, ועל מה שלא שמע אומר לא שמעתי, ומודה על האמת. וחלופיהו וההיפך בגלם שאינו שלם בדעותיו ובחוכמתו (שם):

(ח) שבעה מיני פרעניות באין לעולם על שבעה גופי עברה. (1) מקצתן של הציבור מעשרין ומקצתן אינן מעשרין, רעב של בצרת מניעת גשמים בעיתם (ר' יונה) באה, מקצתן רעבים ומקצתן שבעים מידה כנגד מידה (שם). (2) גמרו שלא לעשר שכולם אינם מעשרים (שם), רעב כבד של מהומה ושל בצרת באה אוכלים ואינם שבעים (רש"י). (3) וישלא לטול את החלה שביטלו מעשר והפרשת חלה לגמרי, רעב של בליה באה שנה שלא ירדו גשמים, השמיים כברזל והארץ כנחושה (רע"ב). (4) דבר בא לעולם על מיתות האמורות בתורה שלא נמסרו לבית דין כגון כריתות ומיתות בית דין, ועל פרות שאין נוהגים בהם קדושת (שם) שביעית. (5) חרב באה לעולם על ענוי הריו שמעכו מלפסוק לו דינו (רש"י), ועל ענות הריו, ועל המוריס בתורה שלא כהלכה לאסור את המותר ולהתיר את האסור (רע"ב):

(ט) חיה רעה באה לעולם על שבועת שוא לבטלה, שלא לצורך (רע"ב), ועל חלול השם העובר עבירה בפרהסייה ביד רמה (שם).

(א) בעשרה מאמרות תשע פעמים נאמר "ויאמר" בפרשת הבראה, והמאמר העשירי הוא המילה "בראשית", שנחשבת גם כן מאמר (רע"ב), נברא העולם. ומה תלמוד לומר שהקב"ה נזקק לברוא העולם בעשרה מאמרות, והלא במאמר אחד יכול להבראות, אלא להפרע מן הרשעים שמאבדין את העולם כדי ליתן פירעון גדול לרשעים, שמאבדים את העולם (רש"י) שנברא בעשרה מאמרות, ולתן שכר טוב ומרובה לצדיקים שמקיימין את העולם שנברא בעשרה מאמרות:

(ב) עשרה דורות מאדם ועד נח, להודיע כמה ארף אפים לפניו שהמתין לרשעים כל כך ולא נפרע, שמא ישובו (רש"י), שכל הדורות היו מקיימין ובאין עד שהביא עליהם את מי המבול. עשרה דורות מנח ועד אברהם, להודיע כמה ארף אפים לפניו, שכל הדורות היו מקיימין ובאין, עד שבא אברהם וקבל (עליו) שכר בלם ועשה טובה כנגד כל רעתם והצילם מן הפורענות (ר' יונה):

(ג) עשרה נסיונות כנגד עשרה מאמרות (רש"י) נתנסה אברהם אינינו עליו השלום שהפילו נמרוד לכבשן האש, "לך לך מארצך", רעב בארץ, לקחת שרה לפרעה, מלחמת ארבעת המלכים, ברית בגיל 99, לקחת שרה לאבימלך, ה' ציווהו לגרש את הגר ואת בנו, עקידת יצחק בנו וקבורת שרה, ועמד בגלם, להודיע כמה חבתו של אברהם אינינו עליו השלום שבזכותו העולם עומד (שם):

(ד) עשרה נסים נעשו לאבותינו במצרים שניצולו מעשר מכות ועשרה ניסים נעשו על הים הראשון קריעת ים סוף, השני שנעשו המים כקשת, השלישי כי נבקעו מעיינות תהום רבה, הרביעי שהיו המקומות שרכבו המצרים עליהם בים כעין חמר, החמישי שקפאו המים, השישי כי נגזר הים לשנים עשר גזרים, השביעי שהיו המחיצות שבין שבט לשבט זכות כזכוכית לבנה, השמיני שלא קפאו המים כולם כחתיכה אחת, התשיעי שהמים המתוקים שבין לא קפאו, העשירי שאחר שתייתם היו נקפאים מיד (ר' יונה). עשרה נסיונות נסו אבותינו את המקום ברוד הוא במדבר שאמרו: "המבלי אין קברים במצרים", ונבאו מרתה... וילנו... מה נשתה", ברפידים "ולא היה מים לעדה", "לא תצאו" ויצאו, במן "איש אל יותר ממנו" ויתירו, "בשבתנו על סיר הבשר", והאספסוף אשר בקרבנו, מעשה העגל, "ויהי העם כמתאננים" וחטא המרגלים (רע"ב), שנאמר (במדבר יד): "וינסו אתי זה עשר פעמים ולא שמעו בקולי":

(ה) עשרה נסים נעשו לאבותינו בבית המקדש. לא הפילה אשה מריח מגירוי לאכול את בשר הקדש, ולא הסריח בשר הקדש מעולם כשלא היה פנאי להקטיר בלילה (רש"י), ולא נראה זכוב בבית המטבחיים שבעזרה, ללמדך ששכינה שורה בהם (שם), ולא ארע קרי טומאה לכהן גדול פיוס הנפורים, ולא כבו גשמים אש של עצי המערכה שהמזבח במקום מגולה היה (רע"ב), ולא נצחה הרוח את עמוד העשן שהיה מיתמר ועולה, והרוח החזקה לא הסיטה אותו אפילו שהמזבח עמד מתחת השמיים (ר' יונה), ולא נמצא פסול בעמר ובשמי הלחם ובגלחם הפנים, עומדים צפופים

(שם) זו מחלוקת הלל ושמאי. ושאניה לשם שמים, זו מחלוקת קרח וכל עדתו כוונתם הייתה בקשת הכבוד והשררה (שם):

(יח) כל המזכה את הרבים, אין חטא בא על ידו שלא יהא הוא בגהינום ותלמידיו בגן עדן (רע"ב). וכל המחטיא את הרבים, אין מספיקין בידו לעשות תשובה שלא יהא הוא בגן עדן ותלמידיו בגהינום (שם). משה זכה וזכה את הרבים שלימד תורה לכל ישראל (שם), וכות הרבים תלוי בו, שנאמר (דברים לג): "צדקת ה' עשה ומשפטיו עם ישראל" שכל המצוות שעשו ישראל, כאילו עשאן הוא עימם (רש"י). ירבעם חטא והחטיא את הרבים, חטא הרבים תלוי בו, שנאמר (מלכים א' טו): "על חטאות ירבעם (בו נבט) אשר חטא ואשר החטיא את ישראל":

(יט) כל מי שיש בידו שלשה דברים הללו, מתלמידיו של אברהם אבינו. ושלשה דברים אחרים, מתלמידיו של בלעם הרשע. עין טובה מסתפק במה שיש לו (רע"ב), ורוח נמוכה ענווה יתרה (שם), ונפש שפלה ופרישות מן התאוות (שם), מתלמידיו של אברהם אבינו. עין רעה, ורוח גבוהה, ונפש רכה, מתלמידיו של בלעם הרשע. מה בין תלמידיו של אברהם אבינו לתלמידיו של בלעם הרשע. תלמידיו של אברהם אבינו, אוכלין בעולם הזה ונוחלין בעולם הבא, שנאמר (משלי ח): "להנחיל אהבי יש [בגנימטריה] שלוש מאות ועשרה עולמות שעתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק בעולם הבא (רש"י), ואצרתיהם אמלא" בעולם הזה (רע"ב). אבל תלמידיו של בלעם הרשע יורשין גיהנם ויורדין לבאר שחת, שנאמר (תהילים נח): "זאתה אלקים תורידם לבאר שחת, אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם לא יגיעו לחצי שנותיו של אדם, שהן שבעים שנה, והם ימותו לפני גיל ל"ה (רש"י), ואני אכסח בך":

(כ) יהודה בן תימא אומר, הוי עז כנמר ולא תבביש לשאול מרבך מה שלא הבנת (רע"ב), וקל כנשר לחזור אחר תלמודך (שם), ורץ כצבי לרדוף אחר המצוות (שם), ונבור כארי לכבוש יצרך מן העבירות (שם) לעשות רצון אביה שבשמים. הוא היה אומר, עז פנים לגיהנם, ובשת פנים לגן עדן. יהי רצון מלפניך ה' אלקינו שתבנה עירך במהרה בימינו ותן חלקנו בתורתך:

(כא) הוא היה אומר, בן חמש שנים למקרא שמחנכים אותו לאותיות (רש"י), בן עשר למשנה, בן שלש עשרה למצוות, בן חמש עשרה לתלמוד גמרא ועומק הלכות (שם), בן שמונה עשרה לחפה, בן עשרים לרדוף אחר מזונותיו, בן שלשים לפח אז כנס בכוחו ובגבורתו (שם), בן ארבעים לפינה להבין דבר מתוך דבר ולהורות הלכה, בן חמשים לעצה לישא וליתן בעומק עצה מתוך שרבו עליו מעשיו (שם), בן ששים לזקנה תחילת זקנה באה עליו להלבנת קצת שערותיו (שם), בן שבעים לשיבה שנתלכנו רוב שערותיו (שם), בן שמונים לגבורה דבר גדול הוא אם יחיה אדם עד גיל שמונים (שם), בן תשעים לשיח מכאן ואילך הוא כפוף (שם), בן מאה כאלו מת ועבר ובטל מן העולם נשתנו פניו ומעיין החוכמה פסק ממנו (שם):

(כב) בן בג אומר, הפך בה בתורה והפך בה, דכלא בה שהכול תמצא בה (רע"ב). ובה תחזי תלמד בה תמיד, וסיב ובלה בה גם עד זקנה ושיבה לא תעובנה (שם), ומנה לא תזוע ממנה לא תזוז, לא יום ולא לילה (רש"י), שאין לה מדה טובה הימנה:

(כג) בן הא הא אומר, לפום צערא אנרא כפי רוב הצער שאתה סובל בלימוד התורה ועשיית המצווה, כן יהיה שכרך מרובה (רע"ב):

(7) גלות באה לעולם על עובדי עבודה זרה, ועל גלוי עריות, ועל שפכות דמים, ועל השמטת הארץ שחורשים וזורעים בשביעית (שם): בארבעה פרקים הדבר מתרבה. ברביעית, ובשביעית ובמוצאי שביעית שנה שמינית ובמוצאי החג סוכות שבכל שנה ושנה. ברביעית, מפני מעשר עני שבשלישית שלא נתנו בשנה השלישית. בשביעית, מפני מעשר עני שבששית שלא נתנו בשנה השישית. ובמוצאי שביעית, מפני פרות שביעית שלא נהגו בהם הפקר. ובמוצאי החג סוכות שבכל שנה ושנה, מפני גזל מתנות עניים כגון לקט, שכחה ופאה (רש"י), כיוון שסוכות בא בזמן האסיף, שיש בו מתנות עניים, והרי הוא גזול את מתנותיהם (ר' יונה):

(י) ארבע מדות באדם. האומר שלי שלי ושלך שלך איני רוצה ליתן, והלוואי שלא תהנה אותי (רע"ב), זו מדה בינונית. ויש אומרים, זו מדת סדום. שלי שלך ושלך שלי, עם הארץ שזו לשון עם הארץ, הרוצה בתיקונה של הארץ אבל אין לו חוכמה כראוי (רע"ב). שלי שלך ושלך שלך, חסיד. שלי שלי ושלך שלי, רשע:

(יא) ארבע מדות בדעות. נוח לבעוס שכועס מהר ונוח לרצות ומתרצה מהר, וצא שכרו בהפסדו כי ההפסד מרובה מן השכר (ר' יונה). קשה לבעוס וקשה לרצות, וצא הפסדו בשכרו השכר מרובה מן ההפסד (שם). קשה לבעוס ונוח לרצות, חסיד. נוח לבעוס וקשה לרצות, רשע:

(יב) ארבע מדות בתלמידים. מהר לשמוע ומהר לאבד, וצא שכרו בהפסדו מה הנאה יש במה שהוא מהר לשמוע (רע"ב). קשה לשמוע וקשה לאבד, וצא הפסדו בשכרו שמידה טובה שיש בו יתרה על המידה הנפסדת (רע"ב). מהר לשמוע וקשה לאבד, חכם. קשה לשמוע ומהר לאבד, זה חלק רע:

(יג) ארבע מדות בנותני צדקה. הרוצה שיתן ולא יתנו אחרים, עינו רעה בשל אחרים שיוודע שהצדקה מעשרת ואינו רוצה שאחרים יתעשרו (שם). יתנו אחרים והוא לא יתן, עינו רעה בשל איך אין לו מידת הנדיבות (ר' יונה). יתן ויתנו אחרים, חסיד. לא יתן ולא יתנו אחרים, רשע:

(יד) ארבע מדות בהולכי לבית המדרש. הולך ואינו עושה שמקיים המצוות בדרך מקרה ולא בקביעות אלא כשיבואו לידו (ר' יונה), שבר הליכה בידו. עושה ואינו הולך שלומד בביתו, שבר מעשה בידו. הולך ועושה, חסיד. לא הולך ולא עושה, רשע:

(טו) ארבע מדות ביושבים לפני חכמים. ספוג ומשפך, משמרת, ונפה. ספוג, שהוא סופג את הכל ואין לו כח לברר האמת מן השקר (רע"ב). משפך, שמכניס בוז ומוציא בוז כך יש תלמיד ששוכח הכול (רש"י). משמרת מסננת, שמוציאה את הזין וקולטת את השמרים התלמיד שקולט בשכלו הסברה שאינה נכונה, והנכונה מאבד (ר' יונה). ונפה, שמוציאה את הקמח וקולטת את הסלת קולט האמת מן השקר (רע"ב):

(טז) כל אהבה שהיא תלויה בדבר שאוהב מחמת סיבה בעולם ולא מחמת קרבה ורעות (רש"י), בטל דבר אם התבטלה הסיבה לאותה האהבה (שם). בטלה אהבה. ושאניה תלויה בדבר, אינה בטלה לעולם. איזו היא אהבה תלויה בדבר, זו אהבת אמן ונתמר מפני יופייה (שם). ושאניה תלויה בדבר, זו אהבת דויד ויהונתן שאמר לו יהונתן לדוד: אתה תהיה למלך על ישראל, ואני אהיה לך למשנה (שם):

(יז) כל מחלוקת שהיא לשם שמים, סופה להתקיים. ושאניה לשם שמים אלא בקשת השררה ואהבת הניצוח (רע"ב). אין סופה להתקיים. איזו היא מחלוקת שהיא לשם שמים להשיג האמת

ספורי צדיקים ואגדות חז"ל לפני השנה

נסיון מהשמים

למוצאי
שבת

"וּצְדָקָה תַצִּיל מָמוֹת". מי עוד כְּרַבִּי קוֹפֵל עוֹשֶׂה צְדָקָה, וּמְדוּעַ מוֹת בְּטָרָם הַשֵּׁיא אֶת בְּתוֹ הַצְעִירָה?"

מִיֵּד קִפֵּץ הַשָּׁטָן, וְאָמַר: "לֹא לְעוֹשֵׂי צְדָקָה כְּאֵלֶּה הַכּוֹנֵה. אֲנָשִׁים אֲלוֹ עוֹשִׂים חֶסֶד אֶף וְרַק בְּשִׁבִיל עֲצָמָם, כְּדֵי לְזָכוֹת בְּכַבוֹד בְּעֵינֵי הַבְּרִיּוֹת וּלְחַלֵּק לְעוֹלָם הַבָּא". לְבִסּוֹף נִתְּנוּ לִי בֵּית דִּין שֶׁל מַעְלָה רְשׁוּת לְרַדֵּת וּלְנַסּוֹת אוֹתָהּ. עַמְדַת בְּנִסְיוֹן וְזָכִיתָ בְּעֶשְׂרִים וְחֲמֵשׁ שָׁנִים נוֹסְפוֹת. אֵתָּה תִּרְאֶה לֹא רַק בְּחַפְתָּ בְּתֶרֶף הַצְעִירָה, אֲלָא גַם בְּחַפְתָּ בְּנֵה אֲשֶׁר יוֹלֵד לָהּ וְיֹאִיר אֶת הָעוֹלָם כְּלוֹ בְּתוֹרָתוֹ, סִיִּם הַמְּלֶאךָ אֶת דְּבָרָיו וְנַעֲלָם!

רְאוּ, יְלָדִים, עַד כַּמָּה גָּדוֹל כֹּחַהּ שֶׁל מִצְוַת צְדָקָה וְחֶסֶד! גַּם אֲנוּ נִרְבֶּה בְּמַעֲשֵׂי צְדָקָה וְחֶסֶד לְשָׁמַיִם, וְנִזְכָּה בְּעִזְרַת ה' לְפַתַּח שַׁעֲרֵי שָׁמַיִם! וְעַכְשָׁיו כֻּלָּם בִּיחָד: יָד יָמִין עַל הָעֵינַיִם וְנִקְבַּל עַל מַלְכוּת שָׁמַיִם א-ל מֶלֶךְ נְאֻמוֹ, שְׁמַע יִשְׂרָאֵל...

לִילָה טוֹב, יְלָדִים חֲבִיבִים! בּוֹדְאֵי מִשְׁתַּדְּלִים אֲתֶם תְּמִיד לַעֲשׂוֹת חֶסֶד וְלַתֵּת צְדָקָה. זֶה מִצְוָה חֲשׁוּבָה כָּל כָּף. בּוֹאוּ וְנִשְׁמַע סְפּוֹר: פּוֹלִין, שְׁנַת ה'תק"ד. שְׁמוֹ שֶׁל רַבִּי יַעֲקֹב קוֹפֵל מְלוֹקוּב - סִבּוֹ שֶׁל הַחוּזָה מְלוֹבְלִין יָצָא לְתַהֲלָה בְּכָל רַחְבֵי הָאָזוֹר, כְּבַעַל צְדָקָה גָּדוֹל. בֵּיתוֹ הָיָה פְתוּחַ לְכָל יְהוּדִי. נוֹהֵג הָיָה לְאֶסֶף לְעַגְלָתוֹ כָּל יְהוּדֵי שְׁפָגֵשׁ בְּדַרְכּוֹ, וְכִשְׁהִיְתָה הָעֲגָלָה מְלֵאָה עַד אֶפֶס מְקוֹם, הָיָה רַבִּי יַעֲקֹב עֲצֻמוֹ יוֹרֵד וּמַהֲלֵךְ לְצַדִּי הָעֲגָלָה כְּשֶׁהִמוּשְׁכוֹת בִּידָיו!

הָיָה זֶה יוֹם חֲמִישִׁי, וְרַבִּי יַעֲקֹב יָצָא לְקִנּוּת אֶת צָרְכֵי הַשַּׁבָּת. לְפַתַּח, צָדוּ עֵינָיו הַלֵּךְ כְּחוֹשׁ לְבוּשׁ קָרְעִים. "יְהוּדֵי יִקָּר, עֲלֶה נָא לְעַגְלָה", הוֹא קָרָא. אֶף לְמַרְבֵּה הַהִפְתָּעָה, הֵנִיד הַהֵלֵךְ אֶת כַּתְּפָיו בְּסָרוּב. רַבִּי יַעֲקֹב נָסָה לְשַׁכְנְעוֹ, וּמִשְׁלָא הִרְפָּה מִמֶּנּוּ - פָּנָה אֵלָיו הַהֵלֵךְ בְּגִסּוֹת, וְאָמַר: "עֵינֵי אֲנִי, אֶף לֹא אֶעֱלֶה עַל עַגְלָתְךָ! מְכִיר אֲנִי אֶתְכֶם בְּעֵלֵי הַצְדָקָה. רוֹדְפִים אֲתֶם אַחֲרַי הַמִּצְוֹת, רַק כְּדֵי שֶׁתִּזְכּוּ בְּחֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא. אֲנִי מוֹכֵן לְעַזֹּר לָךְ בְּכָף".

מִשְׁהִבִּין אֶת הַבְּעִיָּה, אֹרוּו פָּנָיו שֶׁל רַבִּי קוֹפֵל. "אֶעֱשֶׂה עִמָּךְ עֶסֶק", אָמַר: "עֲלֶה וְשִׁב בְּעַגְלָתִי, וְאֲנִי אֲתֵן לָךְ בְּמַתָּנָה שְׂכָר מִצְוָה זֶה בְּעוֹלָם הַבָּא".

לֹא נָחָה דַּעְתּוֹ שֶׁל הָעֵנִי עַד שֶׁחָתְמוּ אֶת הַדָּבָר בְּתַקִּיעַת כָּף. אֲזַ עֲלֶה הַהֵלֵךְ הַמוֹזָר לְעַגְלָה, וּלְפַתַּח נֶעַץ מִבְּטוֹ רַבִּי יַעֲקֹב וְאָמַר: "דַּע לָךְ, כִּי כִּבְר נִגְזַר דִּינְךָ בְּבֵית דִּין שֶׁל מַעְלָה לְהַסְתַּלַּק מִהָעוֹלָם. אוֹלָם אֲזַ הוֹפִיעוּ מְלֶאכִים רַבִּים שְׁנוֹצְרוּ מִמַּעֲשֵׂי הַחֶסֶד שְׁלָךְ, וְטַעֲנּוּ לְפָנָי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: "הֲלֹא כְּתַבְתָּ בְּתוֹרָתְךָ -

חֶסֶד - קֶדֶם כָּל בְּבִית!

ליום
ראשון

רַבִּי בֶן צִיּוֹן אָבָא שְׂאוֹל הָיָה מְסוּר מְאֹד לְבֵיתוֹ, וְהָיָה מְרַבֵּה בְּחֶסֶד גַּם עִם בְּנֵי בֵּיתוֹ. בְּתַקוּפָה שֶׁחָלְתָה הַרְבֵּנִית, עָשָׂה הָרַב הַכֹּל בְּעֲצָמוֹ - נִקָּה, כִּפֵּס וּבִשְׁל. אֶף בְּיָמִים כְּתַקוּנָם, הֵלֵךְ בְּכָל בִּקּוּר לְמַכְלָת. לֹא אַחַת, בְּעִנּוֹתָנוֹת הַמְּפֻלְגָת, סִיעַ לְרַבֵּנִית בְּמַטְבַּח וּבִנְקִיּוֹן, וְהִתְלַוָּה לְקִנּוּיֹת כְּשֶׁבִקְשָׁה.

לִילָה טוֹב, יְלָדִים יְקָרִים! גַּם אֲתֶם מִשְׁתַּדְּלִים בּוֹדְאֵי לַעֲשׂוֹת הַרְבֵּה חֶסֶדִים. אוֹלָם הָאֵם יְדַעְתֶּם כַּמָּה חֲשׁוּב לְגַמֵּל חֶסֶד קֶדֶם כָּל בְּבִית שְׁלֹנּוּ? בּוֹאוּ וְנִשְׁמַע סְפּוֹר:

וְאַהֲבַת אֶת יי א-להיה בכל-לבבך ובכל-נפשך ובכל-מאריך: והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוה היום על-לבבך: ושננתם לבניך ודברת בם בשבתך בביתך ובכל-דרך בדרך ובשכרך ובקומך: וקשרתם לאות על-ידך והיו חטטפת בין עיניך: וכתבתם על-מזוזות ביתך ובשעריך:

והיה אם-שמע תשמעו אל-מצותי אשר אנכי מצוה אתכם היום לאהבה את-יי א-להיכם ודעברו בכל-לבבכם ובכל-נפשכם: ונתתי מטר-ארצכם בעתו יורה ומלקוש ואספת דגנה ומירשה ויצהרד: ונתתי עשב בשדה לבהמתך ואכלת ושבעת: השמרו לכם פן יפתה לבבכם וסרתם ועברתם אלהים אחרים

ברוך אתה יי א-להינו מלך העולם, המפיל הכלי שנה על עיני ותנומה על עפעפי ומאיר לאישון בת עין. יהי רצון מלפניך יי א-להי וא-להי אבותי, שתשכנכי בשלום ותעמידני לחיים טובים ולשלום ותן חלקי בתורתך, ותרגילני לדבר מצוה ולא תרגילני לדבר עברה. ולא תביאני לידי חטא ולא לידי נסיון ולא לידי כזיון. וישלש בי יצר הטוב ולא ישלש בי יצר הרע. ותצילני מוצר הרע ומחולקים רעים ולא יבחיילוני חלומות רעים ותרהורים רעים ותהא מטתי שלמה לפניך והאר עיני פן אישן המות.

ברוך אתה יי המאיר לעולם כלו בכבודו.
שמע ישראל, יי א-להינו, יי אחד:
(בדשא) ברוך, שם כבוד מלכותו, לעולם ועד:

קריאת שמע שעל המיטה
לשם יחוד קדשא ברוך הוא ושכינתו, ברחילו ורחימו, ורחימו ורחילו, ליתרא שם אות י ואות ה' בשם אות ו' ואות ה' ביהודא שלים בשם כל ישראל. תריני מקבל עלי א-להותו יתברך ואהבתו ויראתו, ותריני ירא ממנו כגון דאיהו רב ושלט על כלא. וכלא קמיה כלא. ותריני ממליכו על כל אבר ואבר וגיד וגיד מרמ"ח אברים ושם"ה גידים של גופי ונפשי, רוחי ונשמתו מלכות גמורה ושלמה, ותריני עבר דר' יתברך. והוא ברחמי וזמני לעבדו כלבב שלם ונפש חפצה, אמן פו יהי רצון:

ברכנו של עולם תריני מוחל וסולח כלב מי שהקעים והקניט אותי או שחטא כנגדי. בין בגופי בין בממוני בין בכבודי בין בכל אשר לי. בין באנס בין ברצון בין בשונג בין במוזר בין בדבור בין במעשה. בין בגלגול זה בין בגלגול אחר כלל בר ישראל ולא יענש שום אדם בסבתו. יהי רצון מלפניך יי א-להי וא-להי אבותי שלא אחטא עוד. ומה שחטאתי לפניך מוחל ברחמיך הרבים אבך לא על ידי וסוריו וחולאים רעים: יהי רצון אמרי פי והגיוני לבי לפניך, יי צדיר ונאלי:

כפי הנראה, היה הרוח מהותור ומההקרה האלו גדול יותר מהרוח מהתפלה על הציון הקדוש!

מותור לא מפסידים, ילדים. גם אנו נשתדל לסייע ולעזר גם בבית ככל יכלתנו, נותר ונמחול על כבודנו, ובדאי זכות זו תעמד לימיננו!

ועכשו כלם ביחד: יד ימין על העינים ונקבל על מלכות שמים א-ל מלך נאמן, שמע ישראל...

יום אחד נסעו תלמידי הישיבה לקברי צדיקים בגליל, ורבנו הצטרף עם הרבנית. כשעצרו לנוח מעט ולאכל, אכלו התלמידים יחדיו, ואלו רבנו סעד יחד עם הרבנית. בסיום הארוחה, רוקן רבנו את הצלחות לאשפה ונקה סביב, כהרגלו. כשהגיע האוטובוס למרון, חשה הרבנית שלא בטוב, ואמרה לרב: "תתפלל גם עבורי על הציון הקדוש. אני אשאר ברכב".

אולם הרב לא הסכים להותירה לבדה ונשאר עמה, למרות חפצו הרב להשתטח על ציונם הקדוש של רבי שמעון בר יוחאי ובנו, שהתפלה שם רצויה ומקבלת ביותר.

לדחק את הקץ

ליום שני

קץ הגלות! אז השיב לי רבי לוי יצחק: "בקורב, כאשר תהיה עמנו בעולם האמת, תבין את האמת. עולם הפוך יתגלה לעיניך, כי מה שנדמה בעולם הזה לצרה ורעה עבור ישראל - שם, בעולם האמת, מתברר כטובה גדולה. ולכן, אסור בשום אופן לדחק את הקץ", כך אמר.

אפלו שאנו מחכים כל כך הרבה לגאולה השלמה, אסור להתיאש! צריך להאמין שהמשיח יכול להגיע בכל רגע, בכל שעה, למרות כל הקשיים שעוברים על עם ישראל!

נחזיק חזק בחבל האמונה, ילדים, ובקורב בעזרת ה' נזכה לגאולה ברחמים! ועכשו כלם ביחד: יד ימין על העינים ונקבל על מלכות שמים א-ל מלך נאמן, שמע ישראל...

לילה טוב, ילדים נפלאים! לעתים קורים דברים הנראים בעינינו כרעים, אך איננו מבינים חשבונות שמים, וצריך להאמין שהכל לטובה! בואו ונשמע ספור:

היה זה ליל יום הכפורים, היום הגדול והנורא. המגיד מקוזניץ עמד בחרדת קדש בתפלתו, ולפתע זעק בקול: "רבנו של עולם, אמר נא סלחתי כדברך והחש את הגאולה. והרי האם חסרים צדיקים בעולם? הלא יש את רבי מנדל מרימנוב - שהנו צדיק אמת. ישנו החוזה מלובלין, המאיר כאורים ותמים. האם בעלי תשובה חסרים? הרני, ישראל מקוזניץ, בגופי החלש והרפה, מוכן ומזמן לעשות תשובה עבור כלל ישראל!"

ימי הדין חלפו, והצדיקים, שרצו להחיש ולרז את הגאולה, ידעו שכעת עליהם להשלים את עבודת היראה בעבודת ימי השמחה: חג הסוכות ושמחת תורה. אך לנגד מאמצי הצדיקים, אמצץ אף השטן את כוחותיו: בערב חג הסוכות, חלה לפתע המגיד מקוזניץ, ומשעה לשעה הלך מצבו והתדרדר.

על ערש דוי, קרא המגיד לבנו הצדיק רבי משה ואמר לו: "לפני רגעים אחדים, נגלה אלי הצדיק רבי לוי יצחק מברדיטשוב. שאלתי אותו: "למה אינך שומר את הבטחתך? הרי אמרת שכאשר תעלה לשמים, לא תנוח ולא תשקט עד שתחיש את

לדרתם ונתנו על ציצת הכנה פתיל תבלת: והיה לכם לציצת וראיתם אתו וזכרתם את כל מצות יי ועשיתם אתם ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם ונים אחריהם: למען תזכרו ועשיתם את כל מצותי והייתם קדשים לא-להיכם: אני יי א-להיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים להיות לכם לא-להים אני יי א-להיכם: (חזור ואומר) יי א-להיכם אמת.

יעצו חסידים בכבוד, ורבנו על משכבותם: רוממות א-ל בנרום, והרב פיפיות בידם:

הנה מטתו של שלמה ששים גברים סביב לה, מוגברי ישראל: כלם אחו חרב מלמדי מלחמה, איש חרבו על ירכו מפחד בקילות: (חזור מפסוק "הנה מטתו" שלוש פעמים)

והשתחיתם להם: (בלחש) וחרה (עצור) אף יי בכם ועצר את השמים ולא יהיה מטר והארמה לא תתן את יבוליה ואבדתם מהרה מעל הארץ הטבה אשר יי נתן לכם: (עו כחך בלחש) ושמתם את דברי אלה על לבבכם ועל נפשכם וקשרתם אתם לאות על ידכם והיו לטוטפת בין עיניכם: ולמדתם אתם את בניכם דברו בם בשבתך בביתך ובכלתך בדרך ובשכבך ובקומך: וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך: למען ירבו ימיכם וימי בניכם על הארמה אשר נשבע יי לאבותיכם לתת להם פימי השמים על הארץ:

ויאמר יי אל משה לאמר: דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם ועשו להם ציצת על נפני בנייהם

יברכה יי וישמרה:

יאר יי פניו אליה ויחנה:

ישא יי פניו אליה וישם לה שלום:

ישב בסתר עליו, בצל ש-די יתלונן: אמר ליי מחסי ומצודתי, א-להי אבטח בו: כי הוא יצילך מפח יקוש מדבר הוות: באבתו יסוף לך ומתח ננפיו תחסה, צנה וסחרה אמתו: לא תירא מפחד קיילה, מתץ יעוף יומם: מדבר באפל יהלה, מקטב ישוד צהרים: יפל מצדה אלה ורכבה מימינה, אליה לא יגש: רק בעיניה תביט, ושלמת רשעים תראה: כי אתה יי מחסי:

השעון המיוחד

שירש זה עתה מאביו, והכפרי החליט לקחת את השעון, שהיה מצרף נדיר באותם ימים. בלב כבד, הלך רבי יוסף לדרכו והשעון נותר באכסניה.

חלפו השנים, ולמקום נקלע הצדיק רבי יששכר בער מרדושיץ, שפנה אף הוא ללון באותה אכסניה. הגיע הלילה, שקט אפף את הכפר, אף מחדרו של הרבי מרדושיץ בקעו קולות רקוד ושיירה. התהפך לו הכפרי במטתו ותמה: מדוע כה שמח הצדיק? עם שחר, לא התאפק הכפרי ושאל את הרב: "מדוע לא ישן כבודו כל הלילה, ומהי השמחה הגדולה?"

ענה לו הרבי: "אמר נא לי, מהיכן קבלת את השעון התלוי בחדרי?" והכפרי ספר לו הכל. נענה הרבי ואמר: "כששמעתי את קול דפיקות השעון, מיד הכרתי בו שזהו שעונו של החוזה מלובלין. שעון רגיל מצלצל ומודיע לבעליו שהתקרב בשעה נוספת ליום מותו. זה מזרז את האדם לתשובה ולמעשים טובים, אף אז ידיעה שיש בה גם צער. אף שעונו של החוזה שונה. בכל צלצול שלו הוא מבשר שקרובים אנו שעה נוספת לקראת הגאולה האמתית והשלמה! לכן רקדתי ושמחתי כל הלילה."

כל שעה שעוברת - מקרבת אותנו אל הגאולה! איזו שמחה! אנו כבר מצפים ומיחלים, לבואו של משיח צדקנו ברחמים. ועכשו כלם ביחד: יד ימין על העינים ונקבל על מלכות שמים א-ל מלך נאמן, שמע ישראל...

לילה טוב, ילדים צדיקים! היום נשמע ספור על שעון מיוחד במינו. אתם כבר סקרנים? הנה, בואו ונשמע:

לאחר פטירתו של החוזה מלובלין, חלקו שלשת בניו את החפצים שהותיר אחריו. בחלקו של בנו רבי יוסף נפלגו בגדי השבת של אביו, ושעון הקיר שהיה תלוי בחדרו. פעבר ימי השבעה, נטל רבי יוסף את הצרור הקיר ויצא חזרה לעירו -

טורטשין. לפתע התקדרו השמים, ועננים אפרים החלו להמטיר גשם שוטף. מהר רבי יוסף לחפש מחסה אצל אכסנאי יהודי, בתקנה שהגשם יפסק במהרה. אף הגשם לא חדל, ורבי יוסף נאלץ ללון באכסניה עד למחרת בצהריים.

כשהתבהרו השמים, לא ידע רבי יוסף

מה יעשה: עליו לשלם תמורת הארוח והמזון, אף בכיסו לא היתה פרוטה. בצער רב, נאלץ רבי יוסף להציע לכפרי את החפצים הקדושים

יקרא שמו בישראל: שמואל!

ולא יכולה היתה ללדת. היא התפללה מעמק הלב ונדרה נדר שהבן שיולד לה יקדש לעבודת ה'. ה' קבל את תפלתה, ואכן פעבר שנה נולד שמואל. כבר בהיותו בן שנתיים הובא למשכן שילה, לשרת את ה' ולעבודו, בהדרכתו של עלי הכהן - שהיה הכהן הגדול והשופט באותה תקופה.

במדרש מספר שכבר ארבעים שנה לפני שנולד שמואל הנביא, יצאה בת קול מהשמים והכריזה: "עתיד לעמד צדיק אחד, ושמו שמואל". דבר זה התפרסם עד מהרה בקרב העם, וכל הנשים שילדו בנים באותן שנים - קראו שמם שמואל, בתקנה ותפלה שיזכו לבן צדיק. הבת קול היתה מתמידה וחוזרת על עצמה, שנה אחר שנה, כף ידעו הנשים שלא נולד אותו שמואל עדן. כשנולד שמואל בן חנה, פסקה הבת קול, ואז ידעו כל ישראל כי נאמן שמואל לנביא.

לילה טוב, ילדים מתוקים! בודאי שמעתם על שמואל הנביא, שהיה צדיק גדול והנהיג את ישראל שנים רבות. הוא לא חכה שהאנשים יבואו אליו, אלא סבב בערי ישראל מדין ועד באר שבע, למד תורה ויפט באמונה את העם. הוא לא דרש שכר על טרחתו, אף לא עבור כסוי ההוצאות, וגם חמור לרכב עליו - לא רצה לקחת. ה' בעצמו העיד על טהר כפיו ומדותיו, ובתהלים אף כתוב ששמואל שקול כנגד משה ואהרן, מרב צדקותו הגדולה. אף היום נשמע על הזמן שבו נולד, דוקא! בואו ונשמע ספור:

לאביו של שמואל, אלקנה, היו שתי נשים: שם האחת - חנה, ושם השנייה - פנינה. לפנינה היו עשרה בנים, ואלו חנה היתה עקרה,

יש לקרוא את הנוסח המלא של "אנא בכח" כולו מידי לילה, ולאחר מכן לחזור על הפסוק של אותו יום 3 פעמים. שימו לב, יום ראשון בלילה נחשב כיום שני, יום שני בלילה נחשב כיום שלישי וכן הלאה.

יום ראשון (לקרוא במוצ"ש) אנא בכת, בלילת ימינך, תתיר צרורתי. (אב"ד צ"ח)

יום שני (לקרוא בראשון בלילה) קבל רנת, עמוך. שגבנו, טהרנו נורא. (קר"ע ש"ו)

יום שלישי (לקרוא בשני בלילה) נא גבור, דו"שי יחודך, נכבת שמרם. (גנ"ד י"ש)

יום רביעי (לקרוא בשלישי בלילה) פרבם טהרם, רחמי צדקתך, תמיד גמלם. (כט"ר צ"ג)

יום חמישי (לקרוא ברביעי בלילה) חסין קדוש, פרב טובך, נהל ערתך. (חק"ב ס"ג)

יום שישי (לקרוא בחמישי בלילה) יחיד גאה, לעמך פנה, זוכרי קדשתך. (יג"ב פ"ה)

יום שבת (לקרוא בששי בלילה) שועתנו קבל, ושמע צעקתנו, יודע תעלומות. (שק"ו צ"ה)

(בלחש) ברוך, שם כבוד מלכותו, לעולם ועד.

אמה תקום תרחם ציון, כי עת לחננה כי בא מועד: בידך אפקיד רוחי, פדיתה אותי יי א-ל אמת:

בשבתות ובימים שלא אומרים בהם תחנון (ראה בלוח בעמוד 3) - לא אומרים וידוי.

אנא יי א-ל היינו וא-ל היינו וא-ל היינו. תבא לפניה תפלתנו. ואל תתעלם מלפנינו מתחנונו. שאין אנחנו עזי פנים וקשה ערף לומר לפניה יי א-ל היינו וא-ל היינו אבותינו צדיקים אנחנו ולא חטאנו. אבל חטאנו. עוינו. פשענו. אנהנו ואבותינו ואנשי ביתנו:

אשמנו. בננו. גזנו. דברנו רפי ולשון הרע. העוינו. והרשענו. ודנו. חמסנו. טפלנו שקר ומרמה. יעצנו עצות רעות. בזבנו. בעסנו. לצנו. מרדנו. מרינו דבריה. נאצנו. נאפנו. סרנו. עוינו. פשענו. פגמנו. צרנו. צערנו אב ואם. קשינו ערף. רשענו. שחתנו. תעבנו. תעינו ותעתענו. וסרנו ממצותיה וממשפטיה הטובים ולא שוה לנו. ואתה צדיק על כל הבא עלינו. כי אמת עשית. ואנחנו הרשענו:

שמואל הנביא היה אחד בלבד, אך גם שאר האמהות שקראו לבניהם בשם זה זכו לשכר גדול: כל אותם הבנים שאמותיהם קראו להם "שמואל" - זכו לנבואה, וזהו פרוש הפסוק: "שמואל בקראי שמו" - מפני שנקרא שמו שמואל - זכו להתנבא! בזכות רצונן של הנשים ללדת ילדים צדיקים, זכו שבניהם יהיו נביאים!

כמה גדול הוא כח הרצון! כשאדם רוצה להתקרב אל ה', להתעלות ברוחניות ולהיות צדיק - ה' בשמים אינו שוכח זאת ובדאי עוזר לו ומסייע בידו!
ועכשו כלם ביחד: יד ימין על העינים ונקבל על מלכות שמים א-ל מלך נאמן, שמע ישראל...

ליום
המישי

סוחר תחלח

לילה טוב, ילדים חמודים! היצר הרע מנסה תמיד לבלבל אותנו ולהרחיקנו מעבודת ה', וגם אנו צריכים לעשות כנגדו תחבולות שונות, כדי להפטר ממנו. בואו ונשמע ספור:

לסבא קדישא - רבי שלמה אליעזר אלפנדר זצ"ל היו שני תלמידים קרובים ששמשהו בנאמנות. האחד היה רבי אהרן פישר זצ"ל שהיה ממוצא גרמני ודיקן גדול. התלמיד השני היה רבי אשר זעליג מרגליות זצ"ל, שהיה ממוצא פולני, ובטבעו מעשי מאד. שני התלמידים זכו ללמד בקביעות עם הסבא, כשידידות אמיצה שוררת ביניהם.

הסבא קדישא היה עני ואביון וחי בדחק גדול, אך לא רצה בשום אופן להנות מכספם של אחרים. שני תלמידיו הקרובים חשבו כל העת כיצד יצליחו לגרם לרבה הקדוש להנות מנכסיהם, שהרי אמרו חז"ל: "המהנה תלמידי חכמים מנכסיו, מעלה עליו הכתוב כאלו נדבק בשכינה". יום אחד, קרא הסבא לתלמידו רבי אהרן פישר, ובקש ממנו לקנות עבורו קילו עגבניות. כמצות רבו, מהר רבי אהרן לשוק, וקנה קילו עגבניות בחמש פרוטות.

כעבר שבוע בקש הסבא מתלמידו השני - רבי אשר זעליג מרגליות, שילך לקנות בעבורו קילו עגבניות. רבי אשר זעליג שמח על ההזדמנות שנקרתה לידו להנות את הצדיק מנכסיו. כשהגיע לדוכן הירקות, פנה אל המוכר ובקש ממנו: "אני צריך לקנות קילו עגבניות עבור הרב אלפנדר. אתן לך כעת חצי פרוטה במתנה, ולאחר מכן תמכר לי קילו עגבניות בארבע וחצי פרוטות, ולא חמש. על ידי כך אצכה שהצדיק יהנה מכספיו". המוכר הסכים לכה בחפץ לב, וכך היה.

בבואו לפני הסבא, אמר לו רבי אשר זעליג שהעגבניות עלו לו סך ארבע וחצי פרוטות, והסבא קדישא סבר וקבל. כעבר זקת אחדות, הגיע כמדי יום רבי אהרן פישר ללמוד הקבוע. כשראה אותו הסבא קדישא, גער בו: "חברך קנה בארבע וחצי פרוטות, ואלו אתה בחמש פרוטות. למה לא להיות סוחר?"!

כל יהודי בר דעת יודע שכאשר צדיק מוכיח - פשוט שותקים! מקבלים את התוכחה כמות שהיא. בדיוק כך נהג כעת רבי אהרן לפני רבו: הוא קבל את התוכחה בהכנעה גמורה. אולי בפליאה,

אך בדומיה מחלטה. כשנחה דעתו של הסבא, שאל רבי אהרן את רבו: "למדנו רבנו - כיצד יתכן שהרב גער בי על חצי פרוטה? הרי עוון הפעם חמור הוא מאד. ודאי היתה לרבי סבה טובה לגערתו, ואני חפץ לדעת מהי".

למשמע השאלה, נשפכה נהרה על פני הצדיק. הוא המתין לשאלה זו. כעת פנה לתלמידו ואמר: "וכי הנה באמת סבור שהתכונתי לגער בך על ששלמת חצי פרוטה יותר מחברך?! הלא רואה אתה את החייה שלא מש מפני. אינני כועס כלל! חפצתי ללמדך יסוד גדול לחיים: אסור לאדם להיות בטלן! על ידי בטלנות, אדם יכול להפסיד את הרגעים הכי יפים בחיים. כשקנית בסכום גדול מדי, הבנתי שהנהגתי ביותר מדי תמימות, המשיך הצדיק ואמר: "בעניי העולם הזה, בעניינים הגשמיים, לא צריכים להיות סוחרים. אבל באתי לרמז לך על העניינים הרוחניים - בהם, אל מול תחבולותיו של היצר הרע, אדם צריך להיות סוחר! אם יש לך הזדמנות להרוויח, אסור לך בשום פנים ואופן להפסיד זאת!"

גם אנו, ילדים, נתחכם אל מול תחבולותיו של היצר הרע, כמו סוחרים ממלחים, ולא נתן לו להטעות אותנו ולהסיטנו מדרך הישר. עלינו להשכיל ולדעת לאסוף את הרגעים הקטנים, ולנצל אותם כראוי לעבודת ה'. זו הדרך לגדל ולצמח תלמידי חכמים וצדיקים גדולים.

ועכשו כלם ביחד: יד ימין על העינים ונקבל על מלכות שמים א-ל מלך נאמן, שמע ישראל...

תפילת הדרך

היוצא לדרך, ושוהה בנסיעתו מחוץ לעיר שעה וחמישית (72 דקות) אומר תפילה זו בשם ומלכות, אך אם שחה בנסיעתו מחוץ לעיר פחות מכך לא יברך בשם ומלכות. ברכה זו מברך לאחר שיצא מהעיר.

יהי רצון מלפניך יי א-להינו וא-להי אבותינו, שתוליכנו לשלום, ותציעידנו לשלום, ותדריכנו לשלום, ותגיענו למחוז הפצנו לשלום, (אם חוזר בו ביום מוסיד: ותחזירנו לשלום), ותצילנו מכה כל-אויב ואורב בדרך, ותשלח ברכה במעשי ידינו, ותתננו לחן ולחסד ולרחמים בעיניך ובעיני כל-רואינו, ותשמע קול תחנונינו. פי א-ל שומע תפלה ותחנון אתה. ברוך אתה יי שומע תפלה:

שמח תשמח רעים אהובים כשמחה יצירך בנו ערו מקרבם. ברוך אתה יי, משמח חתן וכלה:

ברוך אתה יי, א-להינו מלך העולם, אשר ברא ששון ושמחה, חתן וכלה, גילה רנה דיצה וחרונה, אהבה ואהבה, שלום ורעות, מהרה יי א-להינו ישמע בערי יהודה ובחוצות ירושלים, קול ששון וקול שמחה, קול חתן וקול בלה, קול מצהלות חתנים מחפתם, ונערים ממשתה נגינתם, ברוך אתה יי, משמח החתן עם הפלה:

והזמון שבידו כוס ברכת המזון, אומר: סברי מרנן (וענינים): לחיים.

ברוך אתה יי, א-להינו מלך העולם, בורא פרי הגפן:

שבע ברכות

בסעודת חתן וכלה מברכים שבע ברכות לפני ברכת 'בורא פרי הגפן'. וזמנן ארץ ישראל לקחת שתי כוסות, אחת לברכת המזון ואחת לברכת חתנים, ואחר שסיים המברך ברכת המזון, אינו מברך 'בורא פרי הגפן' אלא מתחיל השני לברך על הכוס שבידו 'שהכול ברא לכבודו' עד סוף שבע הברכות, ואחר כך מברך הראשון 'בורא פרי הגפן' ומזוין להוציא את השומעים, וכו'.

ברוך אתה יי, א-להינו מלך העולם, שהכל ברא לקבדו:

ברוך אתה יי, א-להינו מלך העולם, יוצר האדם: האדם בצלמו, בצלם דמות הבניתו, והתקין לו ממנו בנין ערי-ער. ברוך אתה יי, יוצר האדם: שוש תשיש ותגל עקרה בקבוץ בניה לתוכה במהרה בשמחה. ברוך אתה יי, משמח ציון בבניה:

אזהרה! בעלון משולבים קטעי הומור - אין בכוונתן לפגוע ולהעליב!

אמא שלי הייתה אמורה לבוא אליי ובסוף ביטלה, יש למישהו רעיון מה אפשר לעשות עם בית נקי?

כשמרוקאי רואה פרפר: ס...ב...אאא...

כל כך רציתי לחנות פה, אבל אין חניה

כשמישהו כותב מילה מסוימת עם טעות באחת האותיות, אני ישר מסתכל במקלדת על המרחק בין שתי האותיות לבדוק אם הטעות נסלחת

פינסתי פריט יצא עלי כל הלול...

אם גבר תמיד טועה ואישה תמיד צודקת - אז אם הגבר אומר שהאישה צודקת, האם הוא טועה?

כלב תוקפני

שרשרת תוצרת סין

מי שמחפש ארון קשבת אני כאן.

סיפור רגיל 500 ש"ח
סיפור עצוב 800 ש"ח
לככות ביחד 2000 ש"ח

הייתי שמח לקצת יותר כנות בציטוטי הזמנות חתונה: "מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה, ו 350 ש"ח לא יוכלו לכסות את המנה"

כשאח שלך הקטן נוגע לך בגב בחורף...

השנייה הזאת כשאתה מתיישב על הספה והיא שואלת: מה אתה עושה?

אזעקות בקטאר, התושבים מתבקשים להיכנס לכספות

**שוטר: אתה יודע באיזו מהירות נסעת??
אני: וואלה לאא, הייתי בטלפון...**

היא: מה אתה חושב הבעיה הכי גדולה בישראל? בורות או אדישות? אני: לא יודע ולא אכפת לי

דברי הגאון הרב

ראובן אלבז שליט"א

לילות... אמרו רבותינו: "אדם מקדש עצמו מלמטה מקדשים אותו מלמעלה". הקב"ה רוצה מאיתנו עמל, אבל נותן לנו שפע של סיעתא דשמיא.

אדם מוכרח סיעתא דשמיא כדי לזכות לעלות. אם יש לו עזרה משמים - הוא זוכה, ואם לאו - אינו יכול לזכות!

כך אמרו חז"ל (קדושין ל ע"ב): "צופה רשע לצדיק ומבקש להמיתו, ואלמלא הקב"ה עוזרו אין יכול לו, שנאמר (תהלים לז, לג): 'אַלְקִים לֹא יַעֲזְבֶנּוּ בְיָדוֹ'."

צריך סיעתא דשמיא כדי להעמיד את ההלכה ולא לטעות. האדם מצידו צריך להרכין את ראשו ולהיות מוכן לקבל. עליו להרגיש את עצמו כהר סיני - הוא עצמו אינו ראוי, והקב"ה נותן את התורה עליו!

****

כאשר עוקבים אחרי הסיעתא דשמיא שאדם זוכה לה, מגלים פלאי פלאות!

שתי בנות בעלות תשובה למדו במדרשיה. אחת היתה ותיקה יותר, לאחר חצי שנה, והשניה חדשה ממש - רק לפני שלושה שבועות הכירה את היהדות, והחלה להתקרב.

הן שמעו הרצאות ודנו עליהן, למדו הלכות והקפידו לקיימן. הותיקה יותר אמרה לחדשה: "את יודעת, כשקוראים קריאת שמע צריך לכסות את העיניים עם יד ימין".

"לא ידעתי", אמרה השניה, "אף פעם לא ראיתי שעושים כך..."

נורא לחשוב שבארץ ישראל יש כאלו שלא ראו מעולם קריאת שמע... דבר שאצלנו ילדים קטנים בני שלוש כבר יודעים... הסבירה לה הותיקה מה צריך לעשות.

"מניין את יודעת את כל זה?", התפלאה חברתה. "למדתי בקיצור שולחן ערוך", השיבה לה. "גם אני צריכה ללמוד מהספר הזה. אני רוצה לקנות אותו! אפשר עכשיו?". הן הציצו בשעון - עשר בלילה. כל היום הן עובדות, בלילה הן מגיעות למדרשיה לשמוע שיעורים והרצאות, ובבוקר שוב מרוץ של עבודה.

"אולי נמצא חנות פתוחה בבני ברק", השיבה לה, "לפעמים הם נשארים עד שעות ממש מאוחרות". הן עמדו להיכנס לרכב, כשלתפע הבחינו בוקנה המשרכת את רגליה.

"אני צריכה להגיע לבני ברק", אמרה הזקנה, "וקשה לי להיטלטל באוטובוסים. אפשר לעלות לרכב?". הן הסכימו ברוחב לב, התעניינו בכתובת, והבטיחו לקחת אותה עד הבית.

בפתח הבנין הן עצרו. כשירדה הזקנה, נדהמו הן לגלות שבקומה הראשונה יש חנות ספרים פתוחה למרות השעה המאוחרת - עשר וחצי בלילה!

מדהים לראות את יד ה'! מצוה גוררת מצוה!

הן נכנסו פנימה, ושאלו את המוכר, אם הוא נשאר תמיד עד שעה כזו?

"מה פתאום", ענה, "בדרך כלל ברבע לשמונה אני כבר יוצא... אבל היום קיבלתי משלוח של ספרים, ומשום מה החלטתי לסדר אותם מיד... למה אתן שואלות? אתן צריכות משהו?"

"בדיק באנו לקנות 'קיצור שולחן ערוך'. אפשר?"

פלא פלאים! אצל יהודי מתעורר פתאום חשק להתחזק בעבודת ה', והקב"ה דואג להוביל אותו לחנות, ולהשאיר שם את המוכר עד בואו...

"על זאת יתפלל כל חסיד אליך לעת מצא" (תהלים לב, ו) - לעת מצוא, כדי שיזכה למצוא סיעתא דשמיא, ויהיה כל הזמן דבוק בה' יתברך.

שבת שום ואמורק!

אם אתה רואה מוכרת יושבת בחנות, סימן שאין לה כוח או שאין לקוח.

הילדים שלך לא יזכרו

- באיזה רכב נהגת
- איזה מותג בגדים הם לבשו
- כמה צעצועים היו להם
- מה גודל הבית שהם גדלו בו
- את הקידום שלך בעבודה

הילדים שלך כן יזכרו

- זמן איכות משפחתי במהלך היום ובסופ"ש
- טיולים משפחתיים
- איך גרמת להם להרגיש
- כישורי חיים שלימדת אותם
- מסורות משפחתיים

קשקוש בלבוש

לקבלת העלון במייל: 367korona@gmail.com

יועץ הכתר 1

תקציר:

בוורמייזא: לאחר שלא הגיע מכתב מאביו, יועץ הכתר, יוסף שוקל לצאת לחצר הקיסר בווינה כדי לוודא שהכל בסדר. הירשל ולייזי גוררים אותו לחגיגה בפונדק, בו מתארח גם הרוזן פון טרכטנשטיין.

פרק 31

אד הזבובון הקטן רוצה להגיע לחצר הקיסר. נהדר.

אבל מה שהכי חשוב - זה לא לפגוע בדרכים מוקד. חשוב שתדע את זה, אם אתה מתכנן להגיע לחצר הקיסר.

בהחלט!

בשם כל הפרעושים! הזבובון היהודי - כאן???

אני... אני... אשמח...

זה בקצה היער, מקום מתקן. נמכה לך שם מקור בשמונה, אם תרצה.

גם הנסיך שאגריים טיפס עצבני. זוכרים שראינו אותו רוכב בחרשה השחורה?

מה? אף פעם לא הייתי שם! החרשה ה-

יש לי רעיון פביר